

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

60. aastakäik

9. august 2017

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

SOOVITUSED

Nõukogu

2017/C 261/01	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Belgia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Belgia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	1
2017/C 261/02	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Bulgaaria 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	7
2017/C 261/03	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	12
2017/C 261/04	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Taani 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Taani 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	16
2017/C 261/05	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Saksamaa 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Saksamaa 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	18
2017/C 261/06	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Eesti 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	23
2017/C 261/07	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Iirimaa 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	26
2017/C 261/08	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Hispaania 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Hispaania 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	31

2017/C 261/09	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Prantsusmaa 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Prantsusmaa 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	36
2017/C 261/10	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Horvaatia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Horvaatia 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	41
2017/C 261/11	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Itaalia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	46
2017/C 261/12	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Küprose 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	53
2017/C 261/13	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Läti 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Läti 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	58
2017/C 261/14	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Leedu 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	62
2017/C 261/15	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Luksemburgi 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	67
2017/C 261/16	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Ungari 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	71
2017/C 261/17	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Malta 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Malta 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	75
2017/C 261/18	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Madalmaade 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	79
2017/C 261/19	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Austria 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Austria 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	83
2017/C 261/20	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Poola 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	88
2017/C 261/21	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Portugali 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	92
2017/C 261/22	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Rumeenia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	98
2017/C 261/23	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Sloveenia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	105
2017/C 261/24	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Slovakkia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	110
2017/C 261/25	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Soome 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta	114

2017/C 261/26	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Rootsi 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	119
2017/C 261/27	Nõukogu soovitus, 11. juuli 2017, milles käsitletakse Ühendkuningriigi 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ühendkuningriigi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta	122

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU SOOVITUS,

11. juuli 2017,

milles käsitletakse Belgia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Belgia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2017/C 261/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Belgia ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. Nõukogu võttis soovitus euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾ vastu 21. märtsil 2017.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (2) Kuna Belgia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Belgia tagama allpool esitatud soovitustes 1–2 kajastuva euroala soovituse täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Belgia kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Belgia edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovituste täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovituste järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Belgia esitas oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovituste rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Belgia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas parandada järk-järgult nominaalset eelarvepositsiooni - 2,6 %-lt SKPst 2016. aastal - 0,1 %-le SKPst 2020. aastal. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurset tasakaalustatud eelarvepositsioon – on kavas saavutada 2019. aastaks. Siiski osutab ümberarvutatud⁽²⁾ struktuurset eelarvepositsioon 0,3 %-lisele puudujäägile 2019. aastal. Valitsemissektori võla suhe SKPse saavutas 2014. aastal haripunkti tasemel peaaegu 107 % SKPst ja vähenes seejärel 2015. ja 2016. aastal tasemele ligikaudu 106 % SKPst; 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse jõudma 2020. aastaks 99 % tasemeni. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2018. aastast, ei ole täpselt kirjeldatud; komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt halvendab see eeldatavat struktuurset eelarvepositsiooni 2018. aastal, kui poliitikat ei muudeta.
- (7) Komisjon esitas 22. mail 2017 ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande, kuna Belgia ei teinud piisavaid edusamme võla vähendamise sihttasemest kinnipidamiseks 2016. aastal. Aruandes jõuti järeldusele, et pärast kõigi asjaomaste tegurite hindamist tuleks võlakriteerium lugeda praegu täidetuks. Siiski tuleb 2017. aastal võtta täiendavaid eelarvemeetmeid, et tagada 2016. ja 2017. aasta keskpikale eelarve-eesmärgile suunatud kohandamiskava ulatuslik täitmine.
- (8) 2017. aasta stabiilsusprogrammist ilmneb, et pagulaste erakorralisel sissevoolul ja julgeolekuga seotud meetmetel on 2016. ja 2017. aastal märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid pagulaste erakorralise sissevoolu ja julgeolekuga seotud meetmete tõttu lubatud lisakulud 2016. aastal vastavalt 0,08 %-ni ja 0,05 %-ni SKPst. 2017. aastal on julgeolekuga seotud meetmete täiendav mõju võrreldes 2016. aastaga hinnanguliselt 0,01 % SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad arvestada nende lisakuludega, sest pagulaste sissevool ja terrorismiohu tõsidus on erakorralised asjaolud, nende mõju Belgia riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubatakse ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seepärast on 2016. aasta keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavat kohandamismäära vähendatud, et võtta arvesse pagulaste ja julgeolekuga seotud lisakulusid. Lõplik hinnang 2017. aasta kohta, sealhulgas tingimustele vastavate summade kohta, koostatakse 2018. aasta kevadel, lähtudes Belgia ametiasutuste esitatud vaatlusandmetest.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükiliselt kohandatud eelarvepositsioon, arvestamata ühekordseid ja ajutisi meetmeid, arvutatuna komisjoni poolt ümber ühiselt kokkulepitud meetodit kasutades.

- (9) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Belgiale soovitus saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine vähemalt 0,6 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2017. aastal oht sellest nõudest mõnevõrra kõrvale kalduda. Siiski on 2016. ja 2017. aastal olemas risk märkimisväärsele kõrvalekaldumisele keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks soovitatud kohandamiskavast. See järeldus ei muutuks, kui pagulaste erakorralise sissevoolu ja julgeolekumeetmete mõju eelarvele nõudest maha arvataks.
- (10) Võttes arvesse Belgia eelarveolukorda ja eelkõige võlataset, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Belgia veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on tasakaalus struktuurne eelarvepositsioon. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär⁽¹⁾ ei tohi ületada 1,6 % 2018. aastal. See vastaks iga-aastasele struktuursele kohandusele vähemalt 0,6 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Peale selle ei järgi Belgia esmapilgul arvatavasti 2017. ja 2018. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et alates 2017. aastast on stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks vaja lisameetmeid. Määruse (EÜ) nr 1466/97 kohaselt tuleb eelarvekavade ja tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarve tasakaalu tsüklilistes tingimustes. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitusetega avaldatud komisjoni teatises 2017. aasta Euroopa poolaasta kohta, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneva 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii majanduse praeguse elavnemise tugevdamisele kui ka Belgia riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses võtab nõukogu teadmiseks komisjoni kavatsuse viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Belgia tsüklilist olukorda.
- (11) Eelarve tulemuslik koordineerimine on väga oluline sellises liitriigis liikmesriigis nagu Belgia, kus suur osa kulutustega seotud pädevusest on delegeeritud piirkondliku tasandi valitsusasutustele. Föderaalvalitsus ning piirkondlikud ja kogukondlikud omavalitsused sõlmisid 2013. aastal koostöölepe, et parandada omavahelist koordineerimist ja võtta majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise leping (fiskaalkokkulepe) üle siseriiklikku õigusesse. Eesmärgiks oli määrata kindlaks üleriiklikud ja piirkondlikud mitmeaastased eelarvekavad, mille üle teostab järelevalvet kõrgem rahandusnõukogu. Selle protsessi tulemusena ei ole siiski saavutatud ametlikku kokkulepet eelarveliste arengute osas, samuti ei ole kindlaks määratud piisavaid tagatisi seoses kõrgema rahandusnõukogu järelevalvefunktsiooniga. Jõupingutuste jagamise puudulik koordineerimine kahjustab riigi üldisi võimalusi 2017. aasta stabiilsusprogrammis ette nähtud keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks.
- (12) Kuigi avaliku sektori investeeringutega saab kasvu pikas perspektiivis suurendada, on nende tase Euroopa standardeid arvestades väga madal, eriti võrreldes avaliku sektori kogukulutustega. Lisaks vähesele avaliku sektori kapitalile on halvenenud ka avaliku sektori taristu olukord. Kõigi valitsemistasandite rangeid eelarvepiiranguid arvesse võttes eeldab piisavate investimisvõimaluste säilitamine avaliku sektori kogukulutuste ümberstruktureerimist, parandades selleks avalike teenuste ja poliitikameetmete tõhusust ning piirates teatavate kuluartiklite kiiret kasvu.
- (13) Belgia on teinud olulisi edusamme oma palgakujundussüsteemi reformimisel. 1996. aasta palgaläbirääkimiste seaduse muutmise eesmärk on kaitsta hiljutise palgakasvu piiramise tulemusena saavutatud kulupõhise konkurentsivõime kasvu. Konservatiivsema baasprognoosi ja palganormi arvutamises tehtud varasemate kohanduste tulemusena parandab läbivaadatud raamistik märkimisväärselt Belgia kulupõhist konkurentsivõimet suhtes euroala peamiste kaubanduspartneritega. Lisaks pakub reform lisatagatisi, mille abil saab valitsuse mittepalgaliste tööjõukulude vähendamise meetmetega tulemuslikult toetada kulupõhist konkurentsivõimet, ning laiendab valitsuse rolli ülemäärasest inflatsioonist tuleneva kulupõhise konkurentsivõime langustrendi ärahoidmises. Kollektiivläbirääkimiste raamistikus on sätestatud, et majanduse kesknõukogus esindatud sotsiaalpartnerid jälgivad rangelt palga ja tootlikkuse arengut ning muid kulupõhise ja mittekulupõhise konkurentsivõime tegureid. Kuna palkade sidumine inflatsiooniga on mitmes sektoris veel laialt levinud ning inflatsioonilõhe Belgia ja selle naaberriikide vahel suureneb, jätkatakse Euroopa poolaasta raames tööjõu ühikukulu muutuste tähelepanelikku jälgimist.

⁽¹⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumetmed arvatakse välja.

- (14) Teatavaid edusamme on tehtud tööturu toimimise osas. Kõrgem pensioniiga ja eelpensionile mineku piirangud julgustavad eakamaid inimesi tööturul püsima või sinna naasma. Maksukiilu järkjärguline vähenemine on aidanud tööhõive määra suurendada. Majanduskasvu ja paranenud kulupõhise konkurentsivõime tulemusena on töökohtade loomine olnud järjekindel. Põhjuseks on ka tööjõumaksude alandamine ja palgatõusu piiramine, mis on parandanud Belgia ettevõtete tööjõukuludel põhinevat konkurentsivõimet. Mitmeid struktuurseid puudusi ei ole siiski veel kõrvaldatud. Töötuselt või mitteaktiivsusele tööhõivele ülemineku määr on madal ning üldist tööhõive määra vähendavad konkreetsete rühmade kehvad tulemused. Nende hulka kuuluvad madala kvalifikatsiooniga töötajad, noored, vanemaealised töötajad ja sisseandaja taustaga inimesed, nagu kolmandates riikides sündinud töötajad, aga ka teise põlvkonna sisseandajad. Isegi kui arvesse võtta muid individuaalseid tunnuseid, on sisseandaja taustaga inimeste tööhõive Belgias üks madalamaid liidus. Väljaspool ELi sündinud sisseandajate tööhõive erinevus on liidu suurim: 2016. aastal oli tööhõive määr 20–64-aastaste vanuserühmas 49,1 %, kohalike puhul oli see võrdluseks 70,2 %, ning väljaspool ELi sündinud naiste puhul oli see veelgi madalam: 39,1 %. 2015. aastal oli vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse risk väljaspool ELi sündinute puhul 50,7 % ja kohalike puhul 17 %. Konkreetsete elanikkonnarühmade vahel valitsevate suurte tööhõiveerinevuste tulemuseks on endiselt tööjõu pidev alarakenemine. Kuigi piirkondlike tööhõivetoetuste kavade käimasoleva reformimise eesmärk on süsteemi otstarbekamaks ja sihipärasemaks muuta, tuleks tehtud poliitikalikute kulutasuvust regulaarselt kontrollida. Sihtrühmadele suunatud meetmete mõni aspekt võib tekitada ootamatut või ka tõrjuvat mõju. Koordineerimine ja kommunikatsioon eri poliitikatasandite vahel ja nende sees on äärmiselt oluline sihtotstarbeliste meetmete tulemuslikkuse jaoks. Maksud, sealhulgas madalaltel palkadelt võetavad sotsiaalmaksud ja sotsiaalhüvitiste lõppemine tööturule siirdumisel või töötundide arvu suurenemisel võivad tekitada mitteaktiivsuse ja madala palga lõksu.
- (15) Mõningast edu on saavutatud haridus- ja koolitusreformiga, mille eesmärk on suurendada võrdseid võimalusi, parandada võtmepädevuste omandamist ja tõsta hariduse kvaliteeti. Vaatamata heale keskmisele tulemusele rahvusvahelises võrdluses vähenes parimate sooritajate osakaal 15-aastaste seas, samal ajal kui kesiste tulemustega õpilaste arv kasvas. Lisaks sellele on sotsiaal-majanduslikust taustast tingitud hariduslik ebavõrdsus liidu ja OECD keskmisest kõrgem. Sisseandaja taustaga seotud erinevus haridustulemustes on suur ja teise põlvkonna tulemused on esimese põlvkonna omadest ainult õige pisut paremad, seda ka sotsiaal-majanduslikku tausta arvesse võttes. Haridusliku ebavõrdsuse probleemi lahendamine eeldab seega laiaulatuslikke poliitikameetmeid, mis lähevad haridussüsteemist kaugemale. Kooliõpilaste arvu tugev kasv, eelkõige sisseandaja taustaga õpilaste arvu suurenemine (nende osakaal oli 2012. aastal 15,1 % ja jõudis 2015. aastaks 17,7 %-ni), süvendab raskusi võrdsete võimaluste tagamisel. Lisaks on Belgias üha rohkem puudu õpetajatest ning neid ei valmistata alati hästi ette ega toetata, et tulla toime kooliõpilaste üha suurema mitmekesisusega. Selle peamised põhjused on järgmised: kõige sobivamaid üliõpilasi ja kandidaate on keeruline õpetajaametisse meelitada, palju noori õpetajaid lahkub ametist ning paljud õpetajad ei ole õpetajatööks kättesaadavad. Õpetajate põhikoolituse kestus (praegu 3 aastat) on Belgias suhteliselt lühike. Haridus- ja koolitusreformidel on oluline tähtsus madala kvalifikatsiooniga noorte tööturul osalemise suurendamises ja teadmispõhisele majandusele ülemineku toetamises.
- (16) Parandada tuleb konkurentsivõime seda osa, mis ei ole seotud kuludega. Sellega seoses on oluline suurendada tootlikkust ja laiendada teadmispõhisesse kapitali tehtavaid investeeringuid, eelkõige selleks, et võtta kasutusele digitehnoloogiad. Kuigi riiklik teadusuuringute süsteem on kõrgel tasemel, eeldab suurema edu saavutamine innovatsiooni valdkonnas teadmiste levitamist vähem tootlikesse majandussektoritesse. Kõik föderaalüksused on seda vajadust tunnistanud ning võtnud viimastel aastatel vastu eri strateegiad ja meetmed innovatsiooni edendamiseks. Selleks, et seda arengut toetada, võiks siiski teha rohkem innovatsiooni raamtingimuste parandamiseks. Belgia peaks parandama teadusuuringutele ja innovatsioonile antava avaliku sektori toetuse tõhusust ja tulemuslikkust, eelkõige tuleks hinnata võimaliku väljatõrjumise mõju ning kogu süsteemi veelgi lihtsustada.
- (17) Jaesektori tegevus- ja asutamispiirangute kõrvaldamisel on saavutatud vähe edu. Pärast seda, kui kuuenda riigireformi tulemusena anti jaekaubandusettevõtete asutamise pädevus üle piirkondadele, on vastu võetud uusi piirkondlikke seadusi, millega lihtsustatakse lubade andmise halduskorda. Teatavate sätete puhul on siiski palju tõlgendamisruumi, mis võib kaasa tuua põhjendamatuid takistusi turulepääsul. Jaehinnad on jätkuvalt kõrgemad kui naaberliikmesriikides ning üksnes suuremate tööjõukuludega seda seletada ei saa. Nende probleemide lahendamiseks on vaja terviklikku strateegiat, millega tagatakse tarbijatele konkurentsivõimeline turg ja madalamad hinnad.

- (18) Võrgutööstuse ja teatavate kutseseenuste range reguleerimine takistab Belgias konkurentsi, eriti kinnisvaramaaklerite, arhitektide ja raamatupidajate hulgas. Nimetatud takistuste hulka kuuluvad peale muude nõuete arhitektidele seoses osaluse ja ettevõtte õigusliku vormiga kehtestatud piirangud; ametite ühildamatuse eeskirjad, mis keelavad kõigi raamatupidamisega seotud kutsealade puhul samaaegse tegelemise mõne muu majandustegevusega; kinnisvaramaaklerite puhul kutsealale juurdepääsu piirangud ning osaluse ja hääleõigusega seotud piirangud. Selliste takistuste vähendamine võib hoogustada konkurentsi, mis tooks turule rohkem ettevõtteid ja pakuks tarbijatele eeliseid madalamate hindade näol. Komisjon esitas 2017. aasta jaanuaris teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketi. Pakett hõlmab erinevaid reformisoovitusi Belgiale nende probleemide lahendamiseks.
- (19) Kõige pakilisemad vajadused investeeringute järele on transpordivõrgustikus. Tiptunni liiklusummikud on kasvav probleem, mis kahjustab riigi ligitõmbavust välisinvestorite jaoks ning tekitab suuri majanduslikke ja keskkonnakulusid. Belgial on lisaks tõsiseid probleeme õhusaastega ning tõenäoliselt ei saavuta ta oma eesmärki vähendada HKSiiga hõlmamata heitkoguseid 2020. aastaks 15 % võrreldes 2005. aastaga, kuigi tõenäoliselt saavutab ta liidu kliimaalastest õigusaktidest talle tulenevad kohustused, kasutades ära olemasolevaid paindlikkuse sätteid. Kõige kiireloomulisemad probleemid on raudtee- ja maanteedranspordi põhitaristu ajakohastamine ning puuduvate ühenduste loomine peamiste majanduskeskuste vahel. Samal ajal on oluline tegeleda tiptunni liiklusummikutega, töhustades avalikke transporditeenuseid, optimeerides liikluskorraldust ning kõrvaldades turumoonutused ja negatiivsed maksusoodustused, nagu ametiautode sooduskohtlemine. Samuti on probleeme omamaise elektritootmise piisavusega ja energiavarustuse kindlusega üldiselt. Mitme tuumakäitise kavandamata töökatkestused on tekitanud muret seoses viisiga, kuidas tasakaalustada elektrinõudlust ja -pakkumist, samal ajal kui tuumarajatiste järkjärgulise kasutusest kõrvaldamise ajakava pidev ümbertegemine loob keskkonna, mis ei soodusta pikaajaliste investeerimisotsuste tegemist. Kuigi lühiajalise varustuskindluse riskid on vähenenud, eelkõige strateegilise reservi suurenemise tõttu, ning energiaühenduste arv on teataval määral kasvanud, on vajadus pikaajaliste investeeringute järele endiselt märkimisväärne. Lisaks rohkematele energiaühendustele on vaja arukaid võrke, et arendada välja nõudluse juhtimine. Võttes arvesse energiaspektori projektidele kulunud märkimisväärset aega ja suurt vajadust asendusvõimsuse järele järgmisel kümnendil, on vaja kiirelt tegutseda, eelkõige tagada sobiv õigusraamistik, mis edendab paindlike tootmisvõimsuste loomist (st elektri tootmine, salvestamine ja nõudluse juhtimine).
- (20) Belgia on teinud mõningaid edusamme maksusüsteemi reformimisel, eelkõige nihutades makse tööjõult muudele maksubaasidele, mis järk-järgult vähendab tööjõu maksukiilu. 2016. ja 2020. aasta vahel vähendatakse järk-järgult tööjõumakse, sh ka sotsiaalmakseid. Käimasoleva maksureformi mõju hakkab ilmnema. Sellest hoolimata on maksusüsteem jätkuvalt keeruline, lisaks kahjustavad maksubaasi konkreetset erandid, vähendamised ja vähendatud maksumäärad. Mõnel juhul on tegemist maksutulu vähenemise, majanduslike moonutuste ja suure halduskoormusega. Maksukoormuse nihutamine ei näi olevat eelarve seisukohast neutraalne, kuna muude, sealhulgas tarbimismaksude suurendamine kompenseerib tööjõumaksude kärpeid vaid osaliselt. Maksusüsteemi ülesehitust saaks tunduvalt parandada, laiendades maksubaasi ning võimaldades madalamaid maksumäärasid ja tekitades vähem moonutusi. Rohkesti on maksukoormuse nihutamise potentsiaali ka seoses keskkonnamaksuga, kui võtta sihikule muu hulgas ametiautode sooduskohtlemine ja kütuseostukaardid, mis takistavad edu saavutamist ummikute, õhusaaste ja kasvuhoonegaaside heite vastases võitluses. Valitsus kavatseb muuta ametiautode kasutamise süsteemi, kuid selle reformi keskkonnakasu on tõenäoliselt piiratud.
- (21) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Belgia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi, 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Belgiale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Belgia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (22) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Belgial võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

1. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Belgia riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Kasutada juhuslikke tulusid, näiteks varade müügist saadud tulu, et kiirendada valitsemissektori võla vähendamist. Leppida kokku teostatavas eelarve-eesmärkide jaotuses kõigi valitsemistasandite vahel ja tagada sõltumatu eelarvejärelevalve. Kõrvaldada moonutavad maksukulud. Parandada avaliku sektori kulutuste struktuuri, et luua võimalusi taristuinvesteeringute tegemiseks, muu hulgas transporditaristusse.
2. Tagada, et kõige ebasoodsamas olukorras olevatel rühmadel, sealhulgas sisserändaja taustaga inimestel, oleksid võrdsed võimalused osaleda kvaliteetses hariduses, kutseõppes ja tööturul.
3. Toetada teadmistepõhisesse kapitali tehtavaid investeeringuid, eelkõige meetmetega, mis suurendavad digitehnoloogiate kasutuselevõttu ja innovatsiooni levikut. Suurendada konkurentsi kutseteenuste turul ja jaekaubanduses ning toetada võrgutööstuste turumehhanisme.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Bulgaaria 2017. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Bulgaaria 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltõlget,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Bulgaariat ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Bulgaaria kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Bulgaaria edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelemeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Bulgaarial esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Ennekoike esineb Bulgaarias jätkuvalt tasakaalustamatus, mis on seotud veel säilinud nõrkustega finantssektoris ja ettevõtete suure võlakoormusega suure pikaajalise tööpuuduse tingimustes.
- (3) Bulgaaria esitas pärast tähtaega, 17. mail 2017, oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta lähenemisprogrammi.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 28.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) Bulgaaria suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Oma 2017. aasta lähenemisprogrammis on valitsus 2016. aasta tasakaalus eelarvepositsioonist lähtudes kavandatud valitsemissektori eelarve puudujäägiks 2017. aastal 0,6 % SKPst. Prognoositakse, et 2018. aastal valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk pisut paraneb 0,5 %-ni SKPst ja muutub järgnevatel aastatel väikeseks ülejäägiks. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst, kavatsetakse kogu programmiperioodi kestel täita varuga. 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse järkjärgult langema 2020. aastaks 23,8 %-le SKPst (29,5 %-lt SKPst 2016. aastal). Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav.
- (6) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Bulgaariale soovitus saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine 0,5 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Arvandmete põhjal tundub, et Bulgaaria on 2016. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi juba ületanud. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist lähtuvalt prognoositakse, et poliitika muutmata jätmise korral muutub struktuurne eelarvepositsioon 2016. aasta ülejäägist (0,1 % SKPst) 2017. ja 2018. aastal puudujäägiks, vastavalt 0,4 % SKPst ja 0,3 % SKPst. Sellest halvenemisest hoolimata prognoositakse, et struktuurne eelarvepositsioon on mõlemal aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärgist parem. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Bulgaaria täidab 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (7) Jätkuvad jõupingutused maksukogumise parandamiseks. Olukord on küll paranenud, ent maksukuulekusega on ikka veel probleeme. Endiselt on palju varimajandust ja deklareerimata tööd. Maksudega seotud halduskoormust on vähendatud, kuid see on ikka veel suur. Tundub, et bürokraatia vähendamiseks võetud meetmetel on seni olnud piiratud tulemused ja puuduvad tõendid märgatavate edusammude kohta maksukohustuste vabatahtliku täitmise valdkonnas. Neil asjaoludel näib, et niihästi järelevalve rakendamise kui ka maksukuulekuse parandamise pandiks on kehtivate õigusnormide täitmise tagamine. Tundub, et 2015.–2017. aasta ühtse riikliku strateegia juurde kuuluv tegevuskava maksukogumise parandamiseks, varimajandusega võitlemiseks ja nõuete täitmise kulude vähendamiseks on tulus vahend, millest on eriti palju kasu maksude valdkonnas töötavate erinevate haldusorganite omavahelise koordineerimise ja tõhususe hindamisel ja parandamisel. Erimeetmete mõju järelanalüüs võib aidata kaasa tulevaste maksukuulekuse meetmete nõuetekohasele hindamisele, kavandamisele ja suunamisele. Need meetmed lisatakse laiapõhjalisse ühtsesse riiklikku strateegiasse, millega asendatakse 2017. aasta lõpus aeguv praegune strateegia.
- (8) Bulgaarias asjaomaste asutustega konsulteerides ja nendega koostöös korraldasid ametiasutused pangandus- ja kindlustussektori varade kvaliteedi läbivaatamise ja stressitestid ning erapensionifondide varade ülevaatuse. Ehkki tulemused kinnitasid nende sektorite usaldusväärsust tervikuna, leiti siin-seal haavatavaid kohti, sealhulgas mõnedes süsteemselt olulistes institutsioonides. Kuna järelmeetmeid ei ole veel täies ulatuses rakendatud, ei ole haavatavuse põhjuseid kõrvaldatud. Lisaks sellele ei käsitletud need kolm hindamist täies mahus selliseid probleeme nagu näiteks mittelikviidsete finantsinstrumentide ja varade hindamine või siis seotud osapoolte riskipositsioonid. Nende probleemide lahendamiseks võiksid järelevalveasutused võtta konservatiivsema hoiaku. Kindlustussektori lahendamata probleemide hulka kuuluvad samuti teatavate edasikindlustuslepingute haldamine, mõningad kindlustuslepingutest tulenevad nõuded ja grupitasandi järelevalve.
- (9) Selleks et vältida sarnase tasakaalustamatuse taastekkimise võimalust tulevikus, tuleb lõpule viia pangandusjärelevalvemeetmed ja teha täiendavaid jõupingutusi järelevalveks muudes sektorites kui pangandus. Ametiasutuste jaoks on jätkuvalt kõige suuremaks probleemiks tegelemine raskesti hinnatavate varade ja ebaseadusliku äritegevusega, sealhulgas laenu seotud osapooltele. Bulgaaria keskpank on algatanud pangandusjärelevalve

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

reformimise ja arendamise kava, mis põhineb ka Maailmapanga ja Rahvusvahelise Valuutafondi järeldustel. Kava on praegu rakendamisel, ent on võimalus, et finantssektori hindamisprogrammi järeldusi arvestades tuleb seda muuta. Kindlustussektori ja pensionifondide hindamisel tuvastatud järelevalvealased vajakajäämised annavad märku sellest, et finantsjärelevalvekomisjon peab välja töötama ja rakendama tervikliku kava järelevalve tugevdamiseks, sealhulgas omaenese seemise juhtimise ja töö parandamisega. Täieliku usaldatavuse tagamiseks peaks kava tuginema kõnealuse valdkonna parimatele rahvusvahelistele tavadele ning see tuleks ette valmistada ja rakendada tihedas koostöös asjaomaste Euroopa asutustega, võttes vajadust mööda arvesse kolmandatest isikutest teenuseosutajate tagasisidet.

- (10) Ettevõtlussektori võlakooormus on jätkuvalt suur (muude riikide omast oluliselt suurem) ja see koormab ettevõtete bilanssi ning võib keskpikas perspektiivis piirata krediidiinõudlust ja investeerimist. Äriühingute viivislaenude jätkuvalt suure hulga vähendamiseks peaksid Bulgaaria ametiasutused tegema realiseerimisprotsessi pankade jaoks hõlpsamaks, tuginedes ulatuslikule vahendite kogumile. Näiteks maksejõuetusraamistiku reformi kiirendamine looks parema õiguskeskkonna nn halbade laenudega tegelemiseks ja annaks võimalused kohustuste kohtuväliseks restruktureerimiseks. Lisaks maksejõuetusraamistikule võiksid vahendite hulka kuuluda järelevalvejuhised eriti suure hulga viivislaenudega pankadele. See võiks hõlmata ka meetmeid, millega muudetakse varade kvaliteedi kohta käivad andmed läbipaistvamaks, et aidata süvendada viivislaenude järelturgu.
- (11) Hiljutised arengud tööturul on olnud positiivsed, ent struktuursed probleemid püsivad. Tööjõud üha kahaneb, kuna elanikkond vananeb ja toimub väljaränne. Majanduses toimuvatest struktuursetest muutustest tulenevalt peab ilmingimata ära kasutama jõude seisva tööjõupotentsiaali. Praegusel hetkel iseloomustab tööturгу pikaajalise töötuse suur osakaal üldise töötuse suhtes, kõrge mitteaktiivsuse määr, noorte piiratud kaasatus tööturule ning oskuste nappus ja tööturule mittevastavus. Ehkki töötuse määr langes 2015. aastal tunduvalt allapoole liidu keskmist, on pikaajalise töötuse ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte osakaal ja madala kvalifikatsiooniga inimeste madal tööhõive määr endiselt suur probleem. Nende probleemidega tegeledes ei pühendata aktiivses tööturupoliitikas piisavalt tähelepanu ebasoodsas olukorras rühmadele ja nende vajadustele ning see pärsib nende tööalast konkurentsivõimet. Lisaks sellele võib puudulik lõimitus tööhõive- ja sotsiaalteenuste vahel piirata sotsiaaltoetuse saajate osalemist tööturul.
- (12) Endiselt tuleb lahendada õpitulemuste parandamise ning kvaliteetse ja kaasava tavahariduse andmise tõhustamise probleem, mis võib mõjutada vaesumist. Laste vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse risk on küll veidi vähenenud, ent see püsib liidu suurimate hulgas ning on tihedalt seotud vanemate haridustasemega. OECD rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) 2015. aasta põhioskuste mõõtmistulemuste põhjal on kehvade matemaatika ja loodusteaduste alaste teadmiste ning halva lugemisoskusega õpilaste osakaal üks kõrgemaid liidus. Kavas olevat metoodikat koolide paremaks rahastamiseks ei ole veel välja töötatud. Selle eesmärk on jõuda halvema õppeedukusega koole toetades võrdsemate tulemusteni. Madalama sotsiaal-majandusliku seisundiga perede, eriti roma perede lastel ei ole *de facto* teistega samu võimalusi hariduse saamiseks juba varasest lapsepõlvest peale. Reformimisel on kutselise hariduse ja -õpe, ent selle kvaliteet ning koostöö ärivaldkonna ja sotsiaalsete partneritega pole küllaldane. Endiselt on juurutamisel duaalne haridussüsteem. Kõrghariduse vallas üritatakse tulemustepõhise rahastamise kaudu tõsta kvaliteeti ja suurendada vastavust tööturu vajadustele.
- (13) Jätkuvalt on tervishoiusüsteemi peamiseks probleemideks piiratud kättesaadavus, tervishoiutöötajate väljaränne ja kehvad tervisenäitajad. Vähene kaetus tervisekindlustusega, sealhulgas ambulatoorsete raviteenuste vähene riiklik kaetus ja suured summad, mis tuleb maksta omast taskust, raskendavad mõnede inimeste jaoks juurdepääsu tervishoiuteenusele. Hiljuti võetud meetmed, nagu riiklikul tervisekaval põhinev valikuline haiglateenuste lepingute sõlmimine, võivad nende täieliku rakendamise korral parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust ja võrdsust.
- (14) Ehkki Bulgaaria miinimumpalk on endiselt liidu madalaim, on see 2011. aastast märkimisväärselt tõusnud. Objektiivse mehhanismi loomisel tehtud edusammud on piiratud hoolimata sellest, et tööandjad ja ametiühingud on kriteeriumides kokku leppinud. Majanduslike ja sotsiaalsete kriteeriumide, tööturul valitsevate tingimuste ja nende rakendamise institutsionaalsete asjaoludega arvestava läbipaistva mehhanismi puudumine võib ohtu seada õige tasakaalu tööhõive toetamise, konkurentsivõime ja töötajate sissetuleku säilitamise vahel. 2017. aastal minimaalsete sotsiaalkindlustuslävendite üle peetud ja nurjunud läbirääkimistel valitsesid sotsiaalpartnerite vahel teatavad pinged, ent sellest hoolimata jätkub riigis sotsiaaldialoog.

- (15) Suureks majanduslikuks ja sotsiaalseks probleemiks on jätkuvalt vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste suur osakaal. Bulgaaria on endiselt liidu kõige vaesem liikmesriik. Vaesus avaldab ebaproportsionaalselt suurt mõju ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele, nagu romad, lapsed, eakad ja maapiirkondade elanikud. Pärast aastatepikkusi pidevaid edusamme on vaesusriskiga eakate määr märkimisväärselt vähenenud. Eriti kõrge on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse risk vanemaeliste naiste puhul, kuna reeglina on nad teinud sissetulekuid pensioniskeemi lühema aja jooksul. Ehkki laste suhteline vaesusolukord on paranenud, esineb vaesust selles grupis endiselt palju. Uue tegevuskava vastuvõtmise varal jätkub endises tempos laste deinstitutionaliseerimine. Ent sellealane edasimineku on endiselt kesine täiskasvanute ja puuetega isikute osas. Suur ja üha kasvav probleem on sissetulekute ebavõrdsus. Kõige rikkama ja kõige vaesema 20 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekute suhe kasvas 6,1-lt 2012. aastal 7,1-le 2015. aastal ja on nüüd liidu kõige kõrgemate hulgas. Bulgaarias on erinevus sissetuleku ebavõrdsuses enne ja pärast maksude ja sotsiaalsete siirete mahaarvamist üks väiksemaid liidus. Sotsiaalkaitsesüsteem, sealhulgas üldise miinimumsissetuleku kava, ei taga asjakohasel tasemel toetust. Tulenevalt väga rangetest taotlemisnõuetest on sotsiaaltoetust saavate inimeste arv väike. Miinimumsissetulek on jätkuvalt madal, seda pole pärast 2009. aastat ajakohastatud ja sellel puudub läbipaistev kohandamismehhanism.
- (16) Kehtestatud on meetmed riigihangete süsteemi parandamiseks, ent pole veel selge, milline on nende konkreetne lisandväärtus. Tagada tuleb uue riskipõhise eelkontrollisüsteemi asjakohane ja tõhus rakendamine. Endiselt tuleb tegeleda kaebuste esitamise süsteemi läbivaatamise raames tehtud soovitude jõustamisega, kuna tõhusad õiguskaitsevahendid on oluliste projektide elluviimise pant. Riigihangete ameti haldussuutlikkus tuleb selle hindamise järel viia vastavusse ameti täidetavate ülesannetega. Samuti tuleks suurendada hankijate haldussuutlikkust, sealhulgas riigihangete ameti poolt pakutavale metoodilisele toetusele tuginedes ning kasutades keskkete hankijate poolt keskketele valitsusasutustele, omavalitsusüksustele ja tervishoiusektorile osutatavaid keskseid teenuseid ja/või tugiteenuseid. Lõpule tuleb viia töö e-riigihangete süsteemi juurutamisel, et suurendada riigihangete läbipaistvust. Jätkuvalt on oluliseks probleemiks avalike pakkumiste erapooletuse kindlustamine ja huvide võimalike konfliktide vältimine. Hoolimata hiljutistest reformidest avaliku halduse ajakohastamiseks on avalike asutuste töö tõhusus ja tulemuslikkus endiselt piiratud. Õigusraamistiku loomise eesmärgil viidi 2016. aastal lõpule mitu õigusaktide muudatust, ent nende tõhus ja süstemaatiline jõustamine ja rakendamine on problemaatiline.
- (17) 2016. aastal viis Bulgaaria läbi olulisi reforme, et lahendada kohtusüsteemi sõltumatuse ja kvaliteediga seotud jätkuvaid probleeme. Aga kuna need reformid on hiljutised, on liiga vara nende mõju hinnata. Mitmes valdkonnas tuleb astuda edasisi samme. Jätkuvalt on Bulgaarias oluliseks probleemiks korruptsioon, mis mõjutab investeringuid nii üleriigilisel kui ka kohalikul tasandil. 2015. aastal esitles valitsus julget korruptsioonivastase võitluse strateegiat, ent selle rakendamine on veel algaasis. Bulgaaria korruptsioonivastast poliitikat õonestavad jätkuvalt ametiasutuste nõrkus ja killustatus, vähene edu süüdistuse esitamisel kõrgetasemeliste juhtumite puhul ja parlamendi kõhklev toetus reformidele. Soovitused kohtureformi ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse valdkonnas esitatakse Bulgaariale koostöö- ja jälgimiskorra⁽¹⁾ raames. Seepärast Bulgaaria riigipõhised soovitusel neid valdkondi ei hõlma.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Bulgaaria majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka varasematel aastatel Bulgaariale esitatud soovitude järelmeetmeid.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu seisukohal, et Bulgaaria täidab stabiilsuse ja kasvu pakti.
- (20) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja hindamist, kajastuvad nõukogu poolt määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud soovitusel allpool esitatud soovitusel 2 ja 3,

SOOVITAB Bulgaarial võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

⁽¹⁾ Komisjoni 13. detsembri 2006. aasta otsus 2006/929/EÜ, millega nähakse ette kord, mille abil teha Bulgaariaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses (ELT L 354, 14.12.2006, lk 58).

1. Parandada veelgi maksukogumist ja maksukuulekust, sealhulgas ulatuslike meetmetega, mis võetakse pärast 2017. aastat. Rakendada tõhusamalt meetmeid varimajanduse, ennekõike ebaseadusliku töötamise vähendamiseks.
2. Võtta finantssektori hindamise järelmeetmeid, ennekõike seoses edasikindlustuslepingute, raskesti hinnatavate varade ja seotud osapoolte riskipositsioonidega. Parandada tihendas koostöös Euroopa asutustega järelevalvet pankade ja muude kui pankade üle. Hõlbustada äriühingute viivislaenude (mida on jätkuvalt palju) hulga vähendamist, tuginedes ulatuslikule vahendite kogumile, mis hõlmaks maksejõuetusraamistiku reformi kiirendamist ja viivislaenude toimiva järelturu edendamist.
3. Muuta aktiivne tööturupoliitika sihipärasemaks ning lõimida omavahel paremini ebasoodsas olukorras rühmade tööhõive- ja sotsiaalteenused. Laiendada kvaliteetse hariduse pakkumist, eriti romade seas. Laiendada kaetust tervisekindlustusega, vähendada inimeste endi kanda jäävaid makseid ja tegeleda tervishoiutöötajate nappusega. Töötada koostöös sotsiaalpartneritega välja läbipaistev mehhanism miinimumpalga kehtestamiseks. Suurendada miinimumsissetuleku katvust ja piisavust.
4. Tagada 2014.–2020. aasta riikliku riigihangete strateegia tõhus rakendamine.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÖNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Tšehhi Vabariigi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/03)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Tšehhi Vabariiki ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Tšehhi Vabariigi kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Tšehhi Vabariigi edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. Komisjon järeldab oma analüüsi põhjal, et Tšehhi Vabariigis ei esine makromajanduslikku tasakaalustamatust.
- (3) Tšehhi Vabariik esitas oma 2017. aasta riikliku reformiprogrammi 25. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta lähenemisprogrammi 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Tšehhi Vabariigi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks nominaalne eelarvepositsioon olema 2016.–2020. aastal ülejäägis. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk (struktuurne puudujääk 1,0 % SKPst) täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse järk-järgult vähenema ja olema 2020. aastal 32,7 % SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Kuigi eelarve-eesmärkide saavutamise seotud riskid tunduvad olevat üldjoontes tasakaalus, võib avaliku sektori investeeringute mahu märkimisväärne langus 2016. aastal (seoses liidu uue rahastamistsükliga) tuua 2017. aastal kaasa nende taastumise oodatust suuremas mahus. Lähtuvalt komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist peaks struktuurne eelarvepositsioon vähenema kuni 0 %-ni SKPst 2017. aastal ja -0,2 %-ni SKPst 2018. aastal ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Tšehhi Vabariik täidab 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (6) Pikas perspektiivis on Tšehhi Vabariigi eelarve jätkusuutlikkusega seotud riskid keskmised. Need riskid tulenevad peamiselt elanikkonna vananemisega seotud kulutuste prognoositavast mõjust, eelkõige tervishoiu ja pensionide valdkonnas. Pikaajaliste tervishoiukulutuste prognoositav kasv on muret tekitav nii tervishoiusüsteemi juhtimise kui ka kulutõhususe osas, kuna süsteem toetub olulisel määral kulukale statsionaarsele ravile. Mõned meetmed on praegu rakendamisel, kuid käegakatsutavaid tulemusi veel ei ole. Hiljuti pensionisüsteemi muutmiseks vastuvõetud või kavandatud meetmed võivad rakendamise korral riigi rahanduse olukorda pikas perspektiivis halvendada. Esiteks võttis parlament vastu õigusakti, millega antakse valitsusele volitused pensionide indekseerimismehhanismi paindlikumaks kohandamiseks. Lisaks sellele on parlamendis arutusel ettepanekud seada seadusjärgse pensioniea ülempiiriks 65 eluaastat ja kehtestada pensioniea korrapärase läbivaatamise mehhanism. Arutlusel on ka muud ettepanekud, mis käsitlevad näiteks pensionide soodsamat indekseerimisvalemist ja laste arvust sõltuvaid diferentseeritud sotsiaalkindlustusmaksid.
- (7) Jaanuaris 2017 võttis parlament vastu vastutustundliku eelarvepoliitika seaduse, mille abil püütakse kõrvaldada Tšehhi Vabariigi eelarveraamistiku peamised puudujäägid, sest hiljutise hindamise kohaselt oli see üks nõrgemaid liidus. Sõltumatut eelarvenõukogu, kes õigusnormide rakendamist jälgiks, ei ole siiski veel ametisse nimetatud. Uute meetmete rakendamine on äärmiselt oluline eelarveraamistiku tõhusamaks ja stabiilemaks muutmiseks.
- (8) Tšehhi Vabariigis on probleemiks nii korruptsiooni ennetamine kui ka puuduste kõrvaldamine riigihangete korraldamises. Kuigi mitmed valitsuse korruptsioonivastase programmi meetmed on rakendatud ja muud reformid käimas, ei jõua korruptsioonijuhtumid tegelikkuses alati kohtusse. Üldiselt puudub Tšehhi riigihangete praktikas endiselt piisav konkurents, mille tunnustuseks on ühe pakkumisega menetluste ja otselepingute suur hulk, eriti IT-sektoris. Ebatõhus koolitustugi ning koondatud hankestruktuuride ja pädevuskeskuste puudumine takistavad riigihangete muutmist professionaalsemaks ja kulutõhususe saavutamist riigihangetel. Iseloomustavaks asjaoluks on ka see, et hankelepingu saamise tingimuseks on harva kvaliteet. Üleminek e-riigihangetele on vaevaline. Probleemiks on siin vajadus parandada riiklikku elektrooniliste riigihangete platvormi (*National Electronic Tool*) ning selgitada Tšehhi e-riigihangete turul juba tegutsevate erasektori platvormide jätkuva kasutamise tingimusi.
- (9) Tšehhi Vabariigi ettevõtluskeskkonda nõrgestavad suur regulatiivne koormus ja mitmed haldustakistused, eriti seoses loamenetluste ja maksude reguleerimisega. Valitsus esitas 2016. aasta septembris ehitusseaduse ja sellega seotud õigusaktide muudatusettepaneku, mille eesmärk on kiirendada ja ühtlustada ehituslubade andmist, integreerides menetluse keskkonnamõju hindamise. Muudatusettepanek on praegu parlamendis arutlusel. Ettevõtete maksukuulekuse kulud on jätkuvalt liidu keskmisest suuremad. Puuduste hulka tuleb lugeda maksuseadustiku sagedane muutmine. Puuduliku maksukuulekuse probleemi lahendamine on Tšehhi ametiasutuste jaoks jätkuvalt prioriteet, kuid seaduste lihtsustamisele ei ole palju tähelepanu pööratud. Seni esitamata tulumaksuseaduse eesmärk on maksuseadustiku lihtsustamine, kuid seaduse eelnõu ei ole veel valmis.
- (10) E-valitsuse teenuste kasutamine on Tšehhi Vabariigis üks liidu madalamaid, kuid see on alates 2015. aastast kasvanud. Tšehhi ametiasutused on võtnud meetmeid e-valitsuse teenuste kättesaadavuse parandamiseks, kuid paljud neist on alles rakendamisel ning mõningaid üksikmeetmeid ei ole veel käivitatud. Vastutus teenuste kasutusele võtmise eest on jagatud mitme ministeeriumi vahel, kuid sidusrühmade hinnangul on valdkondadevaheline koostöö piiratud.

- (11) Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus on viimastel aastatel märgatavalt suurenenud, kuid see ei kajastu teadus- ja arendustegevuse tulemuste kvaliteedi paranemises. Teadus- ja arendustegevuse süsteemi juhtimise reform on käimas, kuid uuendusi ei ole veel täiel määral rakendatud. Valitsus kiitis veebruaris 2017 heaks uue hindamismetoodika (Metodika 17+), mille eesmärk on tugevdada alus- ja rakendusuuringute rahastamise mehhanisme. Teadusasutuste ja ettevõtete vaheliste sidemete tugevdamiseks on võetud meetmeid, mis toetuvad riiklike innovatsiooniplatvormide struktuursele mõjule.
- (12) Haridustulemused on üldiselt head, kuid põhioskuste tase on halvenenud. Õpilaste sotsiaal-majanduslik taust mõjutab tulemusi märkimisväärselt. Selgeks murekohaks on ebasoodsas olukorras olevate rühmade, eelkõige romade kehvad õpitulemused. Hinnangute kohaselt jätab väga suur osa roma lapsi kooli pooleli. Kaasava hariduse edendamiseks on võetud hulk seadusandlikke ja haldusmeetmeid, mille rakendamine on algamas. Need meetmed peaksid aitama vähendada lõhet roma ja mitteroma laste haridustaseme ja õpitulemuste vahel. Parlament võttis 2016. aasta märtsis vastu haridusseaduse muudatused, millega laiendatakse kohustuslikku haridust kuni alushariduse viimase aastani ja tagatakse väiksemate laste õigus lasteaiakohale. Sellele vaatamata takistab ebavõrdsus haridussüsteemis inimkapitali kvaliteedi parandamist ja osutub hilisemas elus takistuseks ka tööturul. Õpetajatele kehtivate nõuete karmistamine ja õpetajaskonna vananemine tähendavad, et õpetajaameti atraktiivsuse suurendamine on jätkuvalt probleemiks. Osaliselt on selle põhjuseks suhteliselt madal palk, kuigi palku on viimastel aastatel tõstetud. Valitsus on pärast mitmeid edasilükkamisi lõpuks heaks kiitnud õpetajate ja pedagoogilise personali uue karjäärisüsteemi, mille eesmärk on elukutse atraktiivsust suurendada. Liidu vahenditest saadava olulise toetuse kaudu arendatakse pideva kutsealase enesetäiendamise võimaluste loomist õpetajatele, eelkõige on selline enesetäiendus seotud segarühmade õpetamise ja kaasava haridusega. 2016. aasta jaanuaris kiitis parlament heaks kõrgharidusreformi ja nüüd tuleb jälgida selle tulemusi. Kavas on reformida ka kõrgharidusasutuste rahastamise süsteemi.
- (13) Tööpuuduse tase on Tšehhi Vabariigis jätkuvalt langustrendis. Keerukamaks muutuvate tööturutingimuste tõttu on tööandjatel raskem töötajaid tööle võtta. Puuduste kõrvaldamisel oleks abiks alaesindatud rühmade, nagu väikelaste emade, madala kvalifikatsiooniga töötajate ja roma kogukonna liikmete kaasamine tööturule. Seni tööturult kõrvale jäänud rühmade osalemist aitaksid edendada riikliku tööturuasutuse teavitustöö ja aktiivsuse suurendamise meetmete tõhustamine ning asjakohased ja suunatud aktiivsed tööturumeetmed ja personaalsed teenused. Väikelaste emade osalemist tööturul takistavad taskukohase hinnaga ja kvaliteetsete lastehoiuteenuste püsiv puudus, eelkõige kuni kolmeaastaste laste jaoks, pikk vanemapuhkus, paindliku tööaja korralduse vähene kasutamine mõlema vanema puhul ning vanemapuhkuse vähene kasutamine isade poolt. Viimastel aastatel on võetud meetmeid nende puuduste kõrvaldamiseks. Madala kvalifikatsiooniga töötajate tööturutulemused on võrreldes kõigi muude rühmadega siiski märgatavalt nõrgemad. Parlament arutab praegu sotsiaaleluruume käsitlevat õigusraamistikku, milles määratakse eeldatavasti kindlaks riiklikud standardid ja sihtrühmad.
- (14) Komisjon on 2017. aasta Euroopa poolaasta raames Tšehhi Vabariigi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Tšehhi Vabariigile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Tšehhi Vabariigi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Tšehhi Vabariik täidab eeldatavasti stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid,

SOOVITAB Tšehhi Vabariigil võtta aastatel 2017–2018 järgmisi meetmeid.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

1. Tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus, võttes arvesse elanikkonna vananemist. Suurendada riiklike kulutuste mõjusust, võideldes eelkõige korruptsiooni ja ebatõhusate tavade vastu riigihangete korraldamises.
2. Kõrvaldada majanduskasvu takistused, ühtlustades ehituslubade andmise menetlust ja vähendades veelgi ettevõtete halduskoormust, võttes kasutusele olulised e-valitsuse teenused, parandades teadus- ja arendustegevuse kvaliteeti ning edendades alaesindatud rühmade tööhõivet.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Taani 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Taani 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/04)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Taanit ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Taani kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Taani edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Taani esitas nii oma 2017. aasta riikliku reformikava kui ka 2017. aasta lähenemisprogrammi 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Taani suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2017. aasta lähenemisprogrammis on valitsus ette näinud, et 2017. aastal saavutatakse valitsemissektori eelarvepuudujääk 1,9 % SKPst ja kogu programmiperioodi vältel kuni 2020. aastani järgitakse jätkuvalt keskpika perioodi eelarve-eesmärki – struktuurset eelarvepuudujääki 0,5 % SKPst. 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2017. aastal 37,0 %-le ja jätkama langust, jõudes 2020. aastal 33,9 %-le SKPst. Neid eelarveprognoose toetav makromajanduslik stsenaarium on programmiperioodi ulatuses usutav. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon jõudma 2017. aastal puudujääki 0,4 % SKPst ja 2018. aastal 0,1 % SKPst, mis on enam-vähem kooskõlas 2017. aasta lähenemisprogrammi eesmärgiga ning ületab keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Taani täidab 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (6) Taani jätkusuutliku majanduskasvu eeltingimus on tööjõu pakkumise tagamine demograafiliste probleemide tingimustes. Viimaste aastate mitu põhjalikumat tööturu reformi on suunatud eelkõige töötamise stiimulite suurendamisele ja aktiivse tööturupoliitika tõhustamisele. Need reformid võivad aidata saavutada Taani strateegia „Euroopa 2020“ tööhõive eesmärgi, parandada Taani heaoluriigi mudeli jätkusuutlikkust ja võidelda tekkiva teatavate pädevuste nappusega. Reformid, mille eesmärk on suurendada kutsehariduses osalejate ja selle läbijate määra, ning kolmepoolne kokkulepe täiendavate õpipoisikohtade loomise kohta suurendavad tõenäoliselt kvalifitseeritud töötajate arvu. Kuid strateegia „Euroopa 2020“ riiklikku sotsiaalse kaasatuse eesmärki – vähendada väga madala tööhõivega kodumajapidamistes elavate inimeste arvu – pole veel kaugeltki saavutatud. Endiselt on probleemiks ebasoodsas olukorras olevate ühiskonnarühmade tööturule kaasamine ja tööalane konkurentsivõime. See kehtib eelkõige väljastpoolt ELi pärit rändetaustaga inimeste kohta (sealhulgas nende kohta, kes on Taanis pikemalt elanud), osaliselt nende keskmiselt madalama haridustaseme tõttu võrreldes kohalikega. See lõhe püsib ka teises põlvkonnas. 2016. aasta kolmepoolsetel läbirääkimistel kokku lepitud töökohale integreerimise meetmed võivad parandada asja saabunud pagulaste olukorda, mida tuleb tulevikus pingsalt seirata. Siiski tuleks veel võtta täiendavaid meetmeid, et kaasata tulemuslikumalt tööturule muid marginaliseeritud rühmi, nagu madala haridustasemega noored ja vanemad kui 60aastased töötajad.
- (7) Tootlikkuse kiire kasv on ülioluline majanduskasvu toetamiseks, suhteliselt kõrge heaolutaseme säilitamiseks Taanis ja riigi pikaajalise konkurentsivõime tagamiseks. Ehkki Taani tootlikkuse tase on võrreldes muude liikmesriikidega kõrge, on tootlikkuse kasv pikka aega aeglustunud. Tootlikkuse loid areng iseloomustab eelkõige riigisisese suunitlusega teenustesektorit. Taani on rakendanud viimastel aastatel mitmeid reforme, kuid tootlikkuse kasv püsib aeglane, sest konkurents on mõnes teenustesektoris endiselt nõrk. Sektorikohased piirangud pärsivad konkurentsi, näiteks hulgimüügi ja transporditeenuste sektoris.
- (8) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Taani majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Taanile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud üksnes nende asjakohasust Taani eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (9) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, et Taani täidab stabiilsuse ja kasvu pakti,

SOOVITAB Taanil võtta 2017. ja 2018. aastal järgmise meetme:

1. Edendada konkurentsi riigisisese suunitlusega teenustesektoris.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Saksamaa 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Saksamaa 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/05)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatusse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Saksamaad ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Saksamaa rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Saksamaa tagama allpool esitatud soovitusel 1 ja 2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Saksamaa kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Saksamaa edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Saksamaal esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on riigis endiselt suur jooksevkonto ülejääk, millel on piiriülene mõju ja mis osutab –

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

lisaks riigi väga konkurentsivõimelise ja tulemusliku tööstuse tugevale lõimitusele rahvusvahelisse tööjaotusse – üleliia suurele säästule ja tagasihoidlikele investeeringutele nii era- kui ka avalikus sektoris. Jooksevkonto ülejääk suurenes 2015. aastal veelgi, püsis 2016. aastal laias laastus muutumatuna ja jääb ka edaspidi eeldatavasti kõrgele tasemele püsima. Ülejäägi vähendamine võib aidata suurendada ülejäänud euroala ja liidu tasakaalustamisväljavaa- teid, sest dünaamilisem sisenõudlus Saksamaal võib leevendada finantsvõimenduse vähendamise vajadust suure võlakooomusega liikmesriikides. Hoolimata madalatest intressimääradest, mis on loonud soodsad rahastamistingi- mused, on ettevõtlussektori investeeringute osakaal SKPs endiselt tagasihoidlik. Ehkki eratarbimine on järjepidevalt elavnenud, on kodumajapidamiste säästud saavutanud liidu rekordtaseme. Eriti oluline on võtta meetmeid, millega vähendatakse kahjuliku mõju riski Saksamaa majanduse ning – Saksamaa majanduse suurus ja piiriülest tähtsust arvestades – kogu majandus- ja rahaliidu jaoks.

- (4) Saksamaa esitas oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 13. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta riikliku reformikava 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Saksamaa suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsuse 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks eelarveülejääh jääma 2017.–2021. aastal $\frac{1}{4}$ % ja $\frac{1}{2}$ % vahele SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk (struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst) täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse järk-järgult vähenema ja jõudma 2021. aastal 57 %-ni. Neid eelarveprognoose toetav makromajanduslik stsenaarium, mida ükski sõltumatu asutus ei ole kinnitanud, on usutav.
- (7) Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist lähtuvalt peaks struktuurne eelarvepositsioon olema ülejäägis – 2017. aastal 0,6 % SKPst ja 2018. aastal 0,3 % SKPst – ning ületama seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Valitsemissektori võlg peaks endiselt tugevalt vähenema ja võlareegel peaks saama täidetud probleemideta. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Saksamaa täidab 2017. ja 2018. aastal prognoosi kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded. Samas on riigil veel piisavalt ruumi toetada sisenõudlust eelarvepoliitika kaudu, eelkõige et saavutada investeeringute püsiv suurenemine, ja luues tingimused reaalpalkade tõusuks.
- (8) Avaliku sektori investeeringute maht võrreldes SKPga on üldjoones püsinud ühtlasel tasemel, mis jääb alla euroala keskmise. Avaliku sektori investeeringute mahajäämusest on eriti märgata omavalitsuste tasandil, kus netoinvestee- ringute maht oli 2016. aastal negatiivne. Seda hoolimata paaril viimasel aastal võetud meetmetest ja asjaolust, et avaliku sektori investeeringud keskvalitsuse tasandil suurenesid 2015. ja 2016. aastal märkimisväärselt. 2016. aastal võeti täiendavaid meetmeid, mis peaksid avaliku sektori investeeringute ulatust suurendama, sh nii liidumaade kui ka omavalitsuste tasandil. Nende meetmete hulgas on föderaalsete eelarvesuhete reform, mille mõju peaks vastuvõtmise korral hakkama ilmnema 2020. aastal. Lisaks peaks omavalitsuste tasandi taristuinvesteeringute kavandamist ja rakendamist aitama parandada taristuinvesteeringute kavandamise alaste nõustamisteenuste laiendamine nii, et neid saaksid kasutada ka omavalitsused. See näib eriti asjakohane seetõttu, et taristuinvesteeringute projekte rakendatakse liidumaades ja omavalitsustes ainult piiratud ulatuses ning neid mõjutavad mahu- ja planeerimispiirangud. Soodne eelarvepositsioon osutab üldiselt eelarvepoliitilisele manööverdamisruumile, mida saaks kasutada näiteks täiendavate vahendite eraldamiseks, et suurendada avaliku sektori investeeringuid kõikidel valitsustasanditel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (9) Nii era- kui ka avaliku sektori haridusse ja teadustegevusse tehtud kogukulutuste maht võrrelduna SKPga on püsinud viimastel aastatel võrdlemisi stabiilne, ent hariduse puhul allpool liidu keskmist. Kombineeritud kogukulutused haridusse ja teadustegevusse olid 2015. aastal 9,1 % ning riiklik eesmärk – 10 % SKPst – jäi seega saavutamata. Saksamaal on väga oluline investeerida täiendavalt haridusse, teadusuuringutesse ja innovatsiooni, et tagada majanduse tulevane edu ja eelkõige loimida edukalt hiljuti saabunud varjupaigataotlejad, pagulased ja sisserändajad. Viimati nimetatut saavutamiseks on Saksamaa teinud märkimisväärsed jõupingutusi, eriti kutsehariduse ja -õppe valdkonnas. Eelolevatel aastatel on tarvis teha jõupingutusi kogu haridussektoris.
- (10) Saksamaa maksusüsteem on endiselt keeruline, maksude haldamise kulud suured ja mitmesugused äriühingute maksustamise sätted võivad pärssida erainvesteeringute tegemist. Hoolimata ulatuslikest kärbetest püsivad äriühingute kapitalikulud Saksamaal endiselt ELi 28 liikmesriigi suurimate hulgas. Koos ettevõtlusmaksu (*Gewerbesteuer*) ja solidaarsusmaksuga küündis kõrgeim seadusjärgne maksumäär 2016. aastal äriühingu tulumaksu puhul 30,2 %-ni. See ületas märkimisväärselt liidu kaalumata keskmist, mis oli 22,8 %. Keskmise tasumisele kuuluv maksumäär on 28,2 %, liidu kaalumata keskmine aga 21,1 %. Äriühingute maksustamise kallutatus laenuvahastuse kasuks oli Saksamaal 2016. aastal liidus suuruselt seitsmendal kohal. Aktsionäride tasandil on olukord sarnane. See kehtib eelkõige VKEde suhtes, kelle aktsionärid on harilikult kodumaised. Kapitalikulude vähendamine võib aidata hoogustada erainvesteeringuid ja toetada Saksamaa vähe arenenud riskikapitaliturgu. Rahastamis- ja investeerimisotsuseid võivad negatiivselt mõjutada ka muud maksusüsteemi iseärasused, näiteks asjaolu, et ettevõtlusmaksu baasi on lisatud ka mittetuluslikke elemente, samuti kahjumi ülekandmise piirangud ning maksustamisest tulenevad moonutused seoses õigusliku vormi valikuga. Maksusüsteemi investeerimissõbralikkust võivad vähendada ka muud õigusnormid, millega reguleeritakse amortisatsioonisüsteemi, mahaarvatava pensioni arvutamiseks kasutatavat intressimäära, kapitalikasumi maksustamist ja käibemaksu kassapõhist arvestamist. Maksude haldamise ajakohastamist võib aidata kiirendada föderaalsete maksuametite liidumaade maksuametite suhtes suurema üldise ja IT-spetsiifilise otsustusõiguse andmine, kui see tulemuslikult rakendatakse – selles on kokku lepitud föderaalsete eelarvesuhete reformi raames.
- (11) Riskikapitaliinvesteeringud on Saksamaal suurenenud, aga nende turg on rahvusvaheliste standardite kohaselt endiselt mahajäänud. 2015. aastal oli riskikapitaliinvesteeringute osakaal SKPs ligikaudu 0,03 %, mis on pisut üle liidu keskmise, aga jääb endiselt alla selliste liikmesriikide nagu Soome, Ühendkuningriigi, Rootsi, Iirimaa või Prantsusmaa näitajatele, ning seda ei anna üldse võrrelda näiteks selliste liiduväliste riikide näitajatega nagu Iisrael ja Ameerika Ühendriigid. Eelkõige tundub Saksamaa riskikapitaliturul olevat raskusi pakkuda suuremaid hilisema etapi investeeringuid. Liiduvalitsus on võtnud riskikapitaliinvesteeringute toetuseks mitmesuguseid meetmeid. Näiteks on ta lihtsustanud investeerimisfondide maksustamist, parandanud kahjumi ülekandmist äriühingute tulumaksusüsteemis ja laiendanud äriinglitele suunatud programmi INVEST.
- (12) Nihe taastuvenergia suurema kasutamise suunas eeldab suuri investeeringuid elektri ülekande- ja jaotusvõrkudesse. Kavandatud investeeringud sisemaisesse elektritaristusse on paraku kõvasti edasi lükkunud. 2009. aasta energjavõrkude laiendamise seaduses kindlaks määratud kõrgpingeliinide projektidest oli 2016. aasta lõpuks – peamiselt üldsuse vastuseisu tõttu – rakendatud ainult ligikaudu 35 %. 2015. aastal jõustunud riigi vajaduste kava seaduse kohaselt on kuni 2024/2025. aastani ehitada kavandatud kokku 6 100 kilomeetrist elektriliinidest heaks kiidetud ainult umbes 6 % ja välja ehitatud ainult 1 %.
- (13) Digiteerimise eeliste täielikul ärakasutamisel on endiselt takistusi. Näiteks ei pakuta Saksamaal piisavalt kiireid ja ülikiireid lairibaühendusi. See probleem annab eriti tunda pooleldi linnastunud piirkondades ja maapiirkondades. Arvutikasutus on noorte sakslaste seas võrdlemisi tagasihoidlik ja paljudel koolidel puudub lairibajuurdepääs. Digitaalsete avaliku sektori teenuste pakkumine jääb samuti allapoole liidu keskmist. Eelkõige peaksid digiteerimise valdkonnas järele jõudma VKEd. Ainult ühel viiendikul VKEdest on olemas digiteerimisstrateegia. VKEde digiteerimise süvendamiseks ja kiirendamiseks on moodustatud VKEde tippkeskuste võrgustik ning lisaks on loodud platvorm „Industrie 4.0“, mis ühendab kõiki asjaomaseid sidusrühmi. Ettevõtete teadus- ja arendustegevuse investeeringud on suurenemas ja Saksamaa peaks varsti saavutama strateegia „Euroopa 2020“ raames talle seatud teadus- ja arendustegevuse intensiivsuse eesmärgi, aga investeeringud on üha enam koondunud suurtesse äriühingutesse ja VKEde osakaal aina väheneb. Ettevõtlusaktiivsust võib eelolevatel aastatel mõjutada ka elanikkonna vananemine.

- (14) Äriteenuste sektoris ja reguleeritud kutsealadel valitsevad endiselt suured regulatiivsed takistused. Piirangute tase on liidu keskmisest kõrgem eelkõige arhitektide, inseneride, juristide ja raamatupidajate/maksunõustajate puhul. Ühtlasi on tööjõu voolavus nendel kutsealadel liidu keskmisest märgavalt väiksem, mis näib osutavat võrdlemisi vähesele dünaamikale ja konkurentsile Saksamaa kutseteenuste sektoris. Regulatiivsete takistuste hulka kuuluvad arhitektidele ja inseneridele kehtestatud osaluse ja ettevõtte õigusliku vormi piirangud ning arhitektidele, inseneridele ja juristidele kehtestatud valdkondadevaheliste ettevõtete asutamise piirangud. Piirangute vähendamine võib elavdada konkurentsi, mis tooks turule rohkem ettevõtteid ja pakuks tarbijale eeliseid madalamate hindade ja laiemal valikul. Komisjon esitas 2017. aasta jaanuaris teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketi osana soovitusel kutsealateenuste reguleerimise reformimiseks.
- (15) Tööhõive on jätkanud kasvamist ja töötus on jõudnud ajaloo madalaimale tasemele. Tööhõive suurenemine on aga osaliselt tingitud osalise tööajaga töötamise sagenemisest, eelkõige naiste seas, ning kajastub ainult osaliselt reaalpalkade kogutõusust, mis 2016. aastal aeglustus. Tööturu potentsiaali täielikku ärakasutamist pärsib asjaolu, et leibkonna teisel palgasaajal puudub sageli stiimul töötada, ning osalise tööajaga töö lai levik. Naiste osalust tööhõives aitaks märgatavalt suurendada kvaliteetsete ja taskukohaste täisajaga lastehoiuteenuste, pikapäevarühmadega koolide ja hiljuti reformitud pikaajalise hoolduse laiem levik. Abielupaaride sissetuleku ühismaksustamine ja mittetöötava abikaasa tasuta tervisekindlustus ei motiveeri leibkonna teist (sageli naissoost) palgasaajat tööle minema või töötundide arvu suurendama. Lisaks sellele saadab madalat tööturul osalemist suur sooline palgalõhe, mis on 22 %, samal ajal kui liidu keskmine oli 2015. aastal 16,3 %.
- (16) Minitöökohad on hoolimata mõningasest vähenemisest endiselt laialt levinud. 2016. aasta septembris oli minitöökoht ainuke töökoht umbes 4,8 miljonil inimesel. Renditöötajate arv on 2005. aastast saadik kolmekordistunud ja 2016. aasta juunis jõudis see ligikaudu 1 miljonini (peaaegu 3 % kogu tööhõivest). Renditöötajate ja nende töölepingute kaitse võimaliku kuritarvitamise eest eeldatavasti paraneb, aga olukorda tuleb siiski jälgida. Lisaks tundub kohandamata palgalõhe tähtajalise lepinguga ja tähtajatu lepinguga töötajate vahel olevat võrdlemisi suur.
- (17) Madalapalgaliste maksukiil on võrreldes teiste liikmesriikidega suur ning see piirab motivatsiooni tööle asuda, kahandab netopalka ja vähendab tarbimisvõimalusi. Saksamaa suurendas üksikisiku tulumaksuvaba miinimumi ja lapsetoetusi ning kohandas tulumaksuastmeid. Nende meetmetega toetatakse madala ja keskmise sissetulekuga elanikkonnarühmi, aga nende üldine mõju maksukiilule on piiratud. Vaatamata netotulu hiljutisele märkimisväärsele kasvule on palga ja tootlikkuse areng kulgenud pikema perioodi jooksul üksteisest lahus ning see on viinud suure lõhe tekkeni. Reaalpalkade kiirem tõus aitaks vähendada ka maksebilansi suurt tasakaalustamatust.
- (18) Saksamaa on teinud arvestatavaid jõupingutusi varjupaigataotlejate vastuvõtmiseks ning pagulaste ja teiste sisserändajate lõimimiseks. Olukorda oleks võimalik veelgi parandada, sest 2016. aastal kasvas tööd otsivate pagulaste osakaal ligikaudu 9 %-ni kokku kõigist töötajatest. Sisserändaja taustaga inimeste, eriti naiste lõimimine tööturule on ülesanne, mis vajab veel lahendamist. Sama tuleb, sh haridussüsteemi kaudu, teha ka nende laste puhul, kes on sündinud Saksamaal, aga kelle vanemad on pärit väljastpoolt liitu.
- (19) Paari viimase aasta üldisest positiivsest arengust majanduses ja tööturul ei ole võrdselt kasu saanud kõik ühiskonnaliikmed. Pärast kasvuperioodi hakkas sissetulekute ebavõrdsus alles hiljuti tasanduma, ent jõukuse ebavõrdne jaotus püsib endiselt euroala suurimate hulgas. Lisaks sellele ei ole hea olukord tööturul aidanud vaesuse riski vähendada. Eakate suhtelise vaesuse määr on liidu keskmisest kõrgem ja vanemas eas vaesusse sattuda riskivate inimeste arv tulevastel aastatel tõenäoliselt kasvab. Riikliku pensioniskeemi asendusmäär alaneb prognoosi kohaselt veelgi. Samal ajal ühineb teise või kolmanda samba pensioniskeemidega liiga vähe inimesi, et need suudaksid kompenseerida kõigi jaoks esimese samba asendusmäära alanemist. Kui seda ei õnnestu tasakaalustada, siis on oodata pensionide piisavuse vähenemist. Aeg näitab, kui tulemuslikult suudavad 2014. aastal kehtestatud ennetähtaegselt pensionile jäämise stiimuleid neutraliseerida hiljutised reformid hilisema pensionile jäämise (*Flexi-Rente*) stiimulite tugevdamiseks.

- (20) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Saksamaa majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Saksamaale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Saksamaa eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (21) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, ⁽¹⁾ et Saksamaa täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti.
- (22) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1 ja 2,

SOOVITAB Saksamaal võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat potentsiaalse majanduskasvu ja sisenõudluse toetamiseks ning saavutada investeeringute püsiv suurenemine, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Hoogustada kõikidel valitsemistasanditel avaliku sektori investeeringute tegemist, eelkõige haridusse, teadusuuringutesse ja innovatsiooni, ning kõrvaldada taristuinvesteeringute tegemist takistavad mahu- ja planeerimispiirangud. Parandada veelgi maksusüsteemi tõhusust ja investeerimissõbralikkust. Soodustada konkurentsi äriteenuste sektoris ja reguleeritud kutsealadel.
2. Vähendada leibkonna teise palgasaaja tööleasumist pidurdavaid negatiivseid stiimuleid ja hõlbustada töötajate üleminekut standardtöökohtadele. Vähendada madalapalgaliste suurt maksukiilu. Luua reaalpalkade kiiremat tõusu soodustavad tingimused, võttes seejuures arvesse sotsiaalpartnerite rolli.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Eesti 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/06)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja koostööstamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Eestit ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Eesti rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Eesti tagama allpool esitatud soovitusel 1 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Eesti kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Eesti edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmeid ning edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Eesti esitas oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 28. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta riikliku reformikava 4. mail 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Eesti suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Oma 2017. aasta stabiilsusprogrammis võttis valitsus struktuurse tasakaalu asemel keskpika perioodi eelarve-eesmärgiks puudujäägi 0,5 % SKPst. Valitsuse kavade kohaselt langeb valitsemissektori eelarve 2016. aasta ülejäägist 0,3 % SKPst puudujääki 0,5 % SKPst 2017. aastal ja 0,8 % SKPst 2018. aastal. 2017. aasta stabiilsusprogrammi hinnangute kohaselt tähendab see 2017. aastal struktuurset ülejääki 0,2 % SKPst ja 2018. aastal struktuurset puudujääki 0,5 % SKPst, mis jääb keskpika perioodi eelarve-eesmärgi piiresse. Ümberarvutatud⁽²⁾ struktuurse eelarvepositsiooni kohaselt prognoositakse siiski 2017. aastaks puudujääki 0,1 % SKPst ja 2018. aastaks 0,9 % SKPst, mis on uuest keskpika perioodi eelarve-eesmärgist halvem. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse jääma 2017. ja 2018. aastal alla 10 % SKPst. 2017. ja 2018. aasta puhul on eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium usutav, kuid programmi lõpuaastatel optimistlik. Mitmesugustest 2018. aastal jõustuvatest maksumeetmetest saadavate tulude kohta tehtud eeldusi mõjutavad samal ajal riskid.
- (7) Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne puudujääk 2017. aastal moodustama 0,3 % SKPst ning seega olema keskpika perioodi eelarve-eesmärgist parem. 2018. aastal soovitatakse Eestil keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada. Kui poliitikat ei muudeta, on oht sellest nõudest mõnevõrra kõrvale kalduda. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Eesti peab olema valmis võtma 2018. aastal nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid.
- (8) Eesti on võtnud meetmeid, et tagada kohaliku omavalitsuse reformi raames kvaliteetsete teenuste, sealhulgas sotsiaalteenuste osutamine ja kättesaadavus kohalikul tasandil. Eelkõige on Eesti võtnud vastu haldusreformi seaduse, mille eesmärk on luua elujõulised kohalikud omavalitsused, mis suudavad oma tegevust rahastada, kavandada oma arengut ja kasvu ning pakkuda kvaliteetseid teenuseid. Riik lõpetas edukalt kohalike omavalitsuste vabatahtliku ühinemise etapi ja rakendab praegu sotsiaalhoolekande seadust. Kohaliku omavalitsuse reformi lõpuleviimiseks on siiski veel vaja astuda teatavad olulised sammu. Kohalike omavalitsuste rahastamiskorra muutmine on veel pooleli. Endiselt valmistatakse ette täiendavaid õigusakte omavalitsuste ja keskvalitsuse kohustuste ja ülesannete jaotuse kohta. Nende ettepanekute vastuvõtmine on määrava tähtsusega, et tagada kvaliteetsete avalike teenuste osutamine sellistes valdkondades nagu haridus, noorsootöö, tervise edendamine ja transport.
- (9) Sooline palgalõhe vähenes Eestis 28,3 %-lt 2014. aastal 26,9 %-le 2015. aastal, kuid on ikka veel liidu suurim. Valitsus võtab meetmeid palgalõhe edasiseks kärpimiseks. Eelkõige on võetud vastu ja asutud rakendama heaolu arengukava aastateks 2016–2023, et võidelda soolise segregatsiooni vastu tööturul ja stereotüüpide vastu. Veel on vastu võtmata soolise võrdõiguslikkuse seaduse muudatus, millega tehakse tööinspektsioonile ülesandeks jälgida rangemalt soolist võrdõiguslikkust erasektoris. Kaalutakse ka vanemapuhkuse süsteemi muutmist, et teha vanemapuhkuse kasutamine paindlikumaks. Sellealast seadusmuudatust ei ole veel vastu võetud.
- (10) Sissetulekud jaotuvad Eestis ebavõrdselt. Kõige rikkama ja kõige vaesema 20 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekute suhe kasvas 5,4-lt 2012. aastal 6,2-le 2015. aastal ja on nüüd liidus suuruselt seitsmes. Suur palkade erinevus näib olevat peamiselt tingitud kõrgema kvalifikatsiooniga töötajate sissetulekute jõulisest kasvust. Kõige vaesema 10 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekud jäävad absoluutarvudes mediaansissetuleku kasvust maha, mistõttu sotsiaalne turvavõrk võib osutuda ebapiisavaks. Olukorda mõjutab ka asjaolu, et hüvitised (eriti pensionid ja sotsiaallabi) ei suuda pidada sammu turupõhiste tulude kasvuga. Ühtlasi on selle tulemusena suhtelise vaesuse määr

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliiselt kohandatud eelarvepositsioon, mille komisjon on arvutanud ümber ühiselt kokkulepitud metoodikat kasutades, pärast ühekordsete ja ajutiste meetmete arvessevõtmist.

järk-järgult tõusnud 15,8 %-lt 2010. aastal 21,6 %-le 2015. aastal. Üksikisiku tulumaksuvaba miinimumi suurendamise teel on tehtud märkimisväärseid jõupingutusi selleks, et muuta maksusüsteem alates 2018. aastast eelkõige madalapalgaliste jaoks astmelisemaks.

- (11) Ettevõtlussektori kulutused teadusuuringutele, tehnoloogiale ja innovatsioonile tõusid 2015. aastal 0,69 %-le, kuid nende kogutase jääb liidu keskmisest (1,3 %) maha. Kõrgtehnoloogia- ja teadmispõhiste ettevõtete osakaal on endiselt madal ja selle valdkonna doktoritõppe lõpetajate arv väike. Viimastel aastatel on palgakasv pidevalt ületanud tootlikkuse kasvu, mis mõjutab kasumlikkust ja pidurdab seetõttu investeringute kasvu. Tagasihoidlike investeringute tõttu tehnoloogiaarendusse võib ekspordi lisaväärtus, eriti kaupade puhul, kasvada oodatust vähem, mis ohustab majanduskasvu. Teadusasutuste ja ettevõtete vahel sõlmitud lepingutest tulenevate teadusuuringute maht suurenes 2015. aastal. Nende sektorite koostöö jäi valitsuse meetmetest hoolimata siiski piiratuks. Ettevõtluskeskkond on Eestis veelgi paranenud, kuid maksejõuetusmenetluste pikkus ja tagatud nõuete madal sissenõudmismäär takistavad endiselt investeerimist. 2016. aastal käivitati projekt maksejõuetusraamistiku parandamiseks, et kiirendada ja tõhustada seda protsessi ning tõsta taotluste rahuldamise määra. Sellealaseid muudatusi õigusraamistikus ei ole aga veel vastu võetud.
- (12) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Eesti majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Eestile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Eesti eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (13) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Eestil võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

1. Järgida oma eelarvepoliitikas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetava osa nõudeid, mis eeldab, et 2018. aastal peetakse kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Parandada sotsiaalse turvavõrgu piisavust. Võtta meetmeid soolise palgalõhe vähendamiseks, eelkõige palkade läbipaistvuse suurendamise ja vanemahüvitise süsteemi läbivaatamise kaudu.
2. Edendada erainvesteeringuid teadusuuringutesse, tehnoloogiasse ja innovatsiooni, sealhulgas teadusasutuste ja ettevõtete koostööd tugevdavate meetmete kaudu.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Iirimaa 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/07)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja koostööstamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Iirimaad ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Iirimaa rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Iirimaa tagama allpool esitatud soovitusel 1–3 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Iirimaa kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Iirimaa edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017.
- (4) Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Iirimaal esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eeskätt osutavad tasakaalustamatusele suur välisvõlg ning avaliku ja erasektori võlg (nii kodumajapidamised kui ka finantssektori välised äriühingud), mis muudab Iirimaa vastuvõtlikuks negatiivsete šokkide suhtes. Pangad peavad jätkuvalt tegelema suure hulga viivislaenuudega, kuid on hästi kapitaliseeritud ja nende kasumlikkus, mis on endiselt madal,

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

paraneb vähehaaval. Elamuhinnad tõusevad ja eluasemete pakkumine on piiratud. Finantssektoriväliste äriühingute võlakooormus vähenes 2015. aasta jooksul, kuid ületas siiski 2014. aasta lõpu taset. Kodumajapidamiste võlakooormus vähenes 2015. aastal ja avaliku sektori võlg on kindlalt langustel. Iirimaa negatiivne rahvusvaheline netoinvesteeringu positsioon oli enne 2015. aastat kiire languses, aga siis see pöördus, osaliselt tänu 2015. aastal toimunud tasemenihkele. Riigisisese majanduse maksebilansi jätkusuutlikkus ei paista siiski ohus olevat. Viivislaenu hulk on viimase aasta jooksul kahanenud, kuid 2016. aasta lõpuks aeglustus nende vähenemise tempo mõnevõrra. Kinnisvarahinnad püsisid 2015. aastal tõusuteel, ent praeguse seisuga ei ole erilisi märke ülehinnamisest. Viimasel paaril aastal on võetud poliitikameetmeid, et kõiki nimetatud tasakaalustamatuse ilminguid vähendada, sealhulgas pangandussektoris (parem õigusraamistik, meetmed viivislaenu suure arvu vähendamiseks). Valitsus on kehtestanud mitu asjakohast meetet ebapiisava pakkumise parandamiseks eluasemeturul, kuid meetmete mõju avaldumiseni läheb aega.

- (5) Iirimaa esitas oma 2017. aasta riikliku reformiprogrammi 13. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 2. mail 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (6) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (7) Iirimaa suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti paranduslikku osa ja võlareeglita seotud üleminekukorda. 2017. aasta stabiilsusprogrammis eeldab valitsus, et 2017. aastal langeb valitsemissektori eelarvepuudujääk veidi, kuni 0,4 %-ni SKPst, ja jätkab seejärel järk-järgult vähenemist, kuni muutub 2021. aastal eelarveülejäägiks mahus 1,0 % SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi – struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst – saavutamist eeldatakse alates 2018. aastast. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2017. aastal 72,9 %-ni SKPst ja jätkama langust, jõudes 2020. aastal 65,2 %-ni SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2018. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (8) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Iirimaa soovitus saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine 0,6 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt esineb oht kalduda soovitatud eelarvekohandusest märkimisväärselt kõrvale, kui 2016. ja 2017. aastat koos käsitleda.
- (9) Võttes arvesse eelarveolukorda ja eelkõige riigi võlataset, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Iirimaa veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär⁽²⁾ ei tohi ületada 2,4 % 2018. aastal. See vastaks struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst aastas. Kulude kasvu eesmärk kajastab kohandust, mille eesmärk on korrigeerida moonutatust potentsiaalse kasvu 10-aastases viitemääras, mille põhjustas erakordselt kiire SKP reaalkasv 2015. aastal. Võttes eeskju Iirimaa ametiasutuste 2017. aasta eelarvearuannetest, on ka komisjon kasutanud 2014. ja 2016. aasta

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

potentsiaalsete kasvumäärade keskmist. Kui poliitikat ei muudeta, on oht sellest nõudest mõnevõrra kõrvale kalduda, kui 2017. ja 2018. aastat koos käsitleda. Samal ajal prognoositakse, et Iirimaa täidab 2017. ja 2018. aastal võlareegliga seotud üleminekukorda. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks on vaja täiendavaid meetmeid, eelkõige 2017. aastal. Pidades silmas praeguseid tsüklilisi tingimusi Iirimaa ja suurenenud välisriske, oleks mõistlik kasutada juhuslikke tulusid selleks, et valitsemissektori võla suhtarvu veelgi vähendada. Kuid vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 tuleks eelarvekavade ja -tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarvetasakaalu tsükliliste tingimuste valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitusetega avaldatud komisjoni teatises, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneva 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Iirimaa riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Iirimaa tsüklilist olukorda.

- (10) Kuigi majandus taastub kiiresti ja järgnevatel aastatel eeldatakse, et toodang kasvab hoogsalt, on väljavaade muutunud ebakindlamaks, mis toob kaasa riske endiselt hapra riigi rahanduse jaoks. Seetõttu tuleks rohkem pingutada, et muuta maksutulu vastupidavamaks majanduse kõikumiste ja negatiivsete šokkide suhtes. Selleks tuleks edasi menetleda ettepanekut luua nn mustade päevade fond (*Rainy-day fund*) ning vähem arvestada väga kontsentreeritud ja muutlike tuluallikatega. Tasakaalustatud maksutulu allikad ja laiemad maksubaasid aitavad maksutulu majandusliku ebakindluse olukorras stabiilsemaks muuta. Ent maksubaasi laiendamiseks tehtud jõupingutused on viimastel aastatel olnud tagasihoidlikud ning hiljutised maksumeetmed keskendusid kärbetele ja soodustustele. Suurele hulgale toodetele kohaldatavate käibemaksu soodsumäärade kulude ja tulude lubatud süstemaatiline hindamine on pooleli. Omandi korduvat maksustamist peetakse üheks kõige majanduskasvusõbralikumaks tuluallikaks. Iirimaa moodustas aga kinnisvaramaksust saadud tulu 2014. aastal kõigest 1,0 % SKPst, samal ajal kui liidu keskmine oli 1,6 %. Kinnisvarahindade järkjärguline indekseerimine aitaks kohaliku kinnisvaramaksu taset ühtlasemana hoida, et vältida maksukohustuste järsku suurenemist, kui kinnisasjad 2019. aastal ümber hinnatakse. Erinevused diislikütuse ja bensiini maksustamises liiklejate jaoks on keskkonna-alaselt põhjendamatud.
- (11) Varem on ulatuslike kuluanalüüside eesmärk olnud peamiselt valitsemissektori kulutuste vähendamine, selleks et täita üldised eelarve-eesmärgid. Kuluprogrammide tulemuslikkuse ja tõhususe hindamisele ei ole eriti tähelepanu pööratud, mis on kokkuvõttes mitmeaastaste kulukavade usaldusväärsust nõrgendanud. Asjakohaselt kavandatud kulude läbivaatamine, mis oleks kooskõlas eurorühma ühiste põhimõtetega, aitaks kulutusi paremini kontrollida ja võib vabastada vahendeid vajalike avaliku sektori investeeringute jaoks, et toetada majanduskasvu. Kulutuste läbivaatamisel tuleks eeskätt pöörata tähelepanu tervishoiusektori kulutasuvusele. Iirimaa on kasutusele võtnud mõned olulised tõhusust parandavad meetmed, nagu kulude kokkuhoiu kokkulepe ravimitööstusega, finantsjuhtimise süsteem, e-tervis ja tegevuspõhine rahastamine. Ent teha võiks rohkemgi, näiteks suurendada esmatasandi tervishoiu rolli, mis aitaks vähendada survet Iirimaa niigi ülekoormatud haiglatele. Liikumine universaalse ühetasandilise tervishoiuteenistuse suunas on killustatud ja sellel puudub üldine visioon.
- (12) Kestliku ja kaasava majanduskasvu edendamine, millest saavad kasu kõik rahvastikurühmad, on jätkuvalt raske. 2017. aasta aprillis oli töötuse määr 6,4 %, mis on väiksem kui liidu keskmine. Siiski annab madal tööhõive paljudes majapidamistes alust murele, et kuigi majandus üldiselt elavneb, on mõned inimesed jäänud kõrvale. Ajavahemikul 2013. aastast kuni 2015. aastani vähenes madala või väga madala tööhõivega leibkondades elavate inimeste hulk 15 %; üldine töötuse määr langes samal ajavahemikul 28 % võrra. Sotsiaalhoolekande süsteem on üldiselt hästi toiminud vaesuse ja ebavõrdsuse vastu võitlemisel ning Iirimaa on võtnud meetmeid tööhõive stimuleerimiseks hüvitiste ja täiendavate toetuste järkjärgulise kaotamisega. Kuid kaasavat majanduskasvu takistavad tegurid on alles. Erinevused madala, keskmise ja kõrge kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määras on liidu suurimate hulgas. Mõnes valdkonnas on tekkinud nõutavate ja pakutavate oskuste mittevastavus ning oskuste nappus, samas kui täiend- ja ümberõppe võimalused on ebapiisavad. Tööturg ja sotsiaalprobleemid osutavad sellele, et tööturul eemale jäänute jaoks on terviklik lähenemisviis koolitusele ja tööturul aktiveerimine äärmiselt oluline. Lisaks sellele valmistab jätkuvalt probleeme lapsehoiuteenuste kvaliteet, sealhulgas täisajaga teenuste kättesaadavus. Lapsehoiu netokulud, arvutatud protsendina palgast, on Iirimaa ühed liidu kõrgemad. Täisajaga kvaliteetsete lapsehoiuteenuste vähenemine kättesaadavus ja kõrge hind takistavad naisi tööturul osalemast ning tõkestavad pingutusi vähendada vaesuses elavate laste arvu, mis on veidi langenud, kuid on siiski kõrgem kui liidu keskmine.

- (13) Tuleks tegeleda taristu vajadustega, et edendada kestlikku ja tasakaalukat majanduskasvu. Majanduskriis on valitsemissektori üldkulutuste struktuuris toonud kaasa muutused, mille tõttu on toimunud üleminek investeerimiskulutustelt jooksevkulutustele. Valitsemissektori investeeringute jõuline vähendamine mitme aasta jooksul on negatiivselt mõjutanud taristu kvaliteeti ja piisavust. Valitsemissektori kulutuste struktuurimuutus on mõjutanud ka avaliku sektori toetust teadus- ja arendustegevusele, mis võib omakorda avaldada mõju VKEde konkurentsivõimele. Iirimaa on liidus 25. kohal, kui aluseks võtta avaliku sektori investeeringud teadus- ja arendustegevusse protsendina SKPst. Kõige suuremad taristuprobleemid on transpordi, veeteenuste ja eluasemete valdkonnas. Nõudlus uute eluasemete järele riigi peamistes linnapiirkondades ületab praegu oluliselt pakkumise. Selle tulemusena tõusevad elamukinnisvara ja üürihinnad kiiresti, mistõttu on viimasel ajal järsult suurenenud elamispinnavõimalustest kõrvalejäämine ja kodutus. Praegu puuduvad tõendid ülehindamise kohta, kuid eluasemete pakkumist piiravad kitsendused võivad tekitada makromajanduslikke finantsriske, kui neid ei lahendata. Sidus ja õigeaegne ruumiline planeering aitaks tagada, et uued elamud ehitatakse õigetes piirkondadesse.
- (14) Iirimaa majandus on jagunenud kohalike, peamiselt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ning Iirimaaal tegutsevate suurte hargmaiste ettevõtete vahel. Suhteid nende kahe ettevõtete rühma vahel on vähe. Nende eksporditegevus ja profiilid on täiesti erinevad ning tootlikkuse lõhe kahe rühma vahel suureneb. Iirimaa kohalike ettevõtete ekspordiprofiil on nõrgem kui Iirimaaal tegutsevate hargmaiste ettevõtete oma. Kohalike ettevõtete eksport on enamasti kontsentreerunud ühte sektorisse või sihtkohta, mistõttu nad on šokkidele vastuvõtlikumad. Investeerimine innovatsiooni aitaks Iirimaa ettevõtete tootlikkust ja ekspordipotentsiaali edendada, eriti praegu, kui ekspordi ja ekspordi sihtkohtade mitmekesistamine aitaks nende majandustulemusi stabiliseerida. Avaliku sektori kulutused teadus- ja arendustegevusele on endiselt väikesed. Riikliku teadus- ja arendustegevuse suurendamisele suunatud, eeskätt VKEde innovatsioonisuutlikkust toetavate meetmete täielik rakendamine sõltub tagasipöördumisest püsiva investeerimistrendi juurde. Selleks et stimuleerida VKEde innovatsiooni, võiks innovatsioonipoliitikat kallutada rohkem otseste rahastamisvormide suunas. Riigi toetus ettevõtjate teadus- ja arendustegevusele on järjest enam võtnud teadus- ja arendustegevuse maksuvähenduste vormi. Sihipärasemate poliitikameetmete kasutamine koos otserahastamise suurendamisega vastaks paremini Iirimaa noorte uuenduslike ettevõtjate vajadustele ja aitaks ära kasutada hargmaiste ettevõtete suure investeerimissuutlikkusega seotud võimalusi. See hõlbustaks juurdepääsu globaalsetele väärtusahelatele ja kiirendaks teadmiste levikut.
- (15) Kõrgendatud välise ebakindluse keskkonnas on oluline liikuda edasi viivislaenude vähendamisega, et tagada finantssektori stabiilsus. Kuigi edusamme on tehtud, kisuivad viivislaenude suured suhtarvud pankade kasumlikkust alla ning takistavad kodumajapidamiste ja ettevõtete täielikku majanduslikku taastumist. Kodumajapidamiste ja kohalike äriühingute finantsvõimenduse vähendamine jätkub, kuid nende võlakoormus on endiselt üks suurimaid liidus – 276,8 % SKPst (2016. aasta septembri seisuga). Ettevõtlussektori kõrge võlatase võib takistada ettevõtjaid investeerimiseks laenu võtmast, mis omakorda vähendab pankade võimalusi oma kasumlikkust suurendada.
- (16) Iirimaa Keskpanga andmete kohaselt oli 2016. aasta septembris kohalike Iirimaa pankade keskmine viivislaenude suhtarv 14,2 %. See ületab märkimisväärselt liidu keskmist, mis on 5,3 %. Kohalike Iirimaa pankade viivislaenude osakaal oli 2016. aasta septembri seisuga eelnenud aastaga võrreldes langenud 12,7 miljardit eurot ehk 32,7 %. Võlgnevuste lahendamise tempo on mõnevõrra aeglustunud, sest alles on jäänud sellised pikaajalised võlgnevused, mida on kõige raskem restruktureerida. Hoogu ei tohiks kaotada: võlgnevuste restruktureerimine peaks olema pikas perspektiivis jätkusuutlik ja kaaluda tuleb erinevaid võla vähendamise mooduseid. 14 % hüpoteegimahust oli 2016. aasta septembri lõpu seisuga võlgnevustega, samal ajal kui üle kahe aastase võlgnevusega kontod moodustasid umbes 70 % üle 90 päevase võlgnevusega hüpoteeklaenude kogujäägist. Jätkuvalt on murekohaks kohalike pankade antud kommertsinnisvaralaenu ja ärialaenu, kus viivislaenude määra on vastavalt 32,6 % ja 11,8 % 2016. aasta septembri seisuga. Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus, pankrot, audiitori määramine ja kohtuvälised menetlused, mis olid ette nähtud kodumajapidamiste ja ettevõtete majandusliku elujõulisuse taastamiseks, on leidnud vähe kasutust ning nende kasutamist tuleks rohkem stimuleerida. Pärast mitmeid viivitusi peaks keskne krediidiregister jõudma rakendamise lõppfaasi. Registri kasutuselevõtmine peaks olema prioriteet, kuna sellele tuginedes saab laenuvõtjate krediidiriski adekvaatselt hinnata ja tagada tulevikus ettevaatliku laenuandmise.
- (17) 2015. aasta õigusteenuste reguleerimise seaduse (edaspidi „2015. aasta seadus“) rakendamine algas 2016. aasta lõpupoole. 2015. aasta seaduse täielik rakendamine on Iirimaa õigusteenuste sektori konkurentsivõime suurendamiseks hädavajalik, sest see võimaldab advokaatidel (*barrister*) otse kutsealale siseneda, kontsernide loomist

mitmel kutsealal tegutsevate büroode poolt ja teistes riikides kasutusel olevate alternatiivsete ärimudelite toimimist Iirimaa. Sõltumatud õigusteenused on sisendiks kõigis majandussektorites ja nende kulud mõjutavad Iirimaa konkurentsivõimet. Seetõttu on äärmiselt tähtis, et 2015. aasta seaduse rakendamisega kehtestatakse avaliku konsultatsiooni järel konkurentsi soodustava ja kulusid vähendava mõjuga sätteid või lisatakse need sätteid õigusteenuste reguleerimisasutuse väljaantavatesse eeskirjadesse, selleks et konkurentsi edendada ja kulusid kahandada.

- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Iirimaa majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Iirimaa esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Iirimaa eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1.
- (20) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1 ja 3,

SOOVITAB Iirimaa võtta aastatel 2017–2018 järgmisi meetmeid.

1. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist. Kasutada headest majandus- ja finantstingimustest, sealhulgas varade müügist saadud juhuslikke tulusid valitsemissektori võla suhtarvu kiiremaks vähendamiseks. Piirata maksukulutuste ulatust ja arvu ning laiendada maksubaasi.
2. Suunata valitsemissektori kulutusi paremini, seades esikohale avaliku sektori investeeringud transpordi, veeteenuste ja innovatsiooni valdkonnas, toetades eeskätt VKEsid. Parandada sotsiaalset taristut, sealhulgas sotsiaaleluruumi ja kvaliteetseid lapsehoiuteenuseid; esitada terviklik poliitikameetmete pakett töötute aktiveerimiseks, et suurendada madala kvalifikatsiooniga inimeste töövõimalusi ja aidata madala tööhõivega kodumajapidamisi.
3. Saavutada viivislaenu jätkuv ja püsivam vähenemine, kasutades strateegiaid, mis hõlmavad võlgade sissenõudmisest loobumist elujõuliste ettevõtete ja kodumajapidamiste puhul, ning pöörates erilist tähelepanu pikaajaliste võlgnevuste lahendamisele.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Hispaania 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamust Hispaania 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/08)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Hispaaniat ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Hispaania rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Hispaania tagama allpool esitatud soovitustes 1–3 kajastuva euroala soovitus täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Hispaania kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Hispaania edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusete täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusete järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Hispaanias esineb makromajanduslik

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

tasakaalustamatus, millel on piiriülene mõju. Eeskätt vähenevad tänu jooksevkonto ülejäägile Hispaania netoväliskohustused, mis on sellegipoolest endiselt küllaltki suured ja mille tõttu võib riik olla haavatav turumuutuste suhtes. Erasektori võlatase on märkimisväärselt langenud, eriti äriühingute puhul, kuid kodumajapidamiste võlakoorumus on jätkuvalt suur. Majanduskasvust on saanud võla vähenemise peamine põhjus, kuid riigi rahandusega seotud riskid on keskpikas perspektiivis siiski suured. Eriti oluline on võtta meetmeid, millega vähendatakse tasakaalustamatuse kahjuliku mõju riski Hispaania majanduse ning – Hispaania majanduse suurust ja piiriülest tähtsust arvestades – majandus- ja rahaliidu jaoks. Finantssektor on tänu selle käimasolevale restructureerimisele, väikestele rahastamiskuludele ja majanduse elavnemisele püsinud väga stabiilsena. Töökohtade loomine on viimastel aastatel jõudsalt edenenud ja töötuse tase on kiiresti langenud, kuid püsib siiski väga kõrgel. Tööturureformid ja palgatõusude piiramine on viimastel aastatel olnud olulisteks teguriteks arvukate töökohtade loomisel ja konkurentsivõime suurenemisel.

- (4) Hispaania esitas oma 2017. aasta riikliku reformikava 28. aprillil 2017 ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi 29. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Hispaania suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti paranduslikku osa. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavatseb Hispaania korrigeerida ülemäärase eelarvepuudujäägi 2018. aastaks, kooskõlas nõukogu 8. augusti 2016. aasta otsusega, millega Hispaaniale teatati, et ta peab võtma ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamisel vajalikuks peetavaid puudujääki vähendavaid meetmeid (edaspidi „nõukogu 8. augusti 2016. aasta otsus“). Eelduste kohaselt väheneb valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk veelgi, jõudes 2020. aastal 0,5 %-ni SKPst. 2017. aasta stabiilsusprogrammis esitatud kuluprognosisid hõlmavad kiirteede ja finantssektoriga seotud tingimuslike kohustuste realiseerumist, mille maht on ligi 0,4 % ja 0,2 % SKPst vastavalt 2017. ja 2018. aastal. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi, milleks on tasakaalus struktuurne eelarvepositsioon, 2017. aasta stabiilsusprogrammi perioodil prognoosi kohaselt ei saavutata. Ümberarvutatud struktuurne eelarvepositsioon⁽²⁾ peaks 2020. aastal jõudma -1,9 %-ni SKPst. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt langeb valitsemissektori võla suhe SKPsse 2017. aastal 98,8 %-ni SKPst, 2018. aastal 97,6 %-ni SKPst ja 2020. aastal 92,5 %-ni SKPst. 2017. aasta stabiilsusprogrammi makromajanduslikud eeldused on kuni 2018. aastani usutavad ja muutuvad pärast seda pisut liiga optimistlikeks. Kavandatud eesmärkide saavutamine on üldiselt jätkuvalt sõltuv soodsast majandusolukorrast, millega on aga seotud riskid. Muud eelarve-eesmärkide saavutamist ohustavad riskid on seotud hiljutiste maksumeetmete mõjust tuleneva ebakindlusega. Lisaks, kui võtta arvesse tingimuslike kohustuste eeldatavat materialiseerumist (mida komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kaasatud ei ole), eeldatakse 2017. aasta stabiilsusprogrammis märkimisväärselt suuremat kulude kärpimist, kui on ette nähtud komisjoni prognoosis 2017. ja 2018. aastal. Samuti ei ole täpselt välja toodud meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks 2018. aastal.
- (7) 8. augustil 2016 palus nõukogu Hispaaniale korrigeerida ülemäärane eelarvepuudujääk 2018. aastaks ning eelkõige vähendada valitsemissektori eelarvepuudujääki 2016. aastal 4,6 %-ni SKPst, 2017. aastal 3,1 %-ni SKPst ja 2018. aastal 2,2 %-ni SKPst. Valitsemissektori eelarvepositsiooni kõnealune paranemine vastab komisjoni 2016. aasta ajakohastatud kevadprognoosi kohasele struktuurse eelarvepositsiooni halvenemisele 0,4 % SKPst 2016. aastal ja paranemisele 0,5 % SKPst nii 2017. kui ka 2018. aastal. 2016. aastal saavutas Hispaania valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi 4,5 % SKPst, mis on väiksem nõukogu 8. augusti 2016. aasta otsuses seatud eesmärgist. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosis eeldatakse, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud metoodikat kasutades.

langeb – eeldusel, et poliitikat ei muudeta – 2017. aastal 3,2 %-ni SKPst ja seejärel 2018. aastal 2,6 %-ni, mis on vastavalt 0,1 % ja 0,4 % SKPst rohkem kui 2017. aasta stabiilsusprogrammis ette nähtud ja nõukogu poolt seatud valitsemissektori eelarvepuudujäägi eesmärgid. Vastupidiselt 2017. aasta stabiilsusprogrammile ei eeldata kevadprognoosis eespool nimetatud tingimuslike kohustuste realiseerumist. Eeldatakse, et 2016.–2017. aasta kumulatiivne eelarvekohandus saavutatakse napilt, kuid eeldusel, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse, et 2018. aastal nõukogu 8. augusti 2016. aasta otsuses nõutud eelarvekohandust ei saavutata. Lisaks palus nõukogu 2016. aasta augustis, et Hispaania võtaks meetmeid eelarveraamistiku tugevdamiseks, kuid 2017. aasta stabiilsusprogramm ei sisalda plaane tõhustada stabiilsusseaduse kulueeskirjade panust riigi rahanduse jätkusuutlikkusse. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Hispaania peab olema valmis võtma täiendavaid meetmeid stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete ning eriti nõukogu 8. augusti 2016. aasta otsuse täitmiseks, eelkõige 2018. aastal.

- (8) Hispaanial puudub selge ja sidus riigihanke poliitikaraamistik, mis tagaks õigusnormide täitmise, konkurentsi kõrge taseme ja majandusliku tasuvuse, eeskätt tulemuslike *ex ante* ja *ex post* kontrollimehhanismide, suurema läbipaistvuse ning avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijate vahelise koordineerimise kaudu kõigil valitsustasanditel. Valitsus on 2017. aastal esitanud riigihangete järelevalve süsteemi parandamiseks mõned meetmed, mis ootavad praegu parlamendi heakskiitu.
- (9) Hispaania on teinud edusamme võitluses korruptsiooniga, eelkõige haldusotsuste tegemise läbipaistvuse osas ning konkreetsemalt erakondade rahastamise läbipaistvust, varade deklareerimist ja huvide konflikte käsitleva õigusakti jõustamisel. Nüüd tuleb keskenduda nende meetmete rakendamisele. Kuid hoolimata sellest, et uuritud on suurt hulka korruptsioonijuhtumeid nii kohalikul kui ka piirkondlikul tasandil, ei ole nendel valitsustasanditel välja töötatud korruptsiooniriskide vähendamise ennetavaid strateegiaid, mis vastaksid konkreetse valitsustasandi vajadustele, ning puudub ka kõigi valitsustasandite ühine ennetav strateegia. Konkreetseid järelmeetmeid ei ole võetud järgmiste probleemide lahendamiseks: lüngad rikkumistest teatajate kaitset käsitlevas õigusaktis, hiljuti asutatud huvide konfliktidega tegeleva ameti sõltumatuse tase ja lobitööd reguleerivate õigusnormide puudumine. Muret tekitab ka korruptsioonijuhtumite liiga aeganõudev menetlemine kohtus. Kriminaalmenetluse seadust muudeti 2015. aastal, et piirata uurimiseks ette nähtud aega ja vähendada tarbetuid viivitusi kriminaalmenetlustes. See võib siiski suurendada ohtu, et menetlustähtjad ei ole keeruliste korruptsioonijuhtumite käsitlemiseks piisavad, kui ajapikendamist võimaldavad sätted osutuvad piiravaks.
- (10) Hoolimata sellest, et Hispaania harilik käibemaksumäär vastab liidu keskmisele ning käibemaksu laekumise lõhe on väike ja vähenev, saab Hispaania käibemaksust suhteliselt vähe tulu. Selle põhjuseks on peamiselt asjaolu, et Hispaanias kohaldatakse mitmesuguste toodete ja teenuste suhtes ulatuslikult erandeid ja vähendatud maksumäärasid. Selle tulemusel esines 2014. aastal Hispaanias liidu suurim poliitikalünk (59 % võrreldes liidu keskmisega, mis oli umbes 44 %). Samuti on Hispaanias keskkonnamaksudest saadav tulu liidu väikseimate hulgas, hoolimata viimastel aastatel peamiselt energiasektoris võetud mõningatest meetmetest. Saastamise ja ressursside kasutamise maksustamine võib suurendada tulu ning tuua olulist sotsiaal- ja keskkonnakasut. Lisaks esineb normatiivset hajuvust, mille tulemusel on piirkondlikul tasandil teatavate keskkonnamaksude suhtes kasutusele võetud erinevad lähenemisviisid. Mis puudutab kulutusi, siis on valitsus teinud Hispaania sõltumatule eelarveasutusele AIREF ülesandeks viia läbi kõiki valitsemissektori tasandeid hõlmav kulutuste läbivaatamine. See läbivaatamine aitab kindlaks teha valdkondi, kus kulutusi saab katta ressursside tõhusama kasutamisega.
- (11) Töökohtade loomine on viimastel aastatel jõudsalt edenenud, seda on toetanud tööturureformid ja palgatõusude piiramine. Töötuse tase on kiiresti langenud, kuid püsib siiski liidu kõrgeimate hulgas, eelkõige noorte ja madala kvalifikatsiooniga töötajate seas, millega kaasneb oht, et need inimesed jäävad tööturult kõrvale. Peaaegu pooled töötutest on olnud töötud kauem kui aasta. Hispaania võtab meetmeid noorte toetamiseks, eeskätt noortegarantii⁽¹⁾ kriteeriumite laiendamise teel, ja pikaajalistele töötutele pakutava individuaalse toe tugevdamiseks. Meetmete tõhusus sõltub ka piirkondlike avalike tööturuasutuste tegevuse tulemuslikkusest. Nende koostööd sotsiaaltalutustega võiks parandada, et töötajatele, eelkõige pikaajalistele töötutele ja sissetuleku tagamise toetust saavatele inimestele paremini pakkuda laiendatud teenuseid. Samal ajal võiks parandada avalike tööturuasutuste koostööd tööandjatega, eeskätt täites rohkem töökohti tööturuasutuste kaudu.
- (12) Ajutiselt töötavate inimeste osakaal Hispaanias on üks liidu suurimaid ja paljud ajutised lepingud on väga lühiajalised. Võimalused ajutiselt lepingult üle minna tähtajatule töölepingule on liidu keskmisega võrreldes väga väikesed. Ajutiste lepingute laialdast kasutamist seostatakse väiksema tootlikkuse kasvu (sealhulgas seetõttu, et

⁽¹⁾ Nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 120, 26.4.2013, lk 1).

töölase täiendkoolituse võimalused on piiratud), kehvemate töötingimuste ja suurema vaesusriskiga. Tundub, et hiljutistel tööturureformidel on olnud kerge positiivne mõju tähtajatute ja ajutiste lepingute vahelise killustatuse vähendamisele ning tööinspeksioonide jätkuv tugevdamine on andnud häid tulemusi ajutiste lepingute kuritarvitamise vastu võitlemisel. Mõned Hispaania tööturu eripärad võivad siiski vähendada tööandjate soovi võtta töötajaid tööle tähtajatu lepinguga, sealhulgas ebakindlus töötaja töölt vabastamisele järgneva õigusliku vaidluse korral ja tähtajatu lepinguga töötajatele lepingu ülesütlemisel makstavad võrdlemisi suured hüvitised. Lisaks on inimeste töölevõtmise stiimulite süsteem endiselt laialivalguv ega ole tulemuslikult suunatud tähtajatute töölepingute kasutamise edendamisele. Hoolimata sellest, et Hispaania on hiljuti moodustanud tööhõive kvaliteedi töörühma, ei ole riik veel välja töötanud põhjalikku plaani tööturu killustatuse vastu võitlemiseks, kuigi 2014. aastal sõlmiti selleteemaline kokkulepe valitsuse ja sotsiaalpartnerite vahel.

- (13) Sissetulekutoetuse saamise tingimused on eri piirkondades ja toetuskavades erinevad, samuti on erinevad seosed aktiveerumise ja toetuste saamise vahel. Teatavad haavatavad rühmad ei saa sissetulekutoetust. Toetuskavade vähest tulemuslikkust seletavad osaliselt suured erinevused piirkondlike miinimumsissetulekutoetuste saamise tingimustes ja toetuste asjakohasuses ning riikliku toetuste süsteemi jagunemine mitmeks toetuskavaks, mis on suunatud tööotsijate eri kategooriatele ja mida haldavad eri asutused. Killustatus toob kaasa abivajajatele antava toetuse ebajärjekindluse ja takistab integreeritud süsteemide kasutuselevõttu. Mitmesuguste probleemide lahendamiseks on käimas uuring, mille eesmärk on hinnata riiklike ja piirkondlike sissetulekutoetuste kavade tulemuslikkust. Peretoetustel ei ole soovitud mõju. Lisaks sellele, kui võtta arvesse maksuvähenduste mõju, on maksusoodustuste süsteem üldiselt veidi regressiivne. Samuti suureneb lapsehoiuteenuste kasutamine märgatavalt koos perekonna sissetulekuga, millest võib järeldada, et väikese sissetulekuga peredel on juurdepääs lapsehoiuteenustele takistatud. Pikaajalise hoolduse teenuste pakkumine paraneb, kuid erineb piirkonniti ja praegused vajadused selles valdkonnas ei ole veel täidetud.
- (14) Nõrgad haridustulemused mõjutavad Hispaania tootlikkuse kasvu potentsiaali pikemas perspektiivis negatiivselt. Kuigi olukord on viimastel aastatel oluliselt paranenud, püsib haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaal liidu suurimate hulgas. Piirkondade vahel on suured erinevused haridussüsteemist varakult lahkujate ja õpilaste õpitulemuste, eeskätt põhioskuste osas. Heade tulemustega piirkondades on eduka koolihariduse tagamisel oluline roll õpetajate koolitamisel ja õpilaste individuaalsel toetamisel. Hispaania on klassi kordama jäänud õpilaste määra poolest liidus teisel kohal, mis suurendab kooli pooleli jätamise riski, alandab ootuseid tulemustele ja suurendab kulutusi haridusele. Kolmanda taseme haridusega inimeste tööalane konkurentsivõime püsib võrdlemisi madal. Üliõpilaste ja õppejõudude vähene liikuvus, piiratud praktikavõimalused, stiimulite puudumine ja ülikoolide juhtimise jäikus on endiselt takistuseks ettevõtjatega tehtavale koostööle hariduse või teadusuuringute valdkonnas.
- (15) Tootlikkuse ja konkurentsivõime suurendamiseks peaks Hispaania rohkem edendama teadusuuringuid ja innovatsiooni. Innovatsiooninäitajad on siiski languses, olles nüüd madalamal tasemel kui 2007. aastal, ning lõhe Hispaania näitajate ja liidu keskmiste näitajate vahel on aja jooksul suurenenud. Kehvad tulemused innovatsiooni valdkonnas langevad kokku vähenevate kulutustega arendus- ja teadustegevusele erasektoris, mis osutab puudustele teadusuuringute ja innovatsiooni juhtimisraamistikus. Riiklik teadusagentuur, mis vastutab keskvalitsuse poolse teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise haldamise eest, alustas tööd 2017. aasta alguses. Siiani puudub toetusprogrammide eelarvete süstemaatiline mitmeaastane planeerimine. Ka ei hinnata toetusprogrammide tulemuslikkust süstemaatiliselt, et nende kavandamist ja rakendamist parandada. Stiimulite puudumise ja ülikoolide juhtimise jäikuse tõttu on avaliku ja erasektori koostöö endiselt nõrk ning teadlased liiguvad vähe avaliku ja erasektori vahel. Koordineerimine eri valitsustasandite vahel ei ole optimaalne ning selle tulemusel ei avaldu riiklike ja piirkondlike poliitikate koostoime täiel määral.
- (16) Hispaania väikeettevõtjate tootlikkus on üldiselt oluliselt väiksem kui teistes suurtes liikmesriikides. Arvestades, et väikeettevõtjaid on Hispaanias väga palju, mõjutab see märkimisväärselt tootlikkust majanduses tervikuna. Ettevõtete asutamist, tegutsemist ja kasvamist takistavate tõkete kõrvaldamine tooks seetõttu kaasa investeeringute ja tootlikkuse kasvu. Hispaania valitsus on viimastel aastatel vastu võtnud hulga meetmeid, mille eesmärk on ettevõtete asutamise ja kasvu soodustamine. Selleks, et nendest reformidest täielikult kasu saada, on vaja need konsolideerida ja täielikult rakendada. 2013. aastal vastu võetud turu ühtsuse seadus on aidanud vähendada ettevõtjate lisakulusid, mille põhjuseks on ettevõtluuseeskirjades piirkonniti esinevad suured erinevused ja kattuvused. Asjaolu, et ettevõtjad kasutavad järjest enam selle seadusega ette nähtud kaebemehhanismi, et saada hüvitust turulepääsu tõkete eest, viitab sellele, et tegevuslubade andmise korda võib vaja olla veelgi lihtsustada. Tuleb rohkem pingutada, et parandada koordineerimist asjaomaste avaliku sektori haldusasutuste vahel, muu hulgas ka valdkondlike konverentside tasandil. See on hädajärgne tagamaks, et kehtivad ja kavandatavad õigusaktid kõigil tasanditel aitaksid tulemuslikult

kõrvaldada ebavajalikke tõkkeid turule sisenemisele, sealhulgas uutele ärimudelitele jagamismajanduses. Jaemüügisektoris piiravad kahekordsed loanõuded jaekaubandusettevõtetele jätkuvalt ja ilma põhjuseta turule sisenemist. Juhiga sõiduki teenuste sektorit ja lühiajalise majutuse teenuste sektorit reguleerivate piirkondliku tasandi õigusaktidega ette nähtud turulepääsunõuded võivad põhjendamatult takistada jagamismajanduse tasakaalustatud arengut. Hispaania on astunud 2017. aasta esimestel kuudel samme turu ühtsuse seaduse mõju võimendamiseks; näited sellest on hiljuti vastu võetud seaduse rakendamise juhend ning avaldatud loend seaduse kohaldamise headest ja halbade tavadest.

- (17) Kutsealateenused on endiselt küllaltki piiravalt reguleeritud. Mõnele teenusepakkujatele antakse valikuliselt proteksionistlikud õigused („reserveeritud tegevusalad“), samal ajal kui teised sarnase asjakohase kvalifikatsiooniga teenusepakkujad jäetakse kõrvale. Suurel hulgal kutsealadel on kohustuslik olla kutseühingu liige. Piirangute tase Hispaanias on liidu kaalutud keskmisest kõrgem ehitusinseneride, arhitektide ja giidide puhul. Patendivolinike ja juristide puhul on piirangute tase liidu keskmisest madalam, kuigi juurdepääs juristi kutsealale on reguleeritud rangemalt kui ükski teine kutseala Hispaanias. Kutsealateenuste seaduse eelnõu, millega nähakse muu hulgas ette kutseühingu liikmeks olemise kohustuse ratsionaliseerimine, ei ole ikka veel vastu võetud. Selle reformi eesmärk on ka suurendada kutseorganite läbipaistvust ja aruandekohustust, avada põhjendamatult suletud tegevusalad ja kaitsta turu ühtsust seoses kutseteenustele juurdepääsu ja nende pakkumisega Hispaanias.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Hispaania majanduspoliitika põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Hispaaniale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Hispaania eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1.
- (20) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–3,

SOOVITAB Hispaanial võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada, et järgitakse nõukogu 8. augusti 2016. aasta otsust, võttes sealhulgas meetmeid ka eelarveraamistiku ja riigihankemenetluse raamistiku tugevdamiseks. Viia läbi ulatuslik kuluanalüüs, et kindlaks teha võimalikud valdkonnad kulutuste tõhususe suurendamiseks.
2. Parandada koordineerimist piirkondlike tööturuasutuste, sotsiaaltalituste ja tööandjate vahel, et paremini täita töötajate ja tööandjate vajadusi. Võtta meetmeid, et propageerida inimeste töölevõtmist tähtajatute lepingutega. Kõrvaldada piirkondlikud erinevused ja killustatus sissetuleku tagamise skeemides ning parandada perekonnatoetuste skeeme, sealhulgas kvaliteetse lastehoiu kättesaadavust. Suurendada kolmanda taseme hariduse vastavust tööturu vajadustele. Käsitleda piirkondlikke erinevusi haridustulemustes, eeskätt parandades õpetajate koolitamist ja õpilaste individuaalset toetamist.
3. Tagada piisavad ja kestlikud investeeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning tugevdada nende juhtimist kõigil valitsustasanditel. Tagada turu ühtsuse seaduse põhjalik ja õigeaegne rakendamine kehtivate ja kavandatavate õigusaktide suhtes.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Prantsusmaa 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Prantsusmaa 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/09)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Prantsusmaad ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Prantsusmaa rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Prantsusmaa tagama allpool esitatud soovitustes 1–4 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 22. veebruaril 2017 avaldati 2017. aasta aruanne Prantsusmaa kohta. Selles hinnati Prantsusmaa edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Prantsusmaal esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige iseloomustavad Prantsusmaad nõrk konkurentsivõime ning suur ja kasvav valitsemissektori võlg tootlikkuse aeglase kasvu tingimustes. Meetmel võtmine on eriti oluline selleks, et vähendada võimalikku kahjulikku mõju Prantsusmaa majandusele ning selle suurust ja piiriülest tähtsust arvestades ka võimaliku negatiivse mõju ülekandumist teistesse majandus- ja rahaliidu riikidesse.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (4) 28. aprillil 2017 esitas Prantsusmaa oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Prantsusmaa suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti paranduslikku osa. Kooskõlas nõukogu 10. märtsi 2015. aasta soovitusel loodab valitsus oma 2017. aasta stabiilsusprogrammis ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldada ja saavutada valitsemissektori eelarvepuudujääk 2,8 % SKPst 2017. aastaks. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks ootuste kohaselt langema veelgi ja jõudma 2020. aastaks 1,3 %-le SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne ülejääk 0,4 % SKPst, on kavas saavutada 2019. aastaks. Ümberarvutatud⁽²⁾ struktuurne eelarvepositsioon peaks jõudma -1,2 %-ni SKPst siiski 2020. aastal ja seega ei saavutataks keskpika perioodi eesmärki programmiperioodi lõpuks. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2018. aasta 95,9 %-lt SKPst 93,1 %-le SKPst 2020. aastal. Eelarveprognoside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2018. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (7) 10. märtsil 2015 soovitas nõukogu Prantsusmaal korrigeerida ülemäärane eelarvepuudujääk 2017. aastaks ja saavutada valitsemissektori eelarvepuudujääk 2,8 % SKPst, et võtta arvesse struktuurse eelarvepositsiooni paranemist 0,9 % SKPst 2017. aastal. Tuginedes komisjoni 2017. aasta kevadprognosile, prognoositakse, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk jõuab 2017. eelarveaastal 3,0 %-ni SKPst kooskõlas aluslepingus sätestatud kontrollväärtusega, kuid see on suurem nõukogu soovitatud eesmärgist. Eeldusel et poliitikat ei muudeta, peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk ulatuma 3,2 %-ni SKPst, ületades nii aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse ja ohustades ülemäärase puudujäägi püsivat korrigeerimist. Soovitatud eelarve kohandamise saavutamist ei oodata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlemise perioodi jooksul, sest Prantsusmaa kasutatav konsolideerimisstrateegia toetub peamiselt tsükliliste tingimuste paranemisele ning madalate intressimäärade jätkumisele, mis mõlemad on ametiasutuste kontrolli alt väljas.
- (8) Kui korrigeerimine saavutatakse siiski õigeaegselt ja püsivalt, hakatakse 2018. aastal Prantsusmaa suhtes kohaldama stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ja võlareeglita seotud üleminekukorda. Võttes arvesse eelarveolukorda ja eelkõige riigi võlataset, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Prantsusmaa veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on struktuurne puudujääk 0,4 % SKPst. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esaste netokulude⁽³⁾ nominaalne kasvumäär ei tohi ületada 1,2 % 2018. aastal. See vastaks struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst aastas. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. On ka oht, et Prantsusmaa ei täida 2018. aastal võlareeglita seotud üleminekukorda, sest struktuurne puudujääk peaks eelduste kohaselt suurenema 0,5 % võrra SKPst, mitte paranema minimaalseks lineaarseks struktuurseks kohanduseks nõutavas ulatuses 0,4 % SKPst. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Prantsusmaa peab olema valmis võtma 2017. aastal eesmärkide täitmiseks täiendavaid meetmeid. Samuti peab Prantsusmaa olema alates 2018. aastast valmis võtma stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid. Kuid vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 tuleks eelarvekadade ja -tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarvetasakaalu tsükliliste tingimuste

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, mille komisjon on arvutanud ümber ühiselt kokkulepitud metoodikat kasutades, pärast ühekordsete ja ajutiste meetmete arvessevõtmist.

⁽³⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitustega avaldatud komisjoni teatises 2017. aasta Euroopa poolaasta kohta, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneva 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii majanduse praeguse elavnemise tugevdamisele kui ka Prantsusmaa riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Prantsusmaa tsüklilist olukorda.

- (9) Prantsusmaa avaliku sektori kulutuste suhe SKPsse on üks liidu suurimaid. Kulude suhe SKPsse peaks 2017. aastal eeldatavasti jõudma 56,2 %-ni SKPst, mis on liidu omast 9,7 protsendipunkti kõrgem. Prantsusmaa on järginud kulupõhist konsolideerimisstrateegiat, mille aluseks on peamiselt langevad intressimäärad ja avalike investeeringute kärped. Keskpikas perspektiivis on madalate intressimäärade kestmajäämine siiski ebatõenäoline ja tulusate avaliku sektori investeeringute karpimine võib tulevast majanduskasvu vähendada. Kulude läbivaatamisega on leitud terve rida võimalusi tõhususe suurendamiseks, mida ei ole veel ära kasutatud. Kulude läbivaatamisega selgitati välja vaid murdosa (vähem kui 2 %) 2015.–2017. aastale kavandatud kulude 50 miljardi euro suurusest kokkuhoiust. Vaid osa nendest on 2016. aasta eelarve tegelike meetmetega ellu viidud. 2017. aasta eelarveseaduse meetmete aluseks olid juba 2015. aasta kulude läbivaatamisel välja selgitatud võimalused. Kui kaasata läbivaatamisse rohkem kuluvaldkondi ja rakendada mitmeaastast strateegiat, võiks kulude läbivaatamisest saavutatud kokkuhoid märkimisväärselt suurened ja väljaselgitatud kokkuhoiuvõimalused saaks täies ulatuses konkreetseteks eelarve-meetmeteks kujundada.
- (10) Suured sotsiaalmaksed koos kõrge maksumusega koormavad ettevõtjaid ja võivad heidutada erasektori investeeringuid ning vähendada ettevõtete kasvu ja uute töötajate palkamist. Tööjõukulude vähendamise meetmeid rakendatakse jätkuvalt ja 2016. aasta aprillist algas tööandjate sotsiaalmaksete vähendamise teine etapp vastavalt solidaarsuse ja vastutuse paktile. Lisaks on valitsus suurendanud 2017. aastaks konkurentsivõime ja tööhõive maksusoodustust (*Crédit d'impôt pour la compétitivité et l'emploi* – CICE) 6 %-lt 7 %-le. Tööjõu maksukiilu vähendamise meetmed on 2013. aastast parandanud Prantsusmaa konkurentsivõimet, kuid varasemast kuhjunud kahjum on endiselt tasandamata. 2015. aastal oli Prantsusmaal keskmise palga puhul osana tööandja tasutavatest tööjõu kogukuludest tasutavad sotsiaalmaksed liidu suurimad. Samas on see osa langenud. Hiljutised hindamised osutavad nende meetmete positiivsele mõjule tööhõivele ja ettevõtete kasumimarginaalile, kuid nende meetmete poolt palkadele, investeeringutele, tööhõivele ja ettevõtete kasumimarginaalile avalduva mõju täielikuks analüüsiks on tarvis täiendavaid hindamisi. Hiljutised hindamised osutavad ka sellele, et tööjõukulude vähendamise kavade konsolideerimine ja nende kasutamine sotsiaalmaksete alaliseks vähendamiseks aitaks optimeerida nende mõju tööhõivele ja investeeringutele.
- (11) Keskmine tegelik äriühingu tulumaksu määr oli 1. juuli 2016. aasta seisuga 38,4 % ning seega liidu kõrgeim. Muud tootmisele kehtestatud maksud on samuti erakordselt kõrged. Prantsusmaa on siiski vastu võtnud meetmeid seadusjärgse äriühingu tulumaksu määra vähendamiseks 28 %-le 2020. aastal. Samal ajal langeb maksukoormus muude liikmesriikidega võrreldes vähem tarbimisele. Arvutatuna protsendina kogu maksumusest, oli Prantsusmaa 2014. aastal liidus tarbimisest saadava maksutulul alal 27. kohal. Käibemaksusüsteemi iseloomustab keskmise suurusega standardmäär ja madalaid vähendatud maksumäärasid kohaldatakse laialt. Maksusüsteemi keerukus võib takistada hästi toimiva ettevõtluskeskkonna saavutamist. Prantsusmaal on suur maksukoorem koos paljude maksusoodustuste, vähendatud maksumäärade ja arvukate maksustamissüsteemidega, mille tulemuseks on üha suuremad nõuete täitmisega seotud kulud ja ebakindlus, eelkõige ettevõtjate jaoks. Kogu maksukulu on Prantsusmaal märkimisväärselt rohkem kui 3 % SKPst. Maksuhaldurite maksude kogumisega seotud halduskulud on samuti kõrged ja ületavad liidu keskmist.
- (12) 2016. aastal vähenes töötuse määr 10,1 %-ni. Töötus on suurem noorte, madala kvalifikatsiooniga isikute ja väljaspool liitu sündinute hulgas. Käimasolevatel juhtimisreformidel on keskne roll koolitusvõimaluste ühitamisel töövõimaluste ja majanduse vajadustega. Samal ajal on töötajatel, madalama kvalifikatsiooniga töötajatel ja VKEdel töötajatel püsivaid raskusi koolitusvõimaluste leidmisel. Nende osaluse ning pakutava koolituse asjakohasuse tagamiseks võib olla tarvis tugevdada olemasolevaid meetmeid ja tasakaalustada ressursse. Noortel ja nende seas vähima kvalifikatsiooniga isikutel on endiselt raskusi tööturule sisenemisel. Õpipoisiõppe toetamiseks võetud meetmed on selles kontekstis siiani positiivseid tulemusi andnud. Kuid pakutav esialgne kutseharidus ja -õpe ei ole

iseäranis koolides ja mõnedes teenindussektorites piisavalt töövõimalustega seotud. Ebasoodsast keskkonnast õpilasi suunatakse sagedamini esialgsesse kutseõppesse, mis põhjustab suure osa varajastest lahkumistest haridussüsteemist ja suurendab hariduslikku ebavõrdsust. Sotsiaal-majandusliku staatuse mõju õpitulemustele on OECD riikide hulgas suurim.

- (13) 2016. aastal oli vaid 54,5 % väljaspool ELi sündinutest tööga hõivatud. Väljaspool ELi sündinud naiste tööhõive (45,4 %) oli üks liidu madalaimaid. 2016. aastal tõusis väljaspool ELi ja Prantsusmaal sündinute tööhõive erinevus 17,5 protsendipunktile (naiste puhul oli see 23,7 protsendipunkti). Väljaspool ELi sündinute kehvad tulemused halvendavad üldist tööhõive taset ja kujutavad endast tööjõu järjepidevat alakasutust. Teise põlvkonna sisserändajatel on ka raskusi tööhõives, mida ei selgita erinevused vanuses, haridustasemes ega oskustes. Ka õpitulemuste erinevused on püsivad, sest teise põlvkonna sisserändajad jõuavad tulemustes järele vaid osaliselt. Selle küsimusega tegelemiseks on vaja laiapõhjalist strateegiat, sealhulgas eelkõige keeleoskusele, oskuste täiendamisele ja koolitusele suunatud konkreetseid meetmeid, tööalast nõustamist ja muud aktiivset sihipärast tööturupoliitikat. Tööturul osalemise edendamisel on keskne roll tegelikul võimalusel kasutada teenuseid, samuti väljaspool ELi sündinute ja teise põlvkonna sisserännanute värbamist mõjutavate diskrimineerivate tavade vastastel meetmetel.
- (14) 2013. aastast on Prantsusmaal miinimumpalga puhul järgitud indekseerimismorme. Madala inflatsiooni ja aeglase palgatõusu taustal on miinimumpalk kasvanud aeglasemalt kui selle kujundamise aluseks olevad palgad. Kuigi miinimumpalk on mediaanpalgaga võrreldes kõrge, on miinimumpalgaga kaasnevaid tööjõukulusid vähendatud vabastusega sotsiaalmaksetest. Miinimumpalga tõus toob kaasa palgatõusu suurema osa töötajate kategooriates ja võib nii tekitada palkade kasvusurvet. Kuigi miinimumpalkade indekseerimine on oluline töötajate ostujõu säilitamiseks, võib praegune indekseerimismehhanism tuua kaasa palkade üldise kohandamise viibimise. Lisaks on praeguse suure töötuse juures oht, et miinimumpalgaga seotud tööjõukulud vähendavad madala kvalifikatsiooniga isikutel töö saamise võimalusi. Sõltumatute ekspertide rühm hindab igal aastal Prantsusmaa miinimumpalka ja esitab selle muutuste kohta mitesiduvaid arvamusi. Seni on nende arvamust erakorraliste tõusude kohta alati arvesse võetud ning see mängib olulist rolli selliste erakorraliste tõusude kontrolli all hoidmisel.
- (15) 2016. aasta augusti seadusega töö, sotsiaalse dialoogi ja ametialaste arenguvõimaluste tagamise kohta kehtestas Prantsusmaa meetmed, millega parandada ettevõtete suutlikkust kohanduda majanduse tsüklitega ja vähendada killustatust. Seadusega täpsustatakse majanduslikel põhjustel vallandamise norme, laiendatakse suurema osa äriühingu tasandi kokkulepete kohaldamisala ja tõhustatakse kollektiivläbirääkimisi. Püsivalt kõrge töötuse tase ohustab töötushüvitiste süsteemi jätkusuutlikkust. Selles küsimuses jõudsid sotsiaalpartnerid 2017. aasta märtsis kokkuleppele uue töötushüvitise konventsiooni osas, mille valitsus heaks kiitis ja millega soovitakse iga-aastast puudujääki 1,2 miljardi euro võrra vähendada.
- (16) Kuigi Prantsusmaa õigusloome tulemuslikkus on üldjoontes paranenud, on ettevõtluskeskkond endiselt peamiste konkurentidega võrreldes keskmisel positsioonil. Pidevatest lihtsustamistest olenemata on ettevõtete regulatiivne koormus endiselt suur ning õigusaktid muutuvad kiiresti. See on üks peamine erainvesteeringuid pidurdav tegur. Lihtsustamisprogrammi raames on Prantsusmaa tegelenud ettevõtetele avalduva bürokraatia vähendamisega, kuid ühte viiendikku enne 2016. aastat heaks kiidetud meetmetest ei ole 2017. aasta maiks ikka veel ellu viidud. Samal ajal piiravad künnised endiselt ettevõtete arengut, mõjutades nende majandus- ja turutulemusi. Teatavat töötajatekünnist ületavate ettevõtete suhtes kehtivad suuremad sotsiaal- ja maksukohustused võivad heidutada neid laienemast suuruseni, mis võimaldaks neil eksportida ja innovatsiooniga tegelda. Künnistest tulenev mõju võib mõjutada ettevõtete tootlikkust, konkurentsivõimet ja rahvusvahelistumist. Empiirilised tõendid näitavad, et 10 ja 50 töötaja künnised on tööandjatele eriti kulukad. Samas iseloomustab Prantsuse majandust neid künniseid ületavate ettevõtete ebaproportsionaalselt väike osa, mis osutab nende kahe fenomeni vahelisele sidemele.
- (17) Konkurents teenuste pakkumisel on paranenud paljudes sektorites, kuid mõnes majanduslikult olulises sektoris, nagu raamatupidamine, arhitektuur, majapidamisteenused, majutus ja toitlustus, takso- ja autoüüriteenused, on konkurents endiselt kasin ja/või esinevad regulatiivsed tõkked. Nende teenuste puhul esineb endiselt takistusi, eriti liigseid regulatiivseid nõudeid, ja need heidutavad konkurentide turule tulekut ja piiravad tõhusat konkurentsi. Nende takistuste vähendamine võimaldaks olemasolevatel või uutel ettevõtetel uut tehnoloogiat ja digitaalarengut kasutades oma konkurentsivõimet suurendada ja/või turule siseneda ning pakkuda tarbijatele madalamaid hindu ja

kvaliteetsemaid teenuseid. Selleks algatas komisjon jaanuaris 2017 osana teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketi vastastikuse hindamise, kutsudes liikmesriike hindama teatavatele kutsealadele juurdepääsu piiravaid takistusi.

- (18) Innovatsioon Prantsusmaal jääb alla Euroopa innovatsiooniliidrite taset. Süsteemi keerukust ei ole veel leevendatud ja üldine koordineerimine valmistab raskusi. Ebakõla avaliku toetuse ulatuse ning Prantsusmaa keskpärase innovatsioonitulemuste vahel tekitab küsimusi avalike toetusmehhanismide tõhususe kohta. Eelkõige ei ole riikliku teadustegevuse ja ettevõtete vaheline koostöö optimaalne, mistõttu kahjustub innovatsioonisüsteemi majanduslik panus.
- (19) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Prantsusmaa majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi, 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Prantsusmaale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Prantsusmaa eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastesse otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (20) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1.
- (21) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–4,

SOOVITAB Prantsusmaal võtta aastatel 2017–2018 järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et järgitakse nõukogu 10. märtsi 2015. aasta otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist, ja tagada Prantsusmaa riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Vaadata põhjalikult läbi kuluartiklid, et saavutada suuremat tõhusust ja hoida kokku kulusid.
2. Konsolideerida tööjõukulusid vähendavad meetmed, et tõhustada neid maksimaalselt ja eelarveneutraalsel viisil ning võimendada nende mõju tööhõivele ja investeringutele. Laiendada üldist maksubaasi ja võtta täiendavaid meetmeid äriühingu tulumaksu seadusjärgse määra kavandatud vähendamise rakendamiseks.
3. Parandada töötajate, eriti madala kvalifikatsiooniga töötajate ja sissevõetavate isikute juurdepääsu tööturule, sealhulgas vaadates läbi kutsehariduse ja -õppe süsteemi. Tagada, et miinimumpalga muutused oleksid kooskõlas töökohtade loomise ja konkurentsivõimega.
4. Veelgi vähendada ettevõtete halduskoormust, sealhulgas jätkates lihtsustamisprogrammi. Jätkata konkurentsi takistavate tegurite kõrvaldamist teenustesektoris, sealhulgas äriteenuste sektoris ja reguleeritud kutsealadel. Lihtsustada ja tõhustada riiklikke innovatsiooni tugikavasid.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Horvaatia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamust
Horvaatia 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/10)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu hääremehhanismi aruande, milles nimetati Horvaatiat ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Horvaatia kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Horvaatia edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelemeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Horvaatial esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Ennekõike hakkas 2016. aastal langema valitsemissektori võla suhtarv, ent valitsemissektori võlg on valuutariskile avatud ja riigi rahanduse jätkusuutlikkusega seotud riskid püsivad keskpikas perspektiivis suurtena. Erasektori võlg on vähenenud, ent see on jätkuvalt suur, eeskätt ettevõtlussektoris, ja on väga avatud valuutariskile. Finantssektori eesmärgiks on taastumist toetada, ent see on jätkuvalt avatud vääringust tulenevale krediidiriskile ja viivislaenude osakaal on endiselt suur. Mõõduka töökohtade loomise ja tööjõu vähenemise tulemusel väheneb töötuse määr kiiresti. Raskepärane ärikeskkond pärsib tulusaid investeeringuid ja tootlikkuse kasvu.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

- (3) Horvaatia esitas 27. aprillil 2017 nii oma 2017. aasta riikliku reformikava kui ka 2017. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) Pärast ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse lõpetamist kohaldatakse Horvaatia suhtes stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglga seotud üleminekukorda. Valitsus on 2017. aasta lähenemisprogrammis ette näinud, et valitsemissektori eelarvepositsioon, mis 2016. aastal oli - 0,8 % SKPst, paraneb järk-järgult ja jõuab 2020. aastaks 0,5 %-ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgiks olev - 1,75 % suurune struktuurne puudujääk SKPst täideti 2016. aastal suure varuga ning kava kohaselt püsib struktuurne eelarvepositsioon (ümberarvutatud)⁽²⁾ 2017. ja 2018. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärgi tasemel, ent ilma varuta. Selle järel prognoositakse selle mõningast paranemist. Valitsemissektori võla suhe SKPsse, mis saavutas oma kõrgeima taseme 2015. aastal (86,7 % SKPst), jätkab lähenemisprogrammi prognoosi kohaselt alanemist ja peaks 2020. aastaks langema 72,1 %-le SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik, ennekõike arvestades Horvaatia kõige suuremat eraettevõtjat Agrokor tabanud rahaliste raskuste negatiivse mõjuga, mida programmi-prognoosides arvesse ei ole võetud. Samuti seab kriis Agrokoris otseselt kahtluse alla eelarveprognoosid. Lisaks sellele ei ole täielikult välja toodud meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks pärast 2017. aastat.
- (6) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Horvaatiale soovitus saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine vähemalt 0,6 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Arvandmed, mis näitavad nominaalse eelarvepositsiooni arvestatavat paranemist 2016. aastal, annavad tunnistust sellest, et kõnealusel aastal Horvaatia juba saavutas oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2017. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärgist parem, hoolimata sellest, et see langes 2016. aasta - 0,3 %-lt SKPst 2017. aastal - 1,7 %-le SKPst. 2018. aastal soovitatakse Horvaatiale keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt halveneb struktuurne eelarvepositsioon veelgi ja jõuab - 2,1 %-le SKPst, mis viitab ohule kalduda mõnevõrra kõrvale keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Prognoosi kohaselt järgib Horvaatia 2017. ja 2018. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Horvaatia peab olema valmis võtma 2018. aastal täiendavaid meetmeid, et tagada stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmine.
- (7) Horvaatia eelarvejuhtimises on vajakajäämisi. Veel ei ole vastu võetud uut eelarvepoliitilise vastutuse seadust, mis peaks eelarveraamistikku tugevdama ning suurendama eelarvepoliitika komisjoni sõltumatust ja volitusi. Viibinud on riigieelarve seaduse muudatus, mille eesmärk tugevdada keskpika perspektiivi eelarveraamistikku ja käsitleda eelarvekavade kohandusi nii keskvalitsuse kui ka kohalikul tasandil. Eelarvekavade aluseks olevate prognooside usaldusväärsus on väike.
- (8) Horvaatia saab suhteliselt vähe tulu kinnisvara perioodilisest maksustamisest. Makse koguvad kohalikud omavalitsusüksused kinnisvarale kehtivate tasude näol, ent maksude arvutamine ja ulatus varieeruvad märkimisväärselt. Samuti kehtib omandi üleandmisel vähem tõhus maksustamise kord. Korduvate riigipõhiste soovitude alusel võetud meetmetena ja osana 2016. aasta lõpu maksureformist asendatakse 2018. aastal mõned kohalikud maksud korduva omandimaksuga, mis arvutatakse omandi ligilähedast väärtust näitava viie parameetri põhjal. Seda peetakse esimeseks sammuks väärtusel põhineva korduva omandimaksu täielikul kehtestamisel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükiliselt kohandatud eelarvepositsioon, arvestamata ühekordseid ja ajutisi meetmeid, arvutatuna komisjoni poolt ümber ühiselt kokkulepitud meetodikat kasutades.

- (9) Horvaatia valitsemissektori rahastamisvajadused ja riigi võlakohustuse avatus valuutariskile toovad esile usaldusväärsete rahastamisallikate ja riskijuhtimise olulisuse. 2017. aasta alguses võeti riigipõhise soovitusel täitmise käigus vastu keskvalitsuse võlahaldusstrateegia, mis katab perioodi 2017–2019. See võeti vastu kolm aastat pärast eelmise strateegia aegumist. Valitsemissektori võla haldamise institutsiooniline korraldus, sealhulgas teabevahetus turgudega, riskijuhtimine ja strateegia ajakohastamine korrapäraste ajavahemike järel, on puudulik. Samuti ei võeta küllaldaselt määral arvesse bilansivälise tehingute võimalikkust mõju võlale.
- (10) Viimasel ajal on jätkunud tööturu taastumine, ent töötuse määr on endiselt kõrge ja pikaajaliste töötajate osakaal suur. Koos vähesel ja üha väheneva aktiivsusega tähendab see suurt kasutamata tööhõivepotentsiaali. Aktiivsuse langus oli 2016. aastal eriti suur parimas tööeas madala kvalifikatsiooniga töötajate puhul. Selle tingis tööealise rahvastiku kahanemine tulenevalt vananemisest ja väljarändest, mis on mõlemad kasvanud.
- (11) Mitteamiisvus on suhteliselt suur selles elanikkonna osas, kellel on ennetähtaegse pensionilejäämise õigus. Lühikesed sissemaksete tegemise perioodid tingivad selle, et praegused ja tulevased pensionid ei ole piisavad ja et on eakate vaesuse oht. Ennetähtaegselt pensionile jäämiseks on palju võimalusi ja seda saab teha viis aastat enne seadusjärgset pensioniiga. Rahalised stiimulid selleks, et inimesed töötaksid kuni pensionieani, on nõrgad. Väljakuulutatud meetmeid pikema tööea soodustamiseks ei ole rakendatud. Oma panuse vähesesse tööjõus osalemise määra annavad hooldamisega seotud kohustused, eriti vanemapoolsete parimas tööeas naiste puhul. Vähe on ametlikke lastehoiuteenuseid ja esineb suuri piirkondlikke erinevusi seoses töölepingutega, mis võimaldavad vähe paindlikkust töö- ja hoolduskohustuste tasakaalustamiseks. Tänapäeval on seadusjärgne pensioniiga naiste puhul 61 aastat ja 9 kuud ning meeste puhul 65 aastat. Seadusjärgse pensioniea lähendamine ja tõstmine edeneb aeglaselt: mõlemast soost isikute pensioniiga jõuab 67 aastani 2038. aastal. Protsessi kiirendamine on kaalumisel, ent seda pole veel vastu võetud. Pensionisüsteem annab õigused parematele tingimustele teatavatesse kategooriatesse kuuluvate töötajate jaoks, kelle elukutse on liigitatud raskete või ohtlike hulka, ja neile, kes töötavad teatavates valdkondades. Horvaatia ametiasutused on viinud lõpule raskete ja ohtlike elukutsete läbivaatamise, ent eeskirju ei ole veel ühtlustatud.
- (12) Viimaste andmete kohaselt oli 2015. aastal peaaegu 30 % elanikkonnast vaesuse või sotsiaalne tõrjutuse ohus. Sotsiaalkaitse-süsteemis esinevad vajakajäämised tulemuslikkuse ja võrdsuse vallas on põhjustatud ebakõladest toetuste saamise tingimustes, lünklikust geograafilisest kaetusest, vastutavate ametiasutuste vahelise koordineerimise puudumisest ja vähesest läbipaistvusest. 2016. aastal kulutati kõige vaesematele kodumajapidamistele suunatud miinimumsissetuleku kavale ainult 0,6 % SKPst. Reformikavad, sealhulgas vastutusala ümberjagamine ametkondade vahel ja toetuste saamise tingimuste ühtlustamine, on seiskunud.
- (13) Tööturul vajalike oskuste omandamine on tööalase konkurentsivõime oluline eeltingimus. Täiskasvanuhariduses osalemine on väga vähe, nagu ka kulutused aktiivsele tööturupoliitikale, ümberõppele ja elukestvatele õppele ning nende hõlmavus. Õpe ei keskendu küllaldaselt määral vanemaealistele ja madala kvalifikatsiooniga töötajatele ning pikaajalistele töötutele, kelle tööalane konkurentsivõime kipub olema eriti problemaatiline. Täiskasvanuhariduse asutuste, kavade ja õppe kvaliteedi parandamiseks mõeldud õigusaktide ettevalmistamine on edasi lükkunud.
- (14) Küllalased põhioskused on olulise tähtsusega hea ja stabiilse töökoha leidmisel ja säilitamisel ning edukal majandus- ja ühiskonnaelus osalemisel. Rahvusvahelise uuringu andmed viitavad tõsistele puudustele, mis esinevad 15-aastaste Horvaatia koolilaste hulgas põhioskuste, loodusteaduste ja matemaatika alal. 2015. aastal käivitati osana haridus-, teadus- ja tehnoloogiastrateegia rakendamiseks õppekavade reform, et parandada nende sisu ja valdkonnaülestes oskuste õpetamist. Kuna sidusrühmade reaktsioon ei olnud ühene, vaadati õppekavade reformi uuesti läbi ja selle rakendamist on oluliselt edasi lükatud. Nüüd peab protsess kooskõlas esialgsete eesmärkidega jätkuma. Hiljuti võttis Horvaatia vastu kutsehariduse ja -õppe strateegia. Eeldatavalt on selle tulemuseks kutsehariduse ja -õppe kavade ajakohastamine, tööpõhise õppe rolli suurenemine ja parem õpetamise kvaliteet. Pooli on mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimise süsteemi kasutuselevõtt.

- (15) Avaliku halduse territoriaalne ja korralduslik killustatus mõjutab teenuste osutamist ja riiklike kulutuste tõhusust. Valitsuse tasandite praegused volitused ja nendevahelised fiskaalsuhted ei soodusta avalike teenuste tõhusat ja õiglast osutamist, ennekõike tervishoiu, hariduse ja sotsiaalse turvavõrgu vallas. Üldine avaliku halduse reform viibib. Vastuvõtmist ootavad õigusaktid, millega jagatakse ümber riiklike ja kohalike ametiasutuste ülesanded, samuti riiklike ametite süsteemi ühtlustamine. 2017. aasta alguses teatasid Horvaatia ametiasutused, et loodud on rakkerühm riigi tasandist madalama valitsustasandi rahastamist käsitlevate õigusaktide väljatöötamiseks.
- (16) Avaliku halduse töötajate palgakujunduse killustatus takistab jätkuvalt palgade läbipaistvust ja võrdset kohtlemist, samuti riiklikku kontrolli avaliku sektori palgakulude üle, mis ähvardab mõjutada laiemat majandust. 2017. aasta veebruaris võttis valitsus vastu ühised suunised läbivõrdsete palkade maksmiseks ja järelevalve tegemiseks avaliku sektori kollektiivlepingute üle, ent palgakujundusraamistiku ühtlustamine on lükatud edasi 2018. aastasse.
- (17) Riigile kuuluvate ettevõtete keskmine tootlikkus on väiksem kui erafirmade puhul, mis viitab puudustele nende juhtimises. Need kahjustavad ressursijaotuslikku tõhusust ja on üks põhjuseid, miks majanduse tootlikkus kasvab aeglaselt. Möödunud aastal kulges riigiettevõtete erasektori kontrolli alla andmine aeglaselt. Parem järelevalve nende tulemuslikkuse ja juhatuse aruandekohustuse üle, sealhulgas omavalitsusüksuste omandis olevate firmade puhul, aitaks nende haldamist parandada.
- (18) Horvaatia Rekonstruktsiooni- ja Arengupangal on keskne roll liidu rahastamisvahendite ja eriti Euroopa investeerimiskava rakendamisel. Selle rolli täielikuks täitmiseks peab ta vastama rangetele läbipaistvus- ja vastutavusstandarditele. Horvaatia ametiasutused kavandavad panga krediidiportfelli varade kvaliteedi sõltumatut läbivaatamist sõltumatute audiitorite poolt, mis tahetakse lõpule viia 2017. aasta lõpuks. Tulemuste põhjal vaadatakse uuesti läbi panga tegevust reguleeriv raamistik ja selle juhtimisstruktuurid.
- (19) Ettevõtjaid koormavad suured regulatiivsed kulud. Ärikeskkonna muudab keerukaks suur hulk maksutaolisi lõive, milledest paljud kuuluvad statistiliselt maksude hulka. 2016. aasta suvel otsustas valitsus riigipõhise soovitusel täitmisel kaotada 13 maksutaolist lõivu ja vähendada veel 11 maksutaolise lõivu summat, ent rakendamine on olnud aeglane. Ettevõtjad kannatavad jätkuvalt suure halduskoormuse all. Halduskoormuse vähendamise tegevuskava on vastu võetud, ent selle rakendamine on edasi lükkunud.
- (20) Investeeringud, mis kriisi ajal järsult vähenesid, taastusid 2016. aastal. Ent hoolimata soodsatest makromajanduslikest ja rahastamistingimustest ei võimalda peamised kitsaskohad investeeringute kiiremat taastumist. Äriklimate mõjutavad negatiivselt avaliku halduse nõrgad kohad, raskepärane ärikeskkond, korruptsioonivastase strateegia rakendamise aeglus, peamiste taristusektorite kitsendavad eeskirjad ja riigi tugev kohalolu majanduses.
- (21) Kutsealasid reguleerivate õigusaktide ajakohastamine võib edendada töötajate liikuvust ja soodustada kutsealateenuste hindade alandamist, suurendades seeläbi kasvupotentsiaali. Horvaatia teenusepakkuja ja reguleeritud kutsealade määrus on piirav, eriti juristide jaoks. 2016. aasta suvel võttis valitsus vastu tegevuskava mittetoimivate õigusaktide asendamiseks ja uuendamiseks, ent selle kohaldamisala ja detailsus olid piiratud.
- (22) Kohtusüsteemi kvaliteet ja tõhusus on ärikeskkonna määrav tegur. Hoolimata mahajäämuse vähendamisest on kaubandus-, tsiviil- ja kriminaalasjade esimese astme kohtumenetlused pikad. Potentsiaalselt võivad kohtudokumentide esitamine ja kätetoimetamine elektrooniliselt kohtusüsteemi märkimisväärselt parandada, ent seda ei ole veel kasutusele võetud. Kaubandusasjadega tegelevatel kohtunikel ei ole juurdepääsu veebiregistritele ja see mõjutab maksejõuetusmenetluste tõhusust. Kohtuotsused on veebis üksnes harva kättesaadavad ja esimese astme kaubanduskohtutes tuleks menetlusprotsessi ajakohastada.
- (23) Pangandussektor on jätkuvalt hästi kapitaliseeritud ja selle kasumlikkus taastus 2016. aastal pärast seda, kui 2015. aastal konverteeriti laenuid Šveitsi frankidest eurodesse. Viivislaenu osakaal laenu kogusummas on viimasel ajal vähenenud, ent see on endiselt suur, eriti finantssektorivälise äriühingute sektoris. Tundub, et langus tuleneb

müümisest, samuti 2013. aastal kehtestatud järkjärgulistest ja automaatsetest reservinõuetest. Osana hiljutisest maksureformist ja vastusena riigipõhisele soovitusel hakkas valitsus samuti kohaldama uut maksukohtlemist viivislaenude mahakandmisele. Selle mõju tuleb tähelepanelikult jälgida. Samuti vajab hoolikat jälgimist see, kui tõhus on hiljuti reformitud maksejõuetusraamistik viivislaenude tasumisel kokkuleppele jõudmisel.

- (24) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Horvaatia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Horvaatia esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Horvaatia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (25) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1.
- (26) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1–5,

SOOVITAB Horvaatiale võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Järgida oma eelarvepoliitikas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõudeid, mis eeldab, et 2018. aastal peetakse kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Täiendada 2017. aasta septembriks eelarve planeerimist ja mitmeaastast eelarveraamistikku, sealhulgas suurendades eelarvepoliitika komisjoni sõltumatust ja volitusi. Võtta vajalikud meetmed väärtusepõhise omandimaksu kehtestamiseks. Tugevdada valitsemissektori võla haldamise raamistikku, sealhulgas tagades valitsemissektori võla haldamise strateegia iga-aastase ajakohastamise.
2. Vähendada ennetähtaegselt pensionile jäämist, kiirendada seadusjärgse pensioniea tõusu ja viia erikategooriaid käsitlevad pensionisätted vastavusse üldise pensionisüsteemi eeskirjadega. Suurendada sotsiaalhüvitiste läbipaistvust ja kooskõlastatust.
3. Parandada täiskasvanuharidust, ennekõike vanemaealiste ja madala kvalifikatsiooniga töötajate ning pikaajaliste töötute puhul. Kiirendada haridussüsteemi reformi.
4. Vähendada pädevuste killustatust ja parandada nende funktsionaalset jaotust riigihalduses, tõhustades samal ajal avalike teenuste pakkumist ja vähendades selle territoriaalseid erinevusi. Ühtlustada sotsiaalpartneritega konsulteerides palkade kujundamise raamistikke avalikus teenistuses ja avalike teenuste osutamisel.
5. Kiirendada riigiettevõtete ja muude riigivarade puhul investeringust väljumist ning parandada riigiettevõtete sektoris juhtimist. Vähendada oluliselt ettevõtjate koormust, mis tuleneb reguleerimise kuludest ja halduslikest kohustustest. Kõrvaldada regulatiivsed piirangud, mis takistavad juurdepääsu reguleeritud kutsealadele ja nendel kutsealadel tegutsemist ning professionaalsete ja äriteenuste osutamist. Parandada kohtusüsteemi kvaliteeti ja tõhusust, ennekõike vähendades tsiviil- ja kaubandusajade kestust.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Itaalia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/11)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Itaaliat ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. Nõukogu võttis soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾ vastu 21. märtsil 2017.
- (2) Kuna Itaalia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Itaalia tagama allpool esitatud soovitudes 1–4 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Itaalia kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Itaalia edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Itaalia esineb ülemäärane makromajanduslik

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

tasakaalustamatus. Suur valitsemissektori võlg ja pikaleveninud nõrk tootlikkuse dünaamika, võttes arvesse suurt viivislaenude mahtu ja kõrget töötuse määra, viitab piiriülese mõjuga riskidele. Meetmete võtmine on eriti oluline selleks, et vähendada võimalikku kahjulikku mõju Itaalia majandusele ja selle suurust arvestades ka võimalikku piiriülest mõju majandus- ja rahaliidule.

- (4) Itaalia esitas oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi 27. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Itaalia 2017. aasta riiklik reformikava sisaldab kohustusi nii lühikeseks kui ka keskpikaks perioodiks. Lühiajal on kavas võtta lõplikult vastu menetlemisel olevad seadused, mis käsitlevad konkurentsi ning kriminaalmenetluse reformi ja hagi aegumist, rakendada vaesusevastast seadust ning võtta meetmeid seoses äriühingu tasandi läbirääkimiste, maksukoormuse nihutamise ja erastamisega. Keskpika perspektiivi meetmed on seotud riigi rahanduse, maksustamise, tööturu, pangandus- ja krediidsüsteemi, konkurentsi, avaliku halduse ja kohtusüsteemi ning investeeringutega. 2017. aasta riiklikus reformikavas käsitletakse ka 2017. aasta riigiaruandes ja euroala soovitusel tõstatatud lahendamist vajavaid küsimusi, sealhulgas vajadust taaskäivitada investeeringud ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Kui need meetmed ettenähtud aja jooksul täielikult ellu viidaks, aitaksid need käsitleda Itaalia makromajanduslikku tasakaalustamatust ja täita riigipõhiseid soovitusi. Itaalia poliitiliste kohustuste hinnangu põhjal kinnitab komisjon oma varasemat hinnangut, et praeguses etapis ei ole vaja tõhustada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1176/2011 ja (EL) nr 1174/2011⁽¹⁾ ette nähtud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust. Poliitiliste reformide tegevuskava täitmist hakatakse spetsiifilise järelevalve teel täpsemalt jälgima.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽²⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitusete rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Itaalia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ja võlareeglit. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas parandada valitsemissektori eelarve puudujääki 2,4 % SKPst 2016. aastal 2,1 %-le SKPst 2017. aastal ja 1,2 %-le SKPst 2018. aastal ning jõuda 2019. aastaks enam-vähem tasakaalu. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on tasakaalustatud struktuurne eelarvepositsioon, on kavas saavutada 2019. aastaks ja säilitada seda 2020. aastal, samal ajal kui ümberarvutatud⁽³⁾ struktuurne eelarveseisund viitab mõlemal aastal väiksele struktuursele eelarvepuudujäägile (0,3 % SKPst). 2017. aasta stabiilsusprogrammis prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse, mis 2016. aastal veelgi suurenes (2015. aasta 132,1 %-lt 132,6 %-le), üldiselt stabiliseerub 2017. aastal ja hakkab 2018. aastal vähenema, jõudes 2020. aastal 125,7 %-le. Ebakindlus 2017. aasta stabiilsusprogrammis sätestatud keskpika perioodi eelarvestrateegia sisu ja rakendamise suhtes kujutab langusriski nii majanduskasvuprognosidele kui ka eelarve-eesmärkide saavutamisele. Eelkõige eeldab komisjoni 2017. aasta kevadprognoos 2018. aastaks, hoolimata märkimisväärselt suuremast eelarvepuudujäägist, peaaegu sama suurt SKP reaalkasvu kui 2017. aasta stabiilsusprogramm. Nimelt ei hõlma komisjoni prognoos käibemaksutõusu (0,9 % SKPst), mis on sätestatud „kaitseklauslina“, et saavutada 2018. aastal eelarve-eesmärgid, samuti kinnitab 2017. aasta stabiilsusprogramm kavatsust seda mitte aktiveerida, täpsustamata alternatiivsete kompensatsioonimeetmete üksikasju. Peale selle osutatakse 2017. aasta stabiilsusprogrammis kavatsusele leida täiendavat ruumi maksukoormuse vähendamiseks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1174/2011 euroalal esineva ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks võetavate täitemeetmete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 8).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EU) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽³⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, mille komisjon on arvutanud ümber ühiselt kokkulepitud metoodikat kasutades, pärast ühekordsete ja ajutiste meetmete arvessevõtmist.

- (7) 2017. aasta stabiilsusprogramm osutab, et pagulaste erakorralisel sissevoolul ning 2016. ja 2017. aasta julgeolekumeetmel on märkimisväärne üldmõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid pagulaste erakorralise sissevoolu ja julgeolekuga seotud meetmete tõttu lubatud lisakulud 2016. aastal vastavalt 0,06 %-ni ja 0,06 %-ni SKPst. 2017. aastal moodustavad pagulaste erakordse sissevooluga seotud rahastamiskõlblikud kulud esialgse hinnangu kohaselt 0,16 % SKPst⁽¹⁾. Lisaks sellele võtsid Itaalia ametiasutused 2017. aastal kasutusele erakorralise sündmuse klausli seoses erakordse seismilisusega. 2017. aastal moodustavad erakordse seismilisusega seotud rahastamiskõlblikud kulud esialgse hinnangu kohaselt 0,18 % SKPst⁽²⁾. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätteid põhimõtteliselt arvestavad selle lisakuluga, sest pagulaste sissevool, terrorismiohu tugevus ja erakordne seismilisus on ebatavalised sündmused, mille mõju Itaalia riigi rahandusele on märkimisväärne, ning keskpika perioodi eesmärgist ajutise kõrvalekaldumise lubamine ei seaks ohtu riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2016. aastaks vähendatud 0,12 % võrra SKPst, et võtta arvesse pagulaste ja julgeolekuga seotud lisakulusid. Lõplik hinnang 2017. aasta kohta, sealhulgas rahastamiskõlbliku summa kohta, koostatakse 2018. aasta kevadel, lähtudes Itaalia ametiasutuste esitatud vaatlusandmetest.
- (8) 2016. aastaks lubati Itaaliale ajutist kõrvalekaldumist nõutavast kohandusest keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 0,5 % ulatuses SKPst, et võtta arvesse suuri struktuurireforme, millel on positiivne mõju riigi rahanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele, ning veel 0,25 % SKPst, et võtta arvesse riigi investeerimiskulusid liidu poolt kaasrahastatavatesse projektidesse. Investeerimisklausli üks lubatavuse kriteerium on riiklike investeeringute suurenemine. 2016. aasta täitmisandmed näitasid, et riiklikud investeeringud vähenesid 2016. aastal võrreldes 2015. aastaga 1,6 miljardi euro võrra. Siiski tunnistab nõukogu, et eelmisel aastal olid erilised tegurid, mis piirasid riiklike investeeringuid. Üks tegur oli ebakindlus seoses üleminekuga uuele riigihangete ja kontsessioonide korrale, mis vaadati läbi kooskõlas 2016. aasta riigipõhiste soovustega. Ja mis veelgi olulisem, 2016. aastal vähenesid uue programmitöö perioodi alguse tõttu järsult liidu fondide kaudu rahastatud investeeringud, samal ajal kui riigi poolt rahastatud investeerimine veidi suurenas (1,1 miljardi euro võrra). Seepärast, kuna riigi poolt rahastatud investeerimine 2016. aastal suurenes, ja investeerimisklausliga seotud kulud seda ei asendanud, võib lubada Itaaliale ajutist kõrvalekaldumist 0,21 % ulatuses SKPst seoses investeerimisklausliga, mis vastab 2017. aasta stabiilsusprogrammis nimetatud kaasrahastamiskõlblikele riiklikele kuludele. Kui võtta arvesse kogu täiendavat paindlikkust 0,83 % SKPst vastavalt erakorralise sündmuse, struktuurireformi ja investeerimisklauslile, osutab komisjoni 2017. aasta kevadprognoos mõningasele hälbele kohandusest keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2016. aastal.
- (9) 12. juulil 2016 soovitas nõukogu Itaaliale saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas vähemalt 0,6 % SKPst. Vastavalt komisjoni 2017. aasta kevadprognoosile on 2017. aastal ning 2016. ja 2017. aasta peale kokku oht kalduda kohandamisest keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas märkimisväärselt kõrvale. Seda järeldust võiks tõlgendada ka mõningase kõrvalekalde ohuna, kui jätta 2017. aasta nõudest välja ajutine mööndus erakordse sündmuse klauslile seoses pagulaste erakordse sissevooluga ja ennetava investeerimiskavaga riigi territooriumi kaitseks seismilisusega seotud riskide eest (esialgse hinnangu kohaselt kokku 0,34 % SKPst).
- (10) 2018. aastal, võttes arvesse Itaalia eelarvepositsiooni ja eelkõige võlataset, oodatakse Itaalialt edasist kohandamist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas, milleks on eelarve struktuurne tasakaal. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokkulepitud kohandamisraamistik kohaselt tähendab asjaomane kohandamine nõuet vähendada esmaseid valitsemissektori netokulusid 2018. aastal vähemalt 0,2 %. See vastab iga-aastasele struktuurilisele kohandamisele

⁽¹⁾ See summa põhineb 2017. aasta stabiilsusprogrammi hinnangulistel eelarvelistel kogukuludel 0,25 % SKPst, millest on lahutatud ajutised kõrvalekaldumised 0,03 % SKPst ja 0,06 % SKPst, mis on vastavalt 2015. ja 2016. aastal juba välja makstud. Komisjon kuulutas oma arvamuses Itaalia 2017. aasta eelarvekava kohta, et ta on valmis kaaluma täiendavat kõrvalekaldumist pagulaste püsiva erakorralise sissevoolu tõttu Itaaliasse, arvestades ka 2016. aasta oktoobri Euroopa Ülemkogu, kus tunnistati „kõige suurema surve all olevate liikmesriikide viimaste aastate panust, sealhulgas rahalist“.

⁽²⁾ Komisjon oli oma arvamuses Itaalia 2017. aasta eelarvekava kohta seisukohal, et hädaolukordade ohjamiseks mõeldud kulud ja ennetavat investeerimiskava riigi territooriumi kaitseks seismilisusega seotud riskide eest võib lugeda olemuselt integreerituks. Lähiaastail loetakse täiendavate võimalike ajutiste kõrvalekaldumiste puhul rahastamiskõlblikeks üksnes positiivseid järkjärgulisi muudatusi nendeks otstarveteks mõeldud vahendites.

vähemalt 0,6 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda nõudest märkimisväärselt kõrvale. Esmapilgul ei saa prognoosida, et Itaalia täidab 2017. ja 2018. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Itaalia peab olema valmis võtma edasisi meetmeid nõuete täitmise tagamiseks 2017. aastal ja et 2018. aastal on vaja täiendavaid meetmeid stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks. Nagu nähakse ette määruses (EÜ) nr 1466/97, tuleks eelarvekvade ja tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarve tasakaalu tsükliliste tingimuste valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitusetega avaldatud komisjoni teatises 2017. aasta Euroopa poolaasta kohta, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii majanduse praeguse elavnemise tugevdamisele kui ka Itaalia riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Itaalia tsüklilist olukorda.

- (11) Asjaolu tõttu, et Itaalia esmapilgul ei täitnud 2015. aastal võlareeglit, avaldas komisjon 22. veebruaril 2017 ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande, milles järeldas, et „Kui lubatud ajaks ei kehtestata valitsuse poolt hiljemalt 2017. aasta aprillis vastu võtta lubatud täiendavaid, vähemalt 0,2 %-ni SKPst ulatuvaid struktuurimeetmeid, et vähendada 2017. aastal (ja seega 2016. aastal) vahet ennetusliku osa üldise järgimisega, ei saa käesoleva analüüsi hinnangu kohaselt aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/97 määratletud võlakriteeriumi praegu täidetuks lugeda. Otsus selle kohta, kas soovitada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse alustamist, tehakse siiski alles komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal, võttes arvesse 2016. aasta arvandmeid ja Itaalia ametivõimude poolt 2017. aasta veebruaris võetud eelarvealaste kohustuste rakendamist.“ Itaalia valitsus võttis 2017. aasta aprillis vastu nõutud täiendavad konsolideerimismeetmed. Seepärast ei loeta praeguses etapis vajalikuks astuda täiendavaid samme võlakriteeriumi täitmise tagamiseks 2015. aastal. Komisjon hindab võlakriteeriumi täitmist Itaalias uuesti 2017. aasta sügisel 2016. aasta kohta edastatud andmete ja komisjoni 2017. aasta sügisprognoosi alusel, võttes arvesse uut teavet eelarve täitmise kohta 2017. aastal ja 2018. aasta tegelikke eelarvekavasid.
- (12) Itaalia kõrge valitsemissektori võla suhe on stabiliseerumas, kuid mitte vähenemas, esmase struktuurse eelarvepositsiooni halvenemise ja praeguste makromajanduslike tingimuste tõttu. Tasemel üle 130 % SKPst tähendab see, et võla teeninduskulude katmiseks on määratud märkimisväärsed sihtotstarbelised vahendid, mis on toimunud rohkem majanduskasvu soodustavate artiklite arvel, näiteks haridus, innovatsioon ja taristu.
- (13) Itaalia maksusüsteem ei toeta mitmel põhjusel majanduskasvu ja tõhusust. Hoolimata hiljutisest tagasihoidlikust vähenemisest, püsib tootmistegurite maksukoormus ühena kõrgeimatest liidus. Makse on veelgi võimalik nihutada eelarvele neutraalselt majanduskasvu soodustavamas suunas. Esimene elukohamaks tühistati 2015. aastal, mis oli samm tagasi tõhusama maksustruktuuri saavutamisel. Hoolimata seda iga-aastaselt nõudvatest siseriiklikest õigusaktidest, lükati kauaoodatud maksukulude revisjon edasi, eelkõige seoses vähendatud käibemaksu määradega. Aegunud katastriväärtuste reform kooskõlas jooksvate turuväärtustega on ikka veel pooleli. Madal maksukuulekus ja keerukas maksuseadustik suurendavad maksukuulekate äriühingute ja kodumajapidamiste koormust. Hiljutised meetmed, nagu kohustuslik elektrooniline arveldamine ja eraldi maksmine valitsusasutuste ostude eest, on liikumine õiges suunas. Siiski ei ole elektrooniline arveldamine kohustuslik erasektori arvelduste puhul ning hiljuti tõsteti sularaha kasutamise piiranguid, mistõttu elektroonilise arveldamise kasutamine on kõvasti allpool liidu keskmist, mis on kahjuks maksukuulekusele.
- (14) 2016. aastal viidi läbi eelarveprotsessi põhjalik reform. Komisjon jätkab reformi rakendamise seiret, mis muudab kulude läbivaatamise eelarveprotsessi veelgi lahutamatumaks osaks.
- (15) Itaalia raamtingimusi, avalikku haldust ja ärikeskkonda mõjutab endiselt rida struktuurilisi ebatõhususi. Need ebatõhusused aeglustavad jätkuvalt reformide rakendamist, pärsivad investeringuid, põhjustavad ebakindlust ja loovad kasutaotlemise võimalusi. Lähiaastatel õigussüsteemi tõhustamiseks läbiviidud tsiviilõiguse süsteemi reformid, mis parandavad kohtuasjade haldamist ja tagavad menetlusdistsipliini, hakkavad üksnes aeglaselt tulemusi näitama. Suureks probleemiks jääb tsiviilkohtumenetluste pikkus. Ehkki pooleliolevates kohtuasjades otsusele

jõudmiseks kuluv aeg ning lõpuni menetlemata tsiviil- ja kommertshagide arv on madalamates instantsides veidi vähenenud, on need näitajad kõigis instantsides liidu kõige kõrgemate hulgas. Pooleliolev tsiviilmenetluse reform karmistab veelgi hagide vastuvõetavuskriteeriume, ühtlustab kõigi instantside tsiviilmenetlusi ja pärsib kiuslike hagide esitamist.

- (16) Mitu näitajat kinnitavad, et hoolimata siiani läbiviidud reformidest on korruptsioon Itaalias ikka veel suur probleem. Ammu läbiviidud olema pidav korruptsioonivastase võitluse tõhustamiseks mõeldud hagi aegumise reform on 2014. aastast pooleli. Hagi aegumine praegusel kujul põhjustab suure osa juhtumite aegumise pärast esimese instantsi kohtuotsust. Peale selle on korruptsioonivastase võitlusega tegeleva ametiasutuse kasutuses olevad rahalised ja inimressursid piiratud ning ennetav raamistik on endiselt killustatud.
- (17) 2015. aastal võeti vastu igakülgne avalikku haldust reformiv seadus. See võib parandada avaliku halduse tõhusust ja tulemuslikkust. Ometi on reformi oluliste osade rakendamine ikka veel pooleli pärast konstitutsioonikohtu 2016. aasta novembri otsust, millega kuulutati teatavate rakendusdekreetide vastuvõtmisel järgitav menetlus konstitutsioonivastaseks. Eelkõige puudutab nimetatud otsus reformi kolme olulist valdkonda: kohaliku tasandi avalikud teenused, riiklik tööhõive ja riigile kuuluvad ettevõtted. Kohaliku tasandi avalike teenuste ja avaliku sektori tööhõive reformimiseks haldustasandil on vaja uusi seadusandlikke algatusi, kuna asjaomaste dekreetide tähtaeg aegus 2016. aasta novembris. Riigile kuuluvate ettevõtete puhul on enne kõnealust otsust vastu võetud dekreeti vaja muuta. Reformi eesmärk on vähendada riigile kuuluvate ettevõtete arvu, parandada nende tõhusust ja tagada, et nad toimiksid samadel tingimustel eraettevõtetega. Kavandatud erastamised aitaksid samuti kaasa riigile kuuluvate ettevõtete ratsionaliseerimisele.
- (18) Endiselt on ebasoodsad ka konkurentsi raamtingimused. Eelkõige ei ole veel vastu võetud 2015. aasta iga-aastane konkurentsiseadus. Teatavates sektorites püsivad märkimisväärsed konkurentsitõkked. Nendeks sektoriteks on näiteks reguleeritud kutsealad, kontsessioonid, riigihanked ja lubade andmise süsteemid, samuti kohaliku tasandi avalikud teenused, k.a transport. Eelkõige on edusammud ikka veel äärmiselt piiratud avaliku transpordituru, eelkõige valitsuse sõlmitud kontsessioonilepingute alusel tegutsevate raudteede tõhusa, läbipaistva ja konkurentsi-põhise toimimise edendamisel. Vastavalt komisjoni väljatöötatud uuele näitajale on piirangute tase Itaalias enamiku analüüsitud elukutsete puhul kõrgem kui liidu kaalutud keskmine. Osana teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketi esitati komisjoni 2017. aasta jaanuari teatistes (milles käsitletakse reformisoovitusi seoses kutsealateenuste reguleerimisega) kutsealade kaupa soovitud probleemi lahendamiseks.
- (19) Pangandussektoris piirab viivislaenude suur hulk pankade kasumeid ja nende suutlikkust genereerida kapitali sisemiselt. See pärsib laenude kättesaadavust, eelkõige väikefirmadele. Seni tehtud poliitilised algatused ei ole viivislaenusid oluliselt vähendanud. Viivislaenude riikliku tasandi haldamise järelevalvejuhised ei ole lõpuni välja töötatud. Keskmise suurusega ja väiksed pangad on endiselt suurtest krediitiasutustest haavatavamad. Seepärast kavatab komisjon seirata äriühingu üldjuhtimise reformi rakendamist suurimates ühistupankades (*banche popolari*) ja väikestes ühistupankades, mis on pangandussüsteemi konsolideerimise alus. Hiljuti on võetud reformimeetmeid, kuid maksejõuetuse ja finantstagatistest tulenevate kohustuste täitmisele pööramise raamistik ei toeta ikka veel piisavalt viivislaenude kiiret lahendamist ja restruktureerimist, eriti väikeste ja mikroettevõtjate puhul. Praegu parlamendis arutlusel olev seaduseelnõu, mille eesmärk on maksejõuetuse ja täitmisele pööramise vahendite ümberkujundamine ja ühtlustamine, võiks aidata üle saada ebatõhusustest ja arendada problemlaenude järelturgu Itaalias.
- (20) Hoolimata olukorra järkjärgulisest paranemisest tööturul reformide toel, on pikaajaline ja noorte töötus endiselt kõrge (2016. aastal vastavalt 6,7 % ja 38 %) ning rohkem kui 1,2 miljonit noort ei õpi ega tööta. Ehkki noortegarantii⁽¹⁾ rakendamine on kõvasti edenenu, on tulemuslikuma ja täieliku rakendamise tagamisega veel probleeme. Noortegarantii raames abi saanud ja kuus kuud pärast noortegarantiist lahkumist ikka veel tööhõives olevate, hariduses osalevate või õpipoisi- või praktikakohal olevate isikute osakaal on üle liidu keskmise. Siiski on

⁽¹⁾ Nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 120, 26.4.2013, lk 1).

sihtrühmani jõudmine endiselt madal ning piirkondadevahelised erinevused tulemustes on jätkuvalt suured. Aktiivse tööturupoliitika, sh tööturu juhtimissüsteemi reform on alles varases faasis ja tööhõivetalitused on veel nõrgad ning piirkondadevahelised erinevused suured. Täiskasvanuõpet ei ole piisavalt arendatud, mis võib mõjutada negatiivselt madala kvalifikatsiooniga isikute tööturutulemusi.

- (21) Naiste osalemine tööturul ja nende tööjõupotentsiaal on suures osas ära kasutamata. Naiste tööhõive määr on üks liidu madalamatest. Maksu- ja toetussüsteemide mõningad eripärad pärsivad endiselt leibkonna teiste palgasajate osalemist tööjõus, samal ajal kui taskukohase lapse- ja vanurite hoiuteenuse kättesaadavus jääb piiratuks, suurte piirkondadevaheliste erinevustega. Isapuhkuse kasutamine on liidus madalaimate hulgas.
- (22) Teise taseme kollektiivlääbirääkimisi ei kasutata laialdaselt. See pärsib ressursside tõhusat jaotamist ja palkade kohanemisvõimet kohalikele majandustingimustele. Selle põhjuseks on ka kehtivad kollektiivlääbirääkimiste raameskirjad ja tavad, mis piiravad kohaliku tasandi läbirääkimiste kasutamist. Endiselt ei ole rakendatud sotsiaalpartnerite poolt alates 2014. aasta jaanuarist allkirjastatud lepinguid, milles sätestatakse ametiühingute esindatavuse mõõtmise menetlused ja kriteeriumid, mis vähendaksid ebakindlust tööstussuhetes. Tootlikkusega seotud palgatõstmiste maksusoodustused ei ole osutunud kohaliku tasandi läbirääkimiste kasutamist laiendamisel eriti tulemuslikuks.
- (23) Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olivate osatähtsus on kõvasti üle liidu keskmise, eriti laste ja siserändaja taustaga inimeste hulgas. Ka selles küsimuses on suured piirkondadevahelised erinevused. Mõningast edu on saavutatud riikliku vaesusevastase võitluse strateegia alal. Hiljuti vastu võetud kaasava sissetuleku kava on positiivne samm ühtse igakülgses vaesusevastase kava loomise suunas. Selle tulemuslikkus sõltub õigest rakendamisest koos piisavate vahendite kasutusele võtmise (ka erinevate sotsiaaleraldiste ühendamise teel), asjakohase suunamisega majandusliku olukorra hindamise abil ja vahendite prioriteetse eraldamisega lastega peredele ning tõhusate menetlustega kohapeal, nii sissetulekutoetuse andmisel kui ka integreeritud teenuste pakkumisel. Praeguses etapis ei ole selge, kas rahavarudest piisab Itaalia vaesusprobleemi lahendamiseks. Põhilisteks probleemideks jäävad täiendavate vahendite hankimine, järgides samal ajal eelarve-eesmärke, sotsiaalabisüsteemi killustatuse vähendamine, sotsiaalkulude ratsionaliseerimine ja selle praeguse pensionidele suunatud kallutatuse kõrvaldamine.
- (24) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Itaalia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Itaaliale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Itaalia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (25) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1.
- (26) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–4,

SOOVITAB Itaalia võtta aastatel 2017–2018 järgmisi meetmeid:

1. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Itaalia riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Tagada erastamisprogrammi õigeaegne rakendamine ja kasutada juhuslikke tuluseid, et vähendada kiiremini valitsemissektori

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

võla suhet SKPsse. Nihutada maksukoormus eelarvele neutraalsel viisil tootmisteguritelt majanduskasvu vähem pärssivatele maksudele, võttes otsustavaid meetmeid maksukulude arvu ja kasutusalade vähendamiseks, reformides ajast maha jäänud katastrisüsteemi ja võttes taas kasutusele esimese elukoha maksu suure sissetulekuga kodumajapidamistele. Laiendada elektroonilise arveldamise ja elektrooniliste maksete kohustuslikku kasutamist.

2. Vähendada tsiviilprotsesside pikkust tõhusa kohtuasjade haldamise ja menetlusedistsipliini tagavate eeskirjadega. Tõhustada võitlust korruptsiooni vastu, eelkõige vaadates läbi hagi aegumise. Viia lõpule riikliku tööhõive reformid ja parandada riigile kuuluvate ettevõtete tõhusust. Võtta kiiresti vastu ja rakendada menetlusel olev konkurentsiseadus ja kõrvaldada allesjäänud konkurentsipiirangud.
3. Kiirendada viivislaenude vähendamist ja tõhustada bilansi puhastamise ja ümberkorraldamise stiimuleid, eelkõige riikliku järelevalve aluste pankade segmendis. Võtta ette maksejõuetuse ja finantstagatistest tulenevate kohustuste täitmisele pööramist reguleeriva raamistiku igakülgne ümberkujundamine.
4. Kaasates sotsiaalpartnereid, tugevdada kollektiivlääbirääkimiste raamistikku, et kollektiivlepingutes saaks kohalikke tingimusi paremini arvesse võtta. Tagada tulemuslik aktiivne tööturupoliitika. Lihtsustada leibkonna teise palgasaaja tööleasumist. Ratsionaliseerida sotsiaalsed kulutused ja parandada nende koostist.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Küprose 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/12)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Küprost ühe liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. Nõukogu võttis soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾ vastu 21. märtsil 2017.
- (2) Kuna Küprose rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Küpros tagama allpool esitatud soovitusel 1–5 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Küprose kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Küprose edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Küprosel esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on oluline, et Küpros tegeleks era- ja avaliku sektori võlakoormuse ning välisvõla näol esineva suuremahulise tasakaalustamatusega ja viivislaenude kõrge tasemega.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (4) Küpros esitas oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 27. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta riikliku reformikava 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Küprose riiklik reformikava sisaldab kohustusi nii lühikeseks kui ka keskpikaks perioodiks. Eeskätt hõlmab see meetmeid erasektori võlataseme alandamiseks, ettevõtluskeskkonna parandamiseks, rahastamisele juurdepääsu hõlbustamiseks ja tervishoiusektori ümberkujundamiseks ning kavaga kohustutakse reformima avalikku sektorit ja kohtusüsteemi. Riiklikus reformikavas käsitletakse ka 2017. aasta riigiaruandes ja euroala soovitusel tõstatatud lahendamist vajavaid küsimusi, sealhulgas vajadust taaskäivitada investeringud ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Kui need meetmed ettenähtud aja jooksul täielikult ellu viidaks, aitaksid need vähendada Küprose makromajanduslikku tasakaalustamatust ja vastata riigipõhiste soovitudele. Küprose poliitiliste kohustuste hinnangu põhjal kinnitab komisjon oma varasemat hinnangut, et praeguses etapis ei ole vaja tõhustada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1176/2011 ja (EL) nr 1174/2011⁽¹⁾ ette nähtud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust. Poliitiliste reformide tegevuskava täitmist hakatakse spetsiifilise järelevalve teel täpsemalt jälgima.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽²⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Küprose suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsuse 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori nominaalne eelarvepositsioon olema 2016.–2020. aastal ülejäägis (valitsemissektori nominaalne eelarvepositsioon on umbes 0,4 % SKPst programmiperioodi jooksul). Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurset tasakaalustatud eelarvepositsioon – on kavas saavutada 2017. aastal. Prognoositakse, et järgnevatel aastatel kaugeneb ümberarvutatud⁽³⁾ struktuurne eelarvepositsioon keskpika perioodi eesmärgist pidevalt, mis ei ole kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega. Eeldatakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsele on 2016. aastal jõudnud 107,8 %-ni ning langeb 2018. aastal 99,7 %-ni ja 2020. aastaks veelgi madalamale, jõudes 88,8 %-ni. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Stabiilsusprogrammis esitatud makromajanduslike eeldustega seonduvad langusriskid, mis on peamiselt seotud viivislaenude suure osakaaluga ja väliskeskkonna võimaliku halvenemisega.
- (7) 12. juulil 2016, pärast ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimist, soovitas nõukogu Küprosel järgida 2016. ja 2017. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal täidab Küpros üldhinnangu kohaselt selle nõude 2017. aastal. 2018. aastal soovitatakse Küprosel keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada. Tuginedes komisjoni 2017. aasta kevadprognoosile, on see kooskõlas valitsemissektori esmaste netokulude⁽⁴⁾ maksimaalse nominaalse kasvumääraga 0,3 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,2 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on Küprosel üldhinnangu kohaselt 2018. aastal oht kalduda sellest nõudest mõnevõrra kõrvale. Prognoositakse, et Küpros täidab 2017. ja 2018. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Küpros peab olema valmis võtma 2018. aastal nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1174/2011 euroalal esineva ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks võetavate täitemeetmete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 8).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽³⁾ Tsükliiselt kohandatud eelarvepositsioon, mille komisjon on arvutanud ümber ühiselt kokkulepitud metoodikat kasutades, pärast ühekordsete ja ajutiste meetmete arvessevõtmist.

⁽⁴⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (8) Valitsemissektori võlg on langustel, kuid selle jätkusuutlikkusega on endiselt seotud riskid. Prognoositakse, et hulk hiljutisi eelarvemeetmeid ja viivitused oluliste struktuurireformide rakendamisel viivad struktuurse eelarvepositiivse halvenemiseni ning esineb oht, et majanduskasvu soodustavate avaliku sektori investeeringute ulatus väheneb.
- (9) Palgad Küprose avalikus sektoris on (protsendina SKPst) euroala kõrgeimate seas ning sektor töötab endiselt ebatõhusalt. Makromajandusliku kohandamisprogrammi raames töötati selle küsimuse lahendamiseks välja hulk reforme ja lepitati nendes kokku sotsiaalpartneritega. Reformide hulka kuulusid siduva ja alalise mehhanismi kehtestamine riigiteenistujate palgatõusu piiramiseks ning avaliku halduse põhjalik ümberkujundamine. Kui jätta kõrvale hiljuti vastu võetud riigiteenistujate liikuvuse reformiseadus, siis esineb nende seadusandlike reformide vastuvõtmisel aga takistusi, eriti pärast seda, kui 2016. aasta detsembris esindajatekojas nende vastu hääletati. Kuni avaliku sektori palgatõusu piiramise mehhanismi ei ole siduval kujul vastu võetud, rakendatakse seda kollektiivlepingute alusel ja kohaldatakse kuni 2018. aastani.
- (10) Ette on võetud mõned reformid korruptsiooniga võitlemiseks. Viimaste saavutuste hulka kuuluvad reformid riigihangete professionaalsemaks muutmiseks kohalikul tasandil ja 2015. aasta detsembris vastu võetud erakondade rahastamise seadus. 2016. aastal võeti vastu põhiseaduse muudatus, mis võimaldab riigiametnikel vara deklareerida. Ent korruptsioonivastase võitluse koordineerimisalusel ei ole piisavalt töötajaid ning puuduseid riigiteenistujate distsiplinaarkorras karistamises ei ole kõrvaldatud.
- (11) Küprosel on võtnud meetmeid oma kohtusüsteemi tugevdamiseks, kuid selle tõhususe osas esineb jätkuvalt tõsisemaid probleeme. Ebatõhusad kohtumenetlused ja piiratud suutlikkus põhjustavad märkimisväärsed viivitused kohtuasjade menetlemisel. See omakorda kahjustab ettevõtluskeskkonda ning eeskätt uute sundtäitmise ja maksejõuetuse raamistike toimimist. Need raamistikud kehtestati selleks, et aidata vähendada jätkusuutmatuid võlgasid erasektoris, ning sellega on ette nähtud stiimulid pankadele ja võlgnikele võla restruktureerimise lahenduste leidmiseks. Nende vahendite tulemuslikku kasutamist takistavad aga sellised põhjused nagu juba eespool nimetatud ebatõhus kohtusüsteem, vähene haldussuutlikkus ja asjaolu, et võlgnikud ei ole menetlustest eriti teadlikud. Omandiõigust tõendavate dokumentide välja- ja üleandmisel esineb endiselt märkimisväärsed viivitused ja kuhjumisi. Need tegurid töötavad vastu võlgade vähendamise pingutustele ja pidurdavad eluasemeturu elavnemist.
- (12) Viivislaenude hulk on vähenemas, kuid on endiselt väga suur ning takistab pangandussektori nõuetekohast toimimist ja mõjutab laenupakkumist reaalmajandusele. Pangad ei täida Küprose Keskpangaga kokku lepitud laenude restruktureerimise eesmärgi, mis osutab vajadusele eesmärkide süsteemi laiendada ning muuta see tõhusamaks ja siduamaks, eeskätt kehtestades julged viivislaenude vähendamise eesmärgid, mis on kooskõlas pankade viivislaenude vähendamise strateegiatega. Korduvate makseviivituste määr püsib kõrge, mis viitab sellele, et laenude restruktureerimise lahendustes võib olla puuduseid. Riskidevastase kaitse tase on tõusnud, kuid jääb allapoole euroala keskmist, mistõttu on veelgi olulisem tagada, et tagatiste hindamised on usaldusväärsed ja toetavad asjakohast kaitset riskide vastu. Laenude järeלטuru ja laenude väärtpaberistamise raamistiku puudumine piirab võimalusi finantsvõimenduse kiiremaks vähendamiseks ja viivislaenude eemaldamiseks pankade bilansist, mis tähendab, et vaja on täiendavaid regulatiivseid ja seadusandlikke meetmeid, et pankade bilansihalduse hõlbustamiseks oleksid olemas kõik vajalikud vahendid. Lisaks sellele on kindlustus- ja pensionifondide järelevalve juhtimine ja haldussuutlikkus jätkuvalt nõrgad, mis ohustab finantsstabiilsust.
- (13) Küprose majanduse elavnemine jätkub. Ent potentsiaalne majanduskasv jääb tagasihoidlikuks, sest seda hoiavad tagasi struktuurireformide ebapiisav rakendamine, kitsaskohad investeerimises ja puudujäägid ettevõtluskeskkonnas. Majanduskasvu tegevuskavas esitatud majanduskasvu soodustavaid algatusi rakendatakse ellu, kuigi üpris aeglaselt. Seadusandlik ettepanek strateegiliste investeeringute ligimeelitamiseks ja hõlbustamiseks ei ole jõudnud kaugemale eelnõu staadiumist. Valitsus töötab selle nimel, et parandada keskmise suurusega ja väikeste ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele. Riiklikus reformikavas on märgitud, et selle kiireloomulise küsimuse lahendamiseks on käivitatud mõned uued algatused. Enamik nendest uutest rahastamisele juurdepääsu käsitlevatest algatustest on aga alles algstaadiumis. Erastamisele, mille eesmärk on meelitada ligi tootlikkust suurendavaid välisinvesteeringuid, on poliitiline vastuseis ja see edeneb aeglaselt. Energeetikasektori reform võib samuti olla oluline tegur konkurentsivõime suurendamisel, ent selle rakendamisel on esinenud viivitusi. Eeskätt on need seotud Küprose energiaameti omandisuhete eraldamisega ja uue elektrituru loomisega, mille eelduseks on põhivõrguettevõtja tegeliku sõltumatuse tagamine.

- (14) Töötuse tase on langemas, kuid püsib kõrge, eelkõige noorte ja pikaajaliste töötute hulgas. Plaane suurendada riiklikes tööturuasutustes nõustajate arvu ja parandada nende spetsialiseerumist ei ole veel ellu viidud. Lisaks sellele võetakse lisanõustajad tööle tõenäoliselt ajutiste lepingutega, mis ei lahenda probleemi struktuuriselt. Selle tulemusena puudub endiselt piisav suutlikkus töötajate vajaduste rahuldamiseks, eriti selliste töötajate puhul, kellel on suuremaid raskusi tööturule integreerumisega, ja nende aktiveerimiseks vajalike teavitusemeetmete võtmiseks. Aktiivsete tööturuprogrammide ja sissetulekutoetuste kavade mõju vähendab jätkuvalt kvaliteedihindamise ja järelmeetmete puudulikkus.
- (15) Küprose kulutused haridusele on endiselt liidu keskmisest suuremad. Haridustulemused on siiski kehvad ja on eelmiste aastatega võrreldes isegi halvenenud. 2015. aastal olid Küprose tulemused rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) testides matemaatika, loodusteaduste ja lugemise põhioskustes liidu nõrgimate hulgas. Kuigi hiljuti võetud parandusmeetmed, nagu näiteks parem süsteem õpetajate töölemääramiseks ja koolide õppekavade nüüdisajastamine, on esimesed sammu õiges suunas, aitaks kavandatud reformide lõpuleviimiseks, sealhulgas õpetajate hindamise reformiks vajalike lisameetmete võtmine olukorda oluliselt parandada.
- (16) Olukorraga, kus inimeste oskused ei vasta tööturu vajadustele, ei tegeleta ja see mõjutab pika-ajalise jätkusuutliku majanduskasvu väljavaateid. Kutsekeskharidus ja -koolitus ei ole populaarsed ning kõrgharidus ei vasta eriti tööturu vajadustele, mille tulemusena töötab suur hulk kolmanda taseme haridusega inimesi töökohtadel, kus töötamiseks ei ole tingimata vaja kolmanda taseme haridust.
- (17) Küprose tervishoiusektoris puudub endiselt üldine tervisekindlustus ja selle toimimine on ebatõhus. See piirab juurdepääsu piisavatele ja tõhusatele tervishoiuteenustele. Selleks et tervishoiusektori suutlikkust ja kulutõhusust parandada, on äärmiselt oluline võtta vastu õigusakt, mille eesmärk on luua riiklik tervishoiusüsteem ja tagada riiklikele haiglatele suurem sõltumatus, kuid see seisab parlamendi taga.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Küprose majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Küprosele esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Küprose eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1.
- (20) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–4,

SOOVITAB Küprosel võtta 2017.–2018. aastal järgmisi meetmeid.

- (1) Järgida oma eelarvepoliitikas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõudeid, mis eeldab, et 2018. aastal peetakse kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Kasutada juhuslikke tuluseid, et kiirendada valitsemissektori võla vähendamist. Võtta 2017. aasta lõpuks vastu olulised seadusandlikud reformid, mille eesmärk on suurendada avaliku sektori tõhusust ja mis käsitlevad eeskätt avaliku halduse toimimist, riigi omandis olevate üksuste juhtimist ja kohalikke omavalitsusi.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

- (2) Suurendada kohtusüsteemi tõhusust, nüüdisajastades tsiviilkohtumenetlusi, rakendades asjakohaseid infosüsteeme ja parandades kohtute spetsialiseerumist. Võtta lisameetmeid, et kõrvaldada maksejõuetuse ja sundtäitmise raamistike täielikku rakendamist segavad takistused ning tagada omandiõigust tõendavate dokumentide väljaandmise ja kinnisvaraga seotud õiguste üleandmise usaldusväärsuse ja kiirete süsteemide olemasolu.
- (3) Kiirendada viivislaenude vähendamist, seades pankadele selles valdkonnas kvantitatiivsed ja tähtajalised eesmärgid ning tagades tagatiste täpse hindamise riskivastase kaitse eesmärgil. Luua tingimused toimiva viivislaenude järelturu tekkeks. Integreerida ja tugevdada kindlustusandjate ja pensionifondide järelevalvet.
- (4) Kiirendada majanduskasvu tegevuskava rakendamist, keskendudes eeskätt strateegiliste investeeringute kiiremale menetlemisele ja rahastamisele juurdepääsu parandamisele ning asuda 2017. aasta lõpuks taas rakendama erastamiskava. Võtta otsustavaid meetmeid Küprose energiaameti omandisuhete eraldamiseks ning eelkõige viia 2017. aasta lõpuks läbi funktsionaalne ja raamatupidamise eraldamine.
- (5) Kiirendada reforme, mille eesmärk on riiklike tööturuasutuste suutlikkuse suurendamine ja aktiivse tööturupoliitika elluviimine kvaliteetsemal viisil. Viia lõpule haridussüsteemi reform, et muuta see paremini vastavaks tööturu vajadustele ja parandada tulemusi, sealhulgas õpetajate hindamisel. Võtta 2017. aasta lõpuks vastu haiglareformi ja üldist tervisekindlustust käsitlevad õigusaktid.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Läti 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Läti 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/13)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Lätit ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Läti rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Läti tagama allpool esitatud soovitusel 1–2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Läti kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Läti edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (4) 20. aprillil 2017 esitas Läti oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Läti suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Oma 2017. aasta stabiilsusprogrammis kavandab valitsus halvendada valitsemissektori nominaalset eelarvepositsiooni, viies selle 2016. aasta tasakaalult ulatusliku maksureformi tulemusena 2017. ja 2018. aastaks puudujääki vastavalt 0,8 % ja 1,6 % SKPst, millele järgneb 2020. aastal puudujäägi vähenemine 0,5 %-ni SKPst. 2017. aasta stabiilsusprogrammi hinnangu kohaselt halveneb struktuurne eelarvepositsioon 2016. aasta 0,2 %-lt SKPst 2018. aastaks - 1,7 %-le SKPst ja paraneb 2020. aastaks - 0,8 %-ni SKPst. See areng on kooskõlas keskpika perioodi eelarve-eesmärgiga, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst, ja lubatud kõrvalekalletega, mis põhinevad pensionireformil ja tervishoiusektori struktuurireformi klauslil. Hinnangu kohaselt kasvab ümberarvutatud⁽²⁾ struktuurne eelarvepositsioon 2017. aasta - 1,9 %-lt SKPst 2018. aastaks - 2,3 %-le SKPst ja langeb 2020. aastaks - 0,2 %-ni SKPst. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse püsima 2017. aastal ligikaudu 40 % juures SKPst. Programmi prognoosid SKP kasvu kohta on 2017. aastaks üldjoontes kooskõlas komisjoni prognoosiga, kuid paistavad 2018. aasta kohta märkimisväärselt optimistlikud.
- (7) 12. juulil 2016 soovitas nõukogu Lätile tagada, et tema 2017. aasta kõrvalekaldumine keskpika perioodi eelarve-eesmärgist piirduks ulatusega, mis on lubatud seoses süsteemse pensionireformi ja tervishoiusektori ulatusliku struktuurireformiga. Võttes arvesse neid lubatud piire, lubatakse struktuursel eelarvepositsioonil 2017. aastal halveneda maksimaalselt 1,0 % ulatuses SKPst. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist lähtuvalt eeldatakse, et Läti täidab 2017. aastal selle nõude. 2018. aastal peaks Läti saavutama oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi, võttes arvesse talle lubatud kõrvalekaldeid, mis on seotud 2016. aastal süsteemse pensionireformi rakendamisega ja 2017. aastal struktuurireformiga, sest ajutisi kõrvalekaldeid võimaldatakse kolme aasta pikkuseks perioodiks. See tugineb komisjoni 2017. aasta kevadprognoosis aluseks võetud eeldusele, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽³⁾ nominaalne kasvumäär on 2018. aastal maksimaalselt 6,0 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni halvenemisele 0,3 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, riskiks Läti kalduda sellest nõudest olulisel määral kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et 2018. aastal on vaja täiendavaid meetmeid, et täita stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (8) Sissetulekud jaotuvad Lätis ebavõrdselt. Kõige rikkama 20 % ja kõige vaesema 20 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekute suhe oli 2015. aastal 6,5, mis oli üks liidu kõrgemaid, ehkki 2016. aastal vähenes see näitaja pisut. Erinevus sissetuleku ebavõrdsuses enne ja pärast maksude ja sotsiaalsiirete mahaarvamist on üks väiksemaid liidus. Läti maksusüsteem on vähem progressiivne kui teistes liikmesriikides, mis soodustab suurt ebavõrdsust ja palgavaesust. Madalapalgaliste maksukiil on endiselt üks liidu suuremaid, samas kui majanduskasvu vähem pärssivate maksude tulupotentsiaal on alakasutatud. Maksutulu vähenemine SKPs piirab avalike teenuste

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliiselt kohandatud eelarvepositsioon, arvestamata ühekordseid ja ajutisi meetmeid, arvutatuna komisjoni poolt ümber ühiselt kokkulepitut meetodid kasutades.

⁽³⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

jätkusuutlikuks osutamiseks vajalikke ressursse. Ehkki maksudest kõrvalehoidumise vastases võitluses on tehtud mõningaid edusamme, on maksukuulekus endiselt tõsine probleem. 2017. aasta stabiilsusprogrammis kuulutati välja maksureform. Selle olulisemate meetmete hulgas on üksikisiku tulumaksumäära vähendamine 23 %-lt 20 %-le kuni 45 000 euro suuruse aastasissetuleku puhul, sissetuleku põhjal diferentseeritud tulumaksuvaba miinimumi suurendamine, äriühingu tulumaksu 0 % määra kehtestamine reinvesteeringut kasumile ja kapitalimaksu määrade ühtlustamine 20 % tasemel. Reform lähtub riigipõhistest soovitudest, kuivõrd sellega vähendatakse madalapalgaliste maksukiilu. Kuid ses osas, mis puudutab maksukoormuse nihutamist allikatele, mis ei pärsi nii tugevalt majanduskasvu, ja seatud poliitilist eesmärki suurendada maksutulu osa SKPs, jääb maksureform piiratuks.

- (9) Elementaarsete sotsiaalsete turvavõrkude nõrkus soodustab ulatuslikku vaesust ja ebavõrdsust, sealhulgas puuetega inimeste ja eakate hulgas. Puuetega inimeste vaesuse määr on üks Euroopa suuremaid. Sotsiaalabi vähene piisavus, mis ei ole 2009. aastast saadik paranenud, ja pensionide vähene piisavus ei paku tõhusat kaitset vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse eest. Puuduv miinimumsissetulekutaseme reform, mis kuulutati küll 2014. aastal välja, kuid on endiselt rakendamata, avaldab negatiivset mõju kõige vaesematele leibkondadele, kuigi ettevalmistamisel on keskpika perioodi plaanid miinimumsissetuleku toetuse kohta.
- (10) Väheneva tööjõu tingimustes on tööhõive kasv olnud nõrk, samas kui töötus on üksnes üsna aeglaselt vähenenud. Töö saamise väljavaated on paremad majanduskeskustes ja kõrge kvalifikatsiooniga töötajate puhul, samas kui töötus on rohkem levinud madala kvalifikatsiooniga ja maapiirkondades elavate töötajate hulgas. Nendes tingimustes aitab probleeme lahendada tööjõu oskuste täiendamine. Ent ehkki kutsehariduse atraktiivsus on kasvanud, on õppekavade reform, millega taheti viia haridus vastavusse tänapäeva oskustajadustega, üsna vähe edasi liikunud. Kehtestatud on töökohal toimuva väljaõppe õigusraamistik ning sotsiaalpartnerid ja äriühingud on lubanud selles aktiivselt osaleda. Peale selle osalevad töötud aktiivsetes tööturumeetmetes vähem kui enamikus teistes liikmesriikides, ent on võetud meetmeid, et seda olukorda parandada, ja need tasuvad end ära. Elukestvas õppes osalemine on endiselt vähene.
- (11) Kuigi Läti ametiasutused on edukalt algatanud asjakohased tervishoiusüsteemi reformid, piiravad tervishoiuteenuste kättesaadavust suured tasud, mida patsiendid ise peavad maksma, pikad ootejärjekorrad, avalike kulutuste madal tase ja teenuste ebatõhus jaotumine. Avalike kulutuste kvoodipõhisus põhjustab ravi hilinemist ja patsiendid peavad kas kaudu ootama või tasuma teenuse eest ise, mistõttu osa elanikkonna tervishoiuvajadused jäävad täitmata. On astutud esimesi samme, et reformida kvaliteedi tagamise süsteemi, ja sellega tuleks edasi liikuda, et parandada tulemusi patsientide ja elanikkonna jaoks. Tervishoiusüsteemi tõhususe suurendamisel on saavutatud teatavat edu, kuid vaja on veel haiglasectori ulatuslikumat ratsionaliseerimist, paremat juurdepääsu ambulatoorsele ja esmatasandi arstiabile ning tõhusamat seost eelarve-eraldiste ning teenuse kvaliteedi ja kulude vahel.
- (12) Läti ametiasutustel on tavaks kasutada tervishoiusektoris tehtavate ostude jaoks regulaarselt hankemenetlusi, kuid tõhusust saab veelgi suurendada, kui kasutada regulaarselt e-hankeid ja tsentraliseeritud hankeid, mis muudab avalikud kulutused läbipaistvamaks ja tõhusamaks.
- (13) Reguleerimise kvaliteedi puudujäägid ning avaliku halduse vähene tõhusus ja tulemuslikkus avaldavad negatiivset mõju ettevõtluskeskkonnale. Aastal 2016 kuulutas valitsus välja ulatusliku reformikava õhema ja professionaalsema avaliku sektori saavutamiseks, püüdes parandada tõhusust töötajate arvu vähendamise ja tugifunktsioonide tsentraliseerimise teel, tugevdada töö tasustamist tulemuste järgi ja suurendada läbipaistvust. See kava piirdub aga üksnes keskvalitsustasandiga, samas kui tõhusust saab olulisel määral suurendada ka kohalike omavalitsuste tasandil.
- (14) Läti ettevõtluskeskkonda pärsib jätkuvalt korruptsioon ning huvide konfliktide ärahoidmise süsteem on endiselt jäik ja formalistlik ega näe ette piisavat kontrolli. Ehkki maksejõuetussüsteemi reform on suuremas osas lõpule viidud, tuleb selle sisulist rakendamist hoolega jälgida, et tegelda restruktureerimisjuhtumite vähesuse ja madala varade tagastamise määraga.

- (15) Viimasel kolmel aastal on võetud ette ulatuslikud reformid kõrghariduses ja avaliku sektori teadusuuringutes, et konsolideerida teadusasutusi ning parandada nende väljundite kvaliteeti ja asjakohasust. Läti avaliku sektori teadusuuringute rahastamise üldjuhtimine ja organisatsiooniline struktuur on siiski endiselt ebapiisavad ning rahastamisfunktsioonid on killustunud paljude eri asutuste vahel. Avaliku sektori teadusuuringute ebapiisav rahastamine toob kaasa väga madala teaduslase tulemuslikkuse, kvalifitseeritud töötajate puuduse nii avalikus kui ka erasektoris ja vähese koostöö avaliku ja erasektori vahel. Läti ettevõtete teadus- ja arendustegevuse intensiivsus on üks liidu madalamaid.
- (16) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Läti majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Lätile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Läti eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (17) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Lätil võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Ajada eelarvepoliitikat, mis on kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetava osa nõuetega, mis tähendab keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamist 2018. aastal, võttes arvesse lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud süsteemse pensionireformi rakendamise ja struktuurireformidega. Vähendada madalapalgaliste maksustamist, nihutades maksukoormuse muudele allikatele, mis ei pärsi nii tugevalt majanduskasvu, ja parandades maksukuulekust.
2. Suurendada sotsiaalse turvavõrgu piisavust ja täiustada tööjõu oskusi, kiirendades kutsehariduse õppekavade reformi. Suurendada tervishoiu kulutõhusust ja kättesaadavust, sealhulgas vähendades patsientide endi makstavaid tasusid ja pikki ootejärjekordi.
3. Suurendada tõhusust ja aruandekohustust avalikus sektoris, eelkõige lihtsustades haldusmenetlusi ja tugevdades huvide konfliktide ärahoidmise korda, muu hulgas ka pankrotihaldurite puhul.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Leedu 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/14)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Leedut ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Leedu rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Leedu tagama allpool esitatud soovitusel 2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Leedu kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Leedu edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (4) Leedu esitas oma 2017. aasta riikliku reformiprogrammi 27. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Leedu suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Oma 2017. aasta stabiilsusprogrammis kavandab valitsus parandada nominaalset eelarvepositsiooni ning saavutada 2020. aastaks 2017. aasta puudujäägi (0,4 % SKPst) asemel ülejäägi 1,3 % SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst, kavatsetakse kogu programmiperioodi kestel täita varuga. Lubatud kohandamiskava sisaldab 2016. aastal alanud süsteemset pensionireformi. 2017. aastaks nähakse kavas ette täiendavad suured struktuurireformid tööturul ja pensionide vallas. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2020. aastaks 40,2 %-lt (2016) 33,8 %-le SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarveülejäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2018. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (7) Oma 2017. aasta stabiilsusprogrammis taotles Leedu ennetuslikus osas ette nähtud võimalust kasutada ajutist kõrvalekallet mahus 0,5 % SKPst, järgides „Ühiselt kokku lepitud seisukohta, mis käsitleb stabiilsuse ja kasvu pakti kehtivate nõuete paindlikumat kasutamist“, mille majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN) kiitis heaks veebruaris 2016, pidades silmas riigi rahanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele positiivset mõju avaldavate oluliste struktuurireformide kavandatavat rakendamist. Eelkõige kavatsetakse suurendada pensionisüsteemi jätkusuutlikkust, tugevdades indekseerimist ja suurendades järk-järgult pensioniõiguslikku staaži. Paraku seiskusid reformid etapis, milles püüti luua automaatset seost pensioniea ja oodatava eluea vahel. Lisaks on reformide eesmärk ajakohastada töösuhteid: kavas on juurutada uued töölepingute liigid, lühemad etteteatamistähtajad, väiksemad töölepingu ülesütlemise hüvitised ja paindlikum tööaeg. Reformidega püütakse samuti suurendada töötus- ja sotsiaalkindlustushüvitiste katvust ja piisavust, laiendada aktiivse tööturupoliitika kohaldamisala ning vähendada ebaseaduslike ja kindlustamata töösuhete osakaalu. Ametiasutuste hinnangul on reformid avaldamas positiivset mõju riigi rahanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele, sest nende abil hoitakse pikemas perspektiivis pensionikulusid aastas keskmiselt kokku kuni 3,8 % ulatuses SKPst ja tööturureform võib aidata suurendada tööga hõivatute osakaalu aastas keskmiselt kuni 10 % – need eeldused tunduvat olevat üldiselt usutavad. Õigeaegse ja täieliku rakendamise korral avaldavad reformid seega positiivset mõju riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Selle põhjal võib praegu hinnata, et Leedu kvalifitseerub 2017. aastal kasutama ajutise kõrvalekaldumise võimalust, tingimusel et ta rakendab piisavalt kokkulepitud reforme, mille rakendamist jälgitakse Euroopa poolaasta raames. Võttes siiski arvesse vajadust pidada endiselt kinni minimaalsest sihttasemest (s.o struktuurne eelarvepuudujääk 1,5 % SKPst) ning arvestades varem süsteemse pensionireformi klausli alusel lubatud kõrvalekallet (0,1 % SKPst), võib praegu hinnata, et Leedu kvalifitseerub 2017. aastal kasutama täiendavat ajutise kõrvalekaldumise võimalust 0,4 % SKPst – see on veidi vähem kui taotletud kõrvalekalle 0,5 % SKPst.
- (8) 12. juulil 2016 soovitas nõukogu Leedul piirata 2017. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kõrvalekaldumist süsteemse pensionireformiga seotud lubatud kõrvalekaldega⁽²⁾. Võttes arvesse 2016. aastal seoses pensionireformiga lubatud kõrvalekaldeid ja 2017. aastaks seoses struktuurireformide rakendamisega lubatud ajutist kõrvalekallet, võiks lubada struktuursel eelarvepositsioonil 2017. aastal halveneda 1,3 % SKPst. Komisjoni

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Leedul on 2017. ja 2018. aastal lubatud keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kõrvale kalduda talle 2016. aastal süsteemse pensionireformi klausli alusel lubatud kõrvalekalde võrra, sest ajutised kõrvalekalded võivad kesta kolm aastat.

2017. aasta kevadprognoosist lähtuvalt eeldatakse, et Leedu täidab 2017. aastal selle nõude. 2018. aastal peaks Leedu saavutama oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi, võttes arvesse talle lubatud kõrvalekaldeid, mis on seotud 2016. aastal süsteemse pensionireformi rakendamisega ja 2017. aastal struktuurireformiga, sest ajutisi kõrvalekaldeid võimaldatakse kolmeks aastaks. See tugineb komisjoni 2017. aasta kevadprognoosis aluseks võetud eeldusele, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽¹⁾ nominaalne kasvumäär on 2018. aastal maksimaalselt 6,4 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni halvenemisele -0,6 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, siis Leedu eeldatavasti täidab selle nõude 2018. aastal. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Leedu täidab 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.

- (9) Tänu maksustamisele mittekuuluva miinimumpalga viimasele suurendamisele on madalapalgaliste maksukoormat möödunud aastatel tublisti vähendatud ja see on jõudnud liidu keskmise taseme lähiste. Samal ajal on hoitud tagasi kompenseerivat maksutõusu. Seetõttu püsib maksutulu osakaal SKPs liidu väikseimate hulgas ja see piirab Leedu suutlikkust tegeleda oma sotsiaalprobleemidega. Maksutulu madal tase tuleneb varimajanduse võrdlemisi suurest osakaalust ning keskkonna- ja kapitalimaksudest saadava tulu vähesusest.
- (10) Ehkki Leedu on viimastel aastatel teinud edusamme käibemaksu kogumise parandamisel, kuulub ta käibemaksu alalaekumise poolest liidu esimeste hulka. Kehva maksulaekumise probleemi täiendab puudulik palgaaruandlus. Maksukuulekuse suurendamine aitaks suurendada eelarvetulu ning parandada maksusüsteemi õiglust ja majandustulemusi.
- (11) Vanadussõltuvusmäära tõus eeldatavasti jätkub ja kehtivate pensionieeskirjade alusel prognoositakse, et 2030. aastate lõpuks suureneb pensionidele tehtavate kulutuste osakaal SKPst umbes 50 %. Pensionihüvitiste sidumine oodatava elueaga on äärmiselt oluline piiramaks koormat, mida pensionikulutused riigi rahandusele tekitavad.
- (12) Leedu on lükanud uue tööseadustiku ja muude uut sotsiaalset mudelit käsitlevate õigusaktide jõustamise edasi. See võimaldab tal tagada sobiva tasakaalu töösuhete paindlikkuse ja turvalisuse vahel. Leedu peamised probleemid on endiselt vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste suur osakaal ja sissetulekute suurenev ebavõrdsus. Kõige rikkama ja kõige vaesema 20 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekute suhe kasvas 2012. aasta 5,3-lt 2015. aastaks 7,5-le ja on nüüd suuruselt teine kogu liidus. See kahjustab majanduskasvu, makromajanduslikku stabiilsust ja kaasava ühiskonna arengut. Praegu sotsiaalne turvavõrk seda probleemi sisuliselt ei lahenda, sest kulutused sotsiaalkaitsele on väikesed. Lisaks muule on erinevus sissetuleku ebavõrdsuses enne ja pärast maksude ja sotsiaalsiirete mahaarvamist üks väiksemaid liidus. Valitsus on siiski võtnud vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastase võitluse oma siidameasjaks. Uut sotsiaalset mudelit käsitlevates õigusaktides on ette nähtud suurendada töötushüvitiste katvust ja piisavust ning arutluse all on ka sotsiaalabi piisavuse parandamine. Need olulised otsused tuleb veel vastu võtta ja rakendada. Eakate vaesuse vähendamiseks lisas Leedu 2016. aastal oma pensionialastesse õigusaktidesse indekseerimismehhanismi, mida saab kasutada pensionide piisavuse probleemi leevendamiseks.
- (13) On oluline, et Leedu lahendaks oskustega seotud probleemid ja püüaks leevendada tööelise elanikkonna vähenemise negatiivset mõju. Ebapiisavate põhioskustega õpilaste osakaal on endiselt suur. Ehkki kolmanda taseme hariduse omandanud on palju, vähendavad kõrghariduse kvaliteeti kehvad kvaliteedistandardid ja rahalised stiimulid, mis soodustavad pigem kvantiteeti ja ebatõhusust kui tulemusi. Jõupingutusi tuleks teha õpetamise kvaliteedi tagamiseks kõikides haridusastmetes (sealhulgas karjäärivõimaluste ja töötingimuste reformimise kaudu). See on äärmiselt oluline selleks, et võidelda kehvade haridustulemuste ja haridusalaste puudujääkidega ning tagada kvaliteetne kõrgharidus (selleks tuleks muu hulgas juurutada tulemuspõhine rahastamine ja konsolideerida

⁽¹⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

kõrgharidusasutused). Tööturureformide tulemuslikkust ja paremate oskustega tööjõu väljakujunemist pärsib Leedus endiselt täiskasvanuõppes osalemise madal tase. Leedu on keskendanud oma jõupingutused üldsusele ulatuslikumate ja asjakohasemate õppimisvõimaluste pakkumisele, aga sellel puuduvad seni käegakatsutavad tulemused. Täiskasvanuõppes osalemise kõrgema ja püsivama taseme saavutamiseks peab Leedu samuti õhutama inimesi õppima ja motiveerima tööandjaid oma töötajatele õppimisvõimalusi pakkuma.

- (14) Madala ja keskmise kvalifikatsiooniga töötajate seas püsib tööpuudus endiselt tasemel, mis on ELi keskmisest kõrgem. Puudega inimeste seas on vaesuse määr suur, osaliselt seetõttu, et neid ei ole piisavalt tööturuga lõimitud. Leedus ei mängi aktiivse tööturupoliitika meetmed nende inimeste jaoks, kes soovivad uuesti tööturule siseneda, praegu kuigi suurt rolli. Leedul on märkimisväärsed võimalused muuta oma tööturg kaasavamaks, pakkudes sealhulgas rohkem toetusmeetmeid puudega inimestele. Nende hulgas võiksid näiteks olla toetatud töökohtade pakkumise suurendamine, kutsealase rehabiliteerimise programmi laiendamine ja rehabiliteerimise eelarve kättesaadavuse parandamine. Hiljuti vastuvõetud tööhõiveseadusel on potentsiaal parandada aktiivse tööturupoliitika meetmete pakkumist.
- (15) Leedu on teinud viimastel aastatel edusamme sotsiaaldialoogi parandamisel. Sotsiaalpartnereid kaasatakse aktiivselt uue tööseadustiku ja uue sotsiaalse mudeli alastes aruteludesse ning valitsus on vastu võtnud sotsiaaldialoogi tugevdamise tegevuskava. Kava eesmärk on suurendada sotsiaalpartnerite suutlikkust, edendada kollektiivläbirääkimisi ja parandada sotsiaaldialoogi kõikidel tasanditel.
- (16) Leedus on tervisenäitajatel endiselt tugev negatiivne mõju potentsiaalselt olemasoleva tööjõu suurusele ja tööviljakusele. Ehkki patsiente püütakse suunata kulutõhusamate tervishoiuteenuste juurde, pärivad tervishoiusüsteemi tulemuslikkust endiselt liigne panustamine haiglaravile ning ennetustegevuse ja tervishoiu kesine rahastamine. Patsientide omast taskust makstavad summad on väga suured, eriti ravimeid ostes.
- (17) Negatiivne demograafiline areng tähendab, et majanduskasv sõltub üha enam tööviljakusest. Ajavahemikul 2000–2015 oli Leedul üks kõrgemaid tööviljakuse kasvumäärasid ELi liikmesriikide hulgas, aga viimasel ajal on see kasv aeglustunud. Leedu avaliku sektori investeeringuid pärivad puudulik planeerimine ja kehv seostatus riigi strateegiliste eesmärkidega. Avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse intensiivsus kasvas ja saavutas 2015. aastal väärtuse, mis oli veidi üle liidu keskmise, ent ettevõtete teadus- ja arendustegevuse intensiivsus püsib endiselt alla keskmise. 2016. aastal vastuvõetud dokumendiga „Leedu teadus- ja innovatsioonipoliitika reformimise juhised“ püütakse lahendada teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas püsivaid probleeme. Selleks kutsutakse üles reformima eri asutuste teadus- ja arendustegevuse rahastamist; konsolideerima uurimis- ja kõrgharidusasutusi ning teadus- ja tehnoloogiaparkide; ning paranda poliitika koordineerimist, seiret ja hindamist. Leedu on teinud teatavaid edusamme alternatiivsete rahastamisviiside toetamisel. Ta on aidanud asutada mitu riskikapitali- ja seemnekapitalifondi. Parlament võttis hiljuti vastu ka ühisrahastamise seaduse.
- (18) Kohtusse antud altkäemaksujuhtumite arv on viimastel aastatel tõusnud ja see näitab, et Leedu on tugevdanud oma korruptsioonivastaseid jõupingutusi. Paraku ei leia kõrgetasemelise ja pisikorruptsiooni vastased sätted mõnes olulises valdkonnas, nagu tervishoid ja riigihanked, alati veel tegelikku rakendamist. Tervishoiusektoris on mitteametlike tasude maksmine arstidele levinud tava. Riigihangete korraldamine, eriti kohalike omavalitsuste tasandil, ei toimu piisavalt läbipaistvalt. Lisaks sellele ei pakuta rikkumistest teatajatele piisavalt kaitset, mistõttu ei julge inimesed sageli avalikus ja erasektoris toimepandavatest võimalikest rikkumistest märku anda. Valitsus on seadnud oma korruptsioonivastases programmis esikohale korruptsioonivastase võitluse tervishoiusektoris. Lisaks on valitsus kohustanud hankijaid avaldama veebis teavet algatatud hangete, edukate pakkujate ja sõlmitud lepingute kohta, et vähendada vähemahukate hangete puhul korruptsiooniriski ja huvide konflikte. Nende meetmete rakendamist tuleb pidevalt jälgida.
- (19) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Leedu majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Leedule esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes

nende asjakohasust Leedu eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.

- (20) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Leedul võtta ajavahemikus 2017–2018 järgmisi meetmeid.

1. Rakendada oma eelarvepoliitikat kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetava osa nõuetega, mis tähendab keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamist 2018. aastal, võttes arvesse lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud süsteemse pensionireformi rakendamise ja struktuurireformidega. Parandada maksukuulekust ja laiendada maksubaasi majanduskasvu vähem pärssivatele allikatele. Võtta meetmeid, et lahendada keskpikas perspektiivis pensionidest tingitud rahanduse jätkusuutlikkuse probleem.
2. Tegeleda oskuste mittevastavuse probleemiga, võttes tulemuslikke aktiivse tööturupoliitika meetmeid ja soodustades täiskasvanuõpet, ning parandada haridustulemusi, väärtustades kvaliteeti õpetamises ja kõrghariduses. Parandada tervishoiusüsteemi toimimist, tugevdades ambulatoorset ravi, haiguste ennetamist ja meditsiiniteenuste taskukohasust. Parandada sotsiaalse turvavõrgu piisavust.
3. Võtta meetmeid tootlikkuse suurendamiseks, suurendades avaliku sektori investeeringute tõhusust ja tugevdades nende seotust riigi strateegiliste eesmärkidega.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Luksemburgi 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Luksemburgi 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/15)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Luksemburgi ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Luksemburgi rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Luksemburg tagama allpool esitatud soovitusel 2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Luksemburgi kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Luksemburgi edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel ning varasematel aastatel esitatud riigipõhiste soovitusel järeldusi.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (4) 28. aprillil 2017 esitas Luksemburg nii oma 2017. aasta riikliku reformikava kui ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Luksemburgi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas 2017. aastal vähendada valitsemissektori nominaalset eelarveülejääki 1,6 %-lt SKPst 2016. aastal 0,2 %-ni SKPst 2017. aastal ja suurendada seda järk-järgult 2021. aastaks 1,2 %-ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk (struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst) täidetakse kogu programmiperioodi kestel varuga. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse jääma oluliselt allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst. Neid eelarveprognoose toetav makromajanduslik stsenaarium on usutav, välja arvatud 2018. aastal, kui see on märkimisväärselt optimistlik, ja 2021. aastal, kui see on märkimisväärselt ettevaatlik. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2017. aastal ülejäägis 0,4 % SKPst ja 2018. aastal ülejäägis 0,1 % SKPst ning üldiselt kooskõlas 2017. aasta stabiilsusprogrammiga ja keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Luksemburg täidab 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (7) Võttes arvesse vananemisega seotud kulude prognoositavat suurenemist, tekitab eelarve pikaajaline jätkusuutlikkus endiselt muret. 2012. aasta pensionireformi kohaselt tuleks pensionisüsteemi jätkusuutlikkust jälgida ja hinnata iga 5 aasta järel alates reformi vastuvõtmisest. Valitsus algatas esimese hindamise juba 2016. aastal. Kuigi hindamise tulemustest ilmnas, et pensionisüsteemi puhul on ülejääk endiselt suur ning see võimaldas koguda arvestatava pensionireservi, prognoositakse, et pärast 2023. aastat muutub pensionisüsteemi tegevuslik saldo väljamaksete ja sissemaksete suhte poolest negatiivseks. Viimaste muudetud Eurostati rahvastikuprognooside kohaselt ei ole rahvastiku prognoositud kasv nii suur, kui varem arvati. See mõjutab sõltuvusmäära, mis suureneb arvatust kiiremini ning toob kaasa suuremad prognoositavad riiklikud kulutused pensionidele. Edasiminekut ei ole toimunud varemalt nõukogu poolt 2016. aastal antud soovitusel osas siduda seadusjärgne pensioniiga oodatava elueaga. Luksemburg on ainus liikmesriik, kus seadusjärgset pensioniiga ei ole 2013.–2060. aastal kavas tõsta. Luksemburgis on ülalpeetava elanikkonna osakaalu prognoositav kasv 2060. aastaks liidu suurim. Luksemburg on ennetähtaegselt pensionile jäämise osas teinud vähe edusamme. 2015. aasta juulis esitati parlamendile seaduseelnõu ennetähtaegselt pensionile jäämise kavade muutmiseks, kuid seda ei ole veel heaks kiidetud. Üldiselt on ennetähtaegselt pensionile jäämine väga levinud ning stiimulid kauem töötamiseks endiselt piiratud. Pärast demograafiliste väljavaadete läbivaatamist seisab Luksemburg silmitsi uute riskidega seoses pikaajalise hoolduse kulutustega. Nende tase osakaaluna SKPst on juba praegu liikmesriikide üks kõrgemaid ning 2060. aastaks prognoositakse nende suurenemist 1,5 %-lt 3,2 %-le SKPst (mis ületab praeguse taseme rohkem kui kaks korda). Pikaajalise hoolduse kindlustust käsitlev reformikava on parlamendis arutamisel.
- (8) Luksemburgi ametiasutused teostasid ulatusliku maksureformi, mis jõustus jaanuaris 2017. Nimetatud reformiga kehtestati muudatused peamiselt otsese maksustamise valdkonnas nii üksikisikute kui ka ettevõtete puhul eesmärgiga vähendada järk-järgult äriühingu tulumaksumäära (konkurentsi suurendamiseks) ning muuta üksikisiku tulumaks astmelisemaks (õigluse suurendamiseks). Samas on oht, et teatavate maksukulude suurenemine kahandab maksubaasi. Maksutulude prognoositavuse parandamiseks on võimalik maksubaasi veelgi laiendada. Seda on võimalik saavutada eelkõige kehtiva madala kinnisvaramaksu läbivaatamisega ning alternatiivsete allikate ulatuslikuma kasutamisega. See võiks hõlmata suuremat sidusust keskkonnamaksude ja majanduse mitmekesistamise eesmärkide vahel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (9) Luksemburgi ametiasutused on aastakümneid püüdnud aktiivselt majandust mitmekesistada, tunnistades riske, mis kaasnevad suure sõltuvusega finantssektorist. Vähendada majanduse sõltuvust finantssektorist on keskne pikaajaline väljakutse. Selleks tuleb mitmekesistamisanalüüsi põhjal luua konkreetsed meetmed ning selgepiiriline ajakava. Võttes arvesse riigi suuri tööjõukulusi, võivad alternatiivseks majanduskasvu allikaks olla suurema lisandväärtusega töökohad. Seepärast sõltub Luksemburgi majanduse edukas mitmekesistamine suuresti sektoritest, mis on tööjõukulude taseme suhtes vähem tundlikud. Need põhinevad enamjaolt teadusuuringutel ja innovatsioonil, mis on sageli tehnoloogia- ja teadmistemahukad. Majandusarengut pärssivate olemasolevate investeerimis- ja innovatsioonitõkete vähendamine või kõrvaldamine päästaks valla innovatsioonipotentsiaali ja soodustaks mitmekesistamist. Kuigi avaliku sektori investeeringud on üle euroala keskmise, ei ole erainvesteeringuid piisavalt. Majanduskasvu väljavaadete seisukohast on oluline hoida investeeringud kõrgel tasemel.
- (10) Majanduskasvu väljavaadete seisukohast on oluline hoida investeeringud kõrgel tasemel. Äriteenuste sektoris valitsevad endiselt suured regulatiivsed takistused, eelkõige raamatupidajate, arhitektide, inseneride ja juristide puhul. Kõigil nendel ametialadel on käive väiksem nii ELi kui ka kogu majanduse keskmisest. Seega võivad piirangud neil ametialadel kahjustada ettevõtjate konkurentsivõimet Luksemburgis. Takistuste hulka kuuluvad arhitektidele reserveeritud tegevusalade lai ulatus, lihtsate ülesannete, nagu näiteks palgaarvestuse või maksudeklaratsioonide ettevalmistamise reserveerimine kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistidele, õigusnõustamise reserveerimine juristidele ning juristidele kehtivad õigusliku vormi ja osaluse piirangud, ametite ühildamatuse eeskirjad ja multidistsiplinaarsed piirangud, mis võivad olla ebaproportsionaalsed aluspõhimõtete, näiteks kutseala sõltumatuse ja vastava järelevalvekorra seisukohalt.
- (11) Negatiivse mõju vältimiseks on vaja sihipäraseid aktiivse tööturupoliitika ja elukestva õppe programme, eelkõige eakamate töötajate jaoks, kelle tööhõive määr on endiselt üks ELi madalamaid. Nende tööalase konkurentsivõime ja tööturul osalemise parandamiseks on võetud meetmeid. Töövõimetute töötajate ümberliigitamise seadust on rakendatud alates 1. jaanuarist 2016 ning see on suurendanud selliste töötajate võimalusi jääda tööturule kauemaks. Kuid pärast sotsiaalpartneritega konsulteerimist koostatav terviklik strateegia tuleb veel esitada. Parlamendile 2014. aasta aprillis esitatud „tööea pakti“ seaduseelnõu, mille eesmärk on ergutada üle 150 töötajaga ettevõtteid säilitama töösuhte eakamate töötajatega, ei ole ikka veel vastu võetud. Sellise poliitika õnnestumiseks on endiselt vaja pakkuda eakamatele töötajatele aktiivse tööturupoliitika ja elukestva õppe kaudu võimalusi oskuste täiendamiseks. Oskustesse investeerimine on digiteerimisest täieliku kasu saamiseks ja konkurentsivõime säilitamiseks esmatähtis.
- (12) Kinnisvara vähesed pakkumise probleemi leevendamiseks on vastu võetud märkimisväärne meetmete pakett, kuid selle tegelik mõju ei ole veel avaldunud. Asjaolu, et ehitamiseks ei ole võimalik kasutada selleks sobivat maad, mis on peamiselt eraomandis, tundub olevat elamispinnavarude suurendamisel üks peamisi takistusi. Piiratud elamispinna pakkumine koos suure nõudlusega on kaasa toonud elamispinnahindade pideva kasvu. See aitab selgitada kodumajapidamiste võlakooormuse suurenemist, mis tuleneb peamiselt hüpoteeklaenudest. Lisaks on hoolimata märkimisväärtetest investeeringutest transporditaristusse endiselt probleemiks ka liiklusalumikud. Selle põhjuseks on suuresti ka asjaolu, et piiriüleste töötajate puhul takistab naaberriikide maksupoliitika moodsate tööviiside, näiteks teletöö levikut. Nii elamispinna kui ka liikuvusega seotud probleemid lisavad majanduse mitmekesistamise ja konkurentsivõime suurendamise jõupingutustele tõenäoliselt veelgi survet. Need võivad osutada takistuseks ka kõrge kvalifikatsiooniga töötajate tööturule meelitamisel.
- (13) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Luksemburgi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Luksemburgile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Luksemburgi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.

- (14) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, ⁽¹⁾ et Luksemburg täidab stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded,

SOOVITAB Luksemburgil võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tugevdada majanduse mitmekesistamist, kaotades sealjuures takistused investeeringutele ja innovatsioonile. Kõrvaldada regulatiivsed piirangud äriteenuste sektoris.
2. Tagada pensionisüsteemi pikaajaline jätkusuutlikkus, piirata ennetähtaegset pensionile jäämist ja suurendada eakamate inimeste tööhõive määra.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Ungari 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/16)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Ungarit ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 22. veebruaril 2017 avaldati 2017. aasta aruanne Ungari kohta. Selles hinnati Ungari edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) 2. mail 2017 esitas Ungari oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Ungari suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Oma 2017. aasta lähenemisprogrammis näeb valitsus ette, et valitsemissektori eelarvepuudujääk halveneb 2016. aasta 1,8 %-lt 2017. ja 2018. aastal 2,4 %-le ning seejärel hakkab see järk-järgult paranema ning jõuab 2021. aastaks 1,2 %-le SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi – struktuurne puudujääk 1,7 % SKPst kuni 2016. aastani ja 1,5 % SKPst alates 2017. aastast – saavutamist prognoositakse 2020. aastaks. Ümberarvutatud ⁽¹⁾ struktuursest eelarvepositsioonist ilmneb siiski, et keskpika perioodi eelarve-eesmärgi programmi kestuse jooksul saavutada ei suudeta. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse järk-järgult vähenema ja langema 2021. aasta lõpuks 61 %-le. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik ja see kujutab endast ohtu eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamisele.
- (6) 2017. aasta lähenemisprogramm osutab sellele, et pagulaste erakorralisel sissevoolul ja julgeolekuga seotud meetmetel on 2016. ja 2017. aastal märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid pagulaste erakorralise sissevooluga seotud meetmete tõttu lubatud lisakulud 2015. aastal 0,04 %-ni SKPst ning 2016. aastaks ei ole pagulaste sissevooluga seoses lisakulusid lubatud. 2016. aastaks lubati julgeolekuga seotud meetmeteks lisakulusid 0,04 % ulatuses SKPst. 2017. aastal ei ole pagulaste erakorralise sissevooluga seoses lisakulusid oodata. Samas on julgeolekuga seotud meetmete lisakulud hinnanguliselt 0,14 % SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest pagulaste sissevool ja suur terrorioht on erakorralised sündmused, nende mõju Ungari riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubataks ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seepärast on 2016. aasta keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavat kohandamismäära vähendatud, et julgeolekuga seotud lisakulusid arvesse võtta. 2017. aasta kohta antakse lõplik hinnang, mis arvestab ka lubatud lisakulusid, 2018. aasta kevadel, võttes aluseks Ungari ametiasutuste poolt esitatavad andmed.
- (7) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Ungarile soovituset liikuda 2017. aastal eelarve kohandamisega vähemalt 0,6 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Lähtuvalt komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist eksisteerib oht kalduda sellest nõudest 2017. aastal märkimisväärselt kõrvale.
- (8) Võttes arvesse eelarveolukorda ja eelkõige riigi võlataset, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Ungari veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on struktuurne puudujääk 1,5 % SKPst. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ⁽²⁾ ei tohi ületada 2,8 % 2018. aastal. See vastaks struktuursele kohandusele 1,0 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Samal ajal prognoositakse, et Ungari täidab 2017. ja 2018. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Ungari peab olema valmis võtma alates 2017. aastast stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid. Kuid vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 tuleks eelarvekavade ja -tulemuste hindamisel tsüklilisi tingimusi silmas pidades arvesse võtta liikmesriigi eelarvetasakaalu. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitustega avaldatud komisjoni teatises, tuleb 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Ungari riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Ungari tsüklilist olukorda.
- (9) Ungari konkurentsivõimet ja potentsiaalset majanduskasvu takistavad erainvesteeringute nappus ja madal tootlikkus. Ettevõtluskeskkonda ja ettevõtlusinvesteeringuid takistavad eelkõige institutsioonilise suutlikkuse ja valitsemistava nõrkused. Õigus- ja maksukeskkonna sagedased muutused koos sidusrühmade vähesega kaasatuse ja tõendus põhise poliitikakujundamisega kujutavad endast üht suurimat takistust ettevõtlusele Ungaris. Teenuste sektori regulatiivsed

⁽¹⁾ Komisjon on teinud struktuurse eelarvepositsiooni ümberarvutuse lähenemisprogrammist saadud teabe põhjal ja ühiselt kokkulepitud meetodikat järgides.

⁽²⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

tõkked kipuvad turudünaamikat piirama ja investeringuid takistama. Piiravad õigusnormid, sealhulgas jaemüügi valdkonnas, piiravad konkurentsi teenuste sektoris ja mõjuvad negatiivselt ärikliimale.

- (10) Ungari kogumaksude suhe SKPse ületab teiste samas piirkonnas asuvate riikide oma oluliselt ja maksusüsteemi kitsaskohad on endiselt lahendamata. Valitsus vähendas 2017. aastal tööandjate sotsiaalmakseid 5 protsendipunkti võrra ja 2018. aastaks on kavandatud veel 2 protsendipunkti suurune langus. Selle meetmega on märkimisväärselt vähendatud madala sissetulekuga töötajate maksukiilu, mis on siiski endiselt kõrge. Endiselt on suur nende madala sissetulekuga töötajate maksukiil, kellel ei ole lapsi, ja see on üks liidu suurimaid. Maksusüsteem on endiselt keeruline. Kuigi 2013. aastast võib täheldada langustrendi, kipuvad sektoripõhised maksud (millest mõned on väga moonutatavad) muutma maksusüsteemi keeruliseks ja vähendama investorite kindlustunnet. Keerukas ja ebakindel maksusüsteem koos suurte nõuete täitmise kulude ja halduskoormusega vähendavad endiselt investorite kindlustunnet Ungaris.
- (11) Vähene institutsiooniline suutlikkus halvendab ärikliimat ja vähendab majanduse kasvupotentsiaali. Hiljutistest täiustustest ja avalike hangete seaduse muudatustest olenemata on avalike hangete läbipaistvuse ja konkureerimise suurendamisel saavutatud vähe edu. Praegune e-hangete strateegia on tugev alustala läbipaistvuse suurendamisel, kuid selle rakendamist ning mõju tõhususele ja läbipaistvusele tuleb veel hinnata. Korruptsioonirisk on suur ja see mõjub negatiivselt ärikliimale ning selle küsimuse käsitlemiseks võetud meetmetest jääb vajaka. Ungari e-riigihangete strateegia rakendamine viibib. See omakorda aeglustab e-riigihangete õigeaegset kasutuselevõttu Ungaris, mis on väga oluline läbipaistvuse ja konkurentsi suurendamiseks.
- (12) Olukord teenuste sektoris, sealhulgas jaemüügisektoris, on Ungaris eriti keeruline. Viimasel aastal on valitsus jätkanud sekkumist varem konkurentsile avatud turgudel ja kehtestanud rangemad nõuded sõltumatute ettevõtjate reisijateveeteenuste kohta. Valitsus ei ole teinud palju selleks, et leevendada teenuste sektori (eeskätt jaemüügi, avalike jäätmekäitlusteenuste, õpikute kirjastamise ja turustamise või mobiilimaksusüsteemide) regulatiivset keskkonda. Jaemüügisektoris puuduvad selged suunised lubade andmiseks 400 m² pinda ületavate uute poodide avamiseks. See vähendab veelgi teenuste sektori läbipaistvust ja prognoositavust. Jätkuvalt esineb regulatiivseid tõkkeid teenuste sektoris, sealhulgas jaemüügi valdkonnas, ja need pidurdavad turu dünaamikat ja mõjuvad negatiivselt investeringutele. Lisaks tekitavad need ebakindlust investorites, eelkõige rahvusvahelistes investorites.
- (13) Ungari konkurentsivõime ja potentsiaalse kasvu toetamiseks keskpikas perspektiivis on kesksel kohal struktuurireformid inimkapitali, iseäranis haridusse ja tervishoidu investeerimise soodustamiseks, ning tööturu toimimise parandamine. Sotsiaalse õigluse suurendamine on samuti kaasavama majanduskasvu saavutamisel ülioluline.
- (14) Põhioskuste õpetamise tulemused on rahvusvaheliste standardite kohaselt kasinad. 2015. aasta OECD rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) haridussüsteemide test osutab tulemuste märkimisväärsel halvenemisele ning haridustulemuste sõltuvus sotsiaal-majanduslikust taustast on üks liidu suurimaid. Kooli liigi mõju haridustulemustele on väga märkimisväärne. Loodusteaduslike ainete õppetundide vähendamine kutsekeskkoolides alates 2016. aastast võimendab ilmselt veelgi Ungari puudujääke loodusteaduslike oskuste valdkonnas. Haridussüsteemist vara lahkunute osakaal on viimase viie aasta jooksul olnud stabiilne. Eriti suur on see romade hulgas. Ebasoodsas olukorras olevate õpilaste jaotus koolide vahel on ebaühtlane ning roma lapsed käivad üha rohkem roma-enamusega koolides ja klassides. Õpetajakoolituse, alushariduse ja õpitulemuste toetamiseks ning romade varakult haridussüsteemist lahkumise vastu võitlemiseks on kehtestatud meetmed. Kuigi segregatsiooni käsitlemiseks on võetud meetmeid, ei ole need probleemi lahendamiseks piisavalt terviklikud ja süsteemsed. Kolmanda taseme hariduse taotlejate ja selle omandanute arv ei vasta suurenevale nõudlusele kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu järele. 2017. aastal vastu võetud kõrgharidusseaduse muudatus võib olukorra veelgi halvemaks muuta.
- (15) Tööturg on viimastel aastatel soodsalt arenenud ja töötus on naasnud kriisieelsele tasemele. Tööhõive jõudis rekordtasemele tänu töökohtade loomisele erasektoris ja ühiskondliku töö programmile, mis kujutab endast üle 200 000 osalisega siiani kõige laiapõhjalisemat aktiivset tööturumeedet. Viimastel aastatel on võetud meetmeid, mille abil minna programmilt üle esmasale tööturule. Programm ei ole siiski piisavalt hästi suunatud ja selle tõhusus

osalejate avatud tööturule taasloomises on endiselt piiratud. Samal ajal on teatavates sektorites tööjõupuudus. Osaliselt liidu vahendite toel tugevdakse muid aktiivseid tööturumeetmeid, kuid tulemuslikuks siirdumiseks esmasle tööturule on tarvis täiendavaid jõupingutusi. Töötute profiili koostamise süsteem toimib, kuid ei ole veel päris tõhus. Soopõhine tööhõivelõhe on viimastel aastatel suurenenud ja vanemluse mõju naiste tööhõivele on üks liidu suurimaid. Osalust tööturul mõjutavad suhteliselt kasinad tervisenäitajad ja ebavõrdne juurdepääs tervishoiuteenustele. Sotsiaalpartnerite osalus poliitika kujundamises on piiratud.

- (16) Mõned vaesuse näitajad on tagasi kriisieelsel tasemel, kuid ületavad liidu keskmist. Roma laste hulgas on vaesus eriti suur, kuigi see väheneb. Märkimisväärne osa töötavaid romasid osaleb ühiskondlikus töös. Nende tõhus loimimine avatud tööturuga on seni olnud piiratud.
- (17) Sotsiaalabi ja töötushüvitiste piisavus ja katvus on vähene. Töötushüvitiste kestus, milleks on kolm kuud, on endiselt liidu kõige lühem ja jääb alla keskmisele töökoha leidmiseks kuluva ajale. 2015. aasta sotsiaalabireformiga ühtlustati hüvitiste süsteem, kuid sellega ei ole tagatud abivajajale ühtset ja minimaalset elatustaset. Omavalitsuste hallatavate hüvitiste puhul on abikõlblikkuse kriteeriumide täitmise ja hüvitiste taseme puhul suur kaalutusõigus, mis tekitab abisaajates ebakindlust. Minimaalne garanteeritud sissetulekuhüvitis on külmutatud madalal tasemel, kuid Ungari ametiasutustel on kavas lähiaastatel sihtotstarbelisi rahalisi hüvitisi järk-järgult suurendada. Kolme rahalist hüvitist suurendati juba 2017. aastal. Täiendavad sihtotstarbelised meetmed aitaksid leevendada kõige ebasoodsamas olukorras olevate rühmade (eriti roma laste) materiaalsel puudust.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Ungari majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Ungari esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Ungari eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Ungaril võtta 2017.–2018. aastal järgmisi meetmeid:

1. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Ungari riigi rahanduse jätkusuutlikkus.
2. Viia lõpule madala sissetulekuga töötajate maksukiilu vähendamine ja lihtsustada maksustruktuuri, eelkõige vähendades kõige moonutatavamaid sektoripõhiseid makse. Suurendada riigihangete läbipaistvust ja konkurentsi, rakendades laiapõhjalise ja tõhusa e-riigihanke süsteemi ja tugevdades korruptsioonivastase võitluse raamistikku. Suurendada õigusraamistiku prognoositavust, läbipaistvust ja konkurentsi teenuste sektoris, eriti jaemüügi alal.
3. Suunata ühiskondliku töö programmi paremini tööturult eemal olijatele ja pakkuda töötajatele tõhusat abi tööturule siirdumisel, sealhulgas toetades aktiivseid tööturumeetmeid. Võtta meetmeid haridustulemuste parandamiseks ning ebasoodsas olukorras olevate rühmade (eriti romade) osaluse suurendamiseks kaasavas tavahariduses. Suurendada sotsiaalabi piisavust ja katvust ning pikendada töötushüvitise kestust.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Malta 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Malta 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/17)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Maltat ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. Nõukogu võttis soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾ vastu 21. märtsil 2017.
- (2) Kuna Malta rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Eesti tagama allpool esitatud soovitusel 2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Malta kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Malta edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (4) Malta esitas oma 2017. aasta riikliku reformiprogrammi 18. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 2. mail 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Malta suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks nominaalne eelarvepositsioon püsima 2017.–2020. aastal ülejäägis. Keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on tasakaalus eelarvepositsioon, täidetakse jätkuvalt kogu programmiperioodil varuga. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse jääma alla 60 % aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse, langedes järk-järgult 58,3 %-lt SKPst 2016. aastal 47,6 %-le 2020. aastal. 2017. aasta puhul on eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium usutav ja 2018.–2020. aasta puhul ettevaatlik. Samal ajal võivad programmi rakendamist mõjutada eelarve täitmisest tulenevad riskid.
- (7) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Maltale soovitus kohandada 2017. aastal eelarvet 0,6 % ulatuses SKPst, et liikuda keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Lõplike andmete kohaselt saavutas Malta juba 2016. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab struktuurne ülejääk 0,4 %-lt SKPst 2017. aastal 0,7 %-le SKPst 2018. aastal ning ületab seega keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Malta täidab 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (8) Kuigi keskpika perioodi eelarve-eesmärk täideti ettenähtud tähtajast kolm aastat varem, on kulud kasvanud kiiremini kui potentsiaalne majanduskasv. Kui selline suundumus jätkub, satub ohtu riigi rahanduse jätkusuutlikkus, eelkõige tulude ootamatu ja järsu vähenemise korral. Malta ametiasutused vaatasid läbi riigi kulud mõnes valdkonnas, kus jätkusuutlikkus nõuab erilist tähelepanu: tervishoid, haridus ja koolitus ning sotsiaalkindlustus. Selleks et esitatud soovitus täidaks oma eesmärgi, tuleb need aegsasti ja tulemuslikult rakendada. Lisaks prognoositakse, et pikemas perspektiivis ohustavad riigi rahanduse jätkusuutlikkust elanikkonna vananemisega seotud kulud, näiteks tervishoiule, pikaajalisele hooldusele ja pensionidele. Elanikkonna vananemisega seotud kulude järsku suurenemist prognoositakse peamiselt pensionikulude tõttu, mis kasvavad rahvastiku vananemist käsitleva 2015. aasta aruande hinnangul 2060. aastaks 3,2 protsendipunkti. Mõni hiljutistest meetmetest võimaldab tõenäoliselt vahendeid kokku hoida. Kokkuhoiust ilmselt aga ei piisa kasvava kulusurve tasakaalustamiseks ja pikaajalise jätkusuutlikkuse otsustavaks parandamiseks. Seetõttu võib olla vaja võtta täiendavaid meetmeid.
- (9) Malta on esitanud mitu meetet, et lahendada pensionisüsteemi kaks probleemi, milleks on tagada ühelt poolt jätkusuutlikkus ja teiselt poolt piisav pensionisissetulek. 2017. aasta eelarves sisalduvad meetmed peaksid veidi vähendama eakate vaesusriski ja suurendama tagatud miinimumpensioni netoasendusmäära. Üldiselt ilmneb pensionide piisavuse näitajatest, et olukorda saaks veel oluliselt parandada, sealhulgas suure soolise pensionilõhe vähendamise kaudu.
- (10) Teede ülekoormatus on hakanud takistama ettevõtlust; selle majanduslikud ja keskkonnavalased väliskulud on hinnanguliselt 274 miljonit eurot aastas ja kasvavad prognooside kohaselt veelgi. Ühtlasi tekib liiklusest üha enam kasvuhoonegaaside heiteid, mistõttu Malta ei suuda tõenäoliselt täita 2020. aastaks seoses heidetega võetud eesmärgi. Malta on võtnud vastu ulatusliku riikliku transpordistrateegia kuni aastani 2050 ja transpordi rakendusliku üldkava kuni aastani 2025. Need hõlmavad mitmesuguseid meetmeid sõiduautode ratsionaalsemaks

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

kasutamiseks, alternatiivsete transpordilahenduste edendamiseks ning mitmeliigiliste ja ühistranspordisüsteemide tõhusmaks rakendamiseks. Kuigi olukord peaks nende meetmete tulemusena märkimisväärselt paranema, suureneb teede koormatus prognooside kohaselt veelgi ja liiklusest tingitud kasvuhoonegaaside heited kuni 2030. aastani eriti ei vähene.

- (11) Finantssektorile on omane märkimisväärne välismaiste finantsasutuste arv, keda tõmbab lisaks muudele teguritele ligi soodne maksukeskkond. Malta on ainus liikmesriik, kus kohaldatakse äriühingu tulumaksu täieliku mahaarvamise süsteemi, samuti võimaldatakse maksude tagastamist. Riik on sõlminud hulgaliselt topeltmaksustamise vältimise lepinguid ja pakub üksikisikutele soodsate tingimustega maksuresidentsust. Finantsasutuste rahvusvahelise tegevuse järelevalvega on siiski probleeme. Suurem osa finantssektori tehingutest tehakse väljaspool Maltat. Sellega seoses on Malta palunud IMFi ja Maailmapanka viima finantssektori hindamisprogramm läbi 2018. aasta lõpuks. Lisaks on Malta osaline EIOPA 2017. aasta jaanuari otsuses kindlustusjärelvalveasutuste koostöö kohta. Euroopa Keskpank on enda hinnangu ja Malta finantsteenuste ameti otsuse eelnõu põhjal hiljuti otsustanud tühistada väikese internetipanga pangaliitsentsi, kes võtab vastu hoiuseid ka väljaspool Maltat.
- (12) Kohtusüsteemi tuleb veelgi tõhustada, kuigi sellel alal on juba tehtud edusamme. Valitsus on esitanud uusi meetmeid ettevõtjatele uue võimaluse andmise ja maksujõuetuse valdkonnas, kuid aeganõudvad maksujõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetlused pärsivad Malta ettevõtluskeskkonda. Lisaks ei ole võlgadest vabastamise raamistikus ette nähtud tähtaegu, mistõttu see ei taga õiguskindlust. Nende puuduste kõrvaldamiseks tehti äriseadustiku muutmisega maksujõuetuse õigusraamistikku märkimisväärsed muudatusi, näiteks nähes ette võimaluse kasutada vahendusmenetlust. Kõnealuste muudatuste mõju tuleb alles analüüsida.
- (13) Tööjõuturul on tekkimas puudus eri valdkondade oskustöötajatest ja pakutavad oskused ei vasta ikka veel täielikult selle vajadustele. Märkimisväärne osa Malta tööjõust on endiselt madala kvalifikatsiooniga. Kuigi haridustase kasvab, on varakult haridussüsteemist lahkumise määr endiselt kõrge. Põhioskuste omandamine on noorte seas endiselt nõrk. Tööandjate osalusel paraneb juurdepääs elukestvale õppele ja selles osalemine, sealhulgas madala kvalifikatsiooniga töötajate seas, kuid neid jõupingutusi tuleb jätkata, sest probleem on tõsine. Eeldatakse, et haridusse ja koolitusse tehtud mahukad investeeringud hakkavad vilja kandma, eriti kui meetmeid tulevikus jätkatakse ja täiustatakse. Tööhõive määr suureneb pidevalt ja töötuse määr on langenud alla 5 %. Tööturul osalemise määr on siiski üks madalamaid liidus, eriti eakate ja madala kvalifikatsiooniga naiste puhul, mis osutab ühtlasi püsivale sotsiaalse tõrjutuse ohule töötajate hulgas, kellel ei ole majanduses toimuvate kiirete muutustega kohanemiseks vajalikke oskusi. Seepärast tuleks jätkuvalt toetada praeguseid poliitilisi investeeringuid, eelkõige hiljuti loodud riikliku oskuste nõukogu kaudu, ning edasist arengut tuleb tähelepanelikult jälgida.
- (14) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Malta majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi, 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Maltale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Malta eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Maltal võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

1. Laiendada käimasolevat kulude läbivaatamist ülejäänud avalikule sektorile ja muuta avaliku sektori kulud tulemuspõhiseks.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

2. Tagada Malta riikliku litsentsi alusel tegutsevate finantsasutuste rahvusvahelise tegevuse tõhus riiklik järelevalve tihedama koostöö kaudu vastuvõtivate riikide järelevalveasutustega.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Madalmaade 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Madalmaade 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/18)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja koostööstamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Madalmaade rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaksid Madalmaid tagama allpool esitatud soovitusel 1 ja 2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (3) 2017. aasta aruanne Madalmaade kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Madalmaade edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjon järeltas oma analüüsi põhjal, et Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Madalmaade kolme aasta keskmine jooksevkonto ülejääk SKPst on euroala liikmesriikide hulgas kõige suurem. Ülejääk osutab sellele, et vahendid ei ole optimaalselt jaotatud ning et neid saaks majanduskasvu ja heaolu suurendamiseks paremini ära kasutada. Kodumajapidamiste netotulu kärbib kohustuslikest maksetest tingitud suur kiil. Erasektori võlatase on kõrge, eriti suur on kodumajapidamiste hüpoteeklaenu maht. Suured varad ja kohustused muudavad kodumajapidamised finantsvõimevust suhtes haavatavamaks. Meetmete võtmine on eriti oluline selleks, et vähendada võimalikku kahjulikku mõju Madalmaade majandusele ning selle suurust ja piiriülest tähtsust arvestades ka sellise mõju ülekandumist teistesse majandus- ja rahaliidu riikidesse.
- (4) Madalmaad esitasid oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi 26. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Madalmaade suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas 2017. aastal saavutada valitsemissektori eelarve ülejääk 0,5 % SKPst ja suurendada seda 2020. aastaks 1,3 %-ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk (struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst) täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2017. aastal 58,5 %-ni SKPst, mis on väiksem kui aluslepingus sätestatud kontrollväärtus 60 % SKPst. 2020. aastal on valitsusel kavas võlataset veelgi kärpida kuni 49,3 %-ni SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne ülejääk suurenema 0,2 %-lt SKPst 2017. aastal 0,4 %-le SKPst 2018. aastal ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Prognoosi põhjal jätkub kindlalt valitsemissektori võla vähenemine ja võlareegel täidetakse probleemideta. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Madalmaad täidavad 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded. Samas on veel ruumi, et toetada nii eelarve- ja struktuuripoliitikaga (sealhulgas teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeringute kaudu) kui ka reaalpalkade kiiremaks tõusuks tingimuste loomisega potentsiaalset majanduskasvu ja sisenõudlust, ning seda ka püsiva maksebilansi tasakaalustamatuse kontekstis, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist.
- (7) Tööhõive hiljutise kasvu võib panna suurel määral ajutise töölepinguga töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate arvu suurenemise arvele. Ajutise töölepinguga töötajate osakaal oli juba enne suur, kuid kasvab veelgi, ning ilma töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjaid tuleb kiiresti juurde, sest kohaldatavates tööõiguse, töötajate kaitse, maksu- ja sotsiaalkindlustusnormides on suuri erinevusi. Kuigi selles valdkonnas on võetud teatavaid meetmeid, loovad osa nendest teguritest endiselt rahalisi stiimuleid füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamiseks või ajutise töölepinguga töötajate palkamiseks. Sellest tingitud moonutused võivad mõjutada eriti tööturul kõige ebasoodsamas olukorras olevaid inimesi ja võisid olla üks põhjustest, miks reaalpalkade kogutõus jäi tagasihoidlikuks. Füüsilisest isikust ettevõtjatel on sagedamini ebapiisav töövõime-, töötus- ja vanaduskindlustus. See võib pikas perspektiivis mõjutada sotsiaalkindlustussüsteemi jätkusuutlikkust. Näilise füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise vastaste

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

meetmete kohaldamine on kuni 2018. aastani edasi lükatud. Sisserändaja taustaga inimeste tööhõivega on endiselt suuri probleeme. Väljaspool ELi sündinud sisserändajate tööhõive määr on 20 protsendipunkti madalam kui Madalmaades sündinutel, kuid see on ainult vähesel määral seletatav erinevustega ende vanuses ja haridustulemustes.

- (8) Viimastel aastatel on suurenenud kodumajapidamiste hoiuste määr, sest muu hulgas regulatiivse keskkonna mõjul on kasvanud pensionisüsteemi teise samba (kohustuslikud erakindlustusskeemid) hoiused. Kodumajapidamised saaksid hakata raha paigutama majanduskasvu paremini toetaval viisil, kui kulud ja riskid põlvkonnasiseselt ja põlvkondade vahel asjakohaselt ära jaotada, minnes kaugemale indekseerimise ja finantspuhvrite vallas vastu võetud eeskirjadest (finantshindamise raamistik). Valitsus teatas, et kavatseb teist pensionisammast põhjalikult reformida, et luua kaetum, läbipaistvus, paindlikum ja kindlustusmatemaatiliselt õiglasem süsteem.
- (9) Aastakümnete jooksul süvenenud jäikus ja turgu moonutavad stiimulid on mõjutanud rahastamist eluasemeturul ja sektori hoiustamistavasid. Kodumajapidamised kalduvad kinnisvara väärtusele tuginedes hüpoteeklaene suurendama, mis suures osas kajastab pikaajalisi maksusoodustusi, eelkõige võimalust hüpoteeklaenude intressid maksustatavast tulust täielikult maha arvata. Kuigi majandus on veelgi elavnenud, ei ole selle probleemiga alates 2012. aastast tegeletud.
- (10) Investeeringud vähenes majanduskriisi ajal järsult ja on vaid osaliselt taastunud. Kogu majandust hõlmav investeeringute madalseis paistab suurel määral olevat tsüklilist laadi ning selle põhjustasid langus eluasemeturul ja eelarve konsolideerimiseks tehtud otsused. Suuri investeeringutõkkeid ei paista esinevat, kuid ehitusloa taotlemine võtab suhteliselt kaua aega. Tundub, et taastuenergiasektori madal investeeringute tase tuleneb varasemast turudünaamikast, turu ebakindlusest ja regulatiivsetest põhjustest. Teadus- ja arendustegevusele tehtavad avaliku ja erasektori kulutused on väikesed, sest haridustasemes, õpiedukuses ja majanduslikus arengus jäädakse kõige edukamatest liikmesriikidest maha. Valitsemissektori kulutused teadus- ja arendustegevusele on alates 2014. aastast jäänud samale tasemele ning ka erasektori sellealaste kulutuste tase püsib madalana. Selle küsimusega seotud nõukogu 2016. aasta soovitusel rakendamisel ei ole edusamme tehtud.
- (11) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Madalmaade majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Madalmaadele esitatud soovitusel järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Madalmaade eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (12) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Madalmaad täidavad eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti.
- (13) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool Madalmaadele esitatud soovitustes 1 ja 2,

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

1. Kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat potentsiaalse majanduskasvu ja sisenõudluse, sealhulgas teadus- ja arendustegevusse investeerimise toetamiseks, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Võtta meetmeid eluasemeturu allesjäänud moonutuste vähendamiseks ja kodumajapidamiste võlguoleku soosimise pidurdamiseks, eelkõige kärpides võimalusi hüpoteeklaenude intresse maksustatavast tulust maha arvata.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

2. Kõrvaldada allesjäänud tõkked töötajate töölevõtmiselt tähtajatu töölepinguga. Käsitleda töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise kiiret laienemist, muu hulgas vähendades ilma ettevõtlust pärssimata füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist soodustavaid maksumoonutusi ning parandades taskukohase sotsiaalkaitse kättesaadavust füüsilisest isikust ettevõtjatele. Muuta pensionisüsteemi teine samm juba alanud ulatuslike ettevalmistuste põhjal läbipaistvamaks, põlvkondade lõikes õiglasemaks ja vapustuste suhtes vastupidavamaks. Luua reaalpalkade kiiremat tõusu soodustavad tingimused, võttes seejuures arvesse sotsiaalpartnerite rolli.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Austria 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Austria 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/19)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Austriat ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Austria rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Austria tagama allpool esitatud soovitusel 1 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Austria kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Austria edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (4) Austria esitas oma 2017. aasta riikliku reformikava 21. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 2. mail 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Austria suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsuse 2017. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk väheneb 2017. aastal kuni 1,0 %-ni SKPst ja saavutab 2021. aastal taseme 0,3 % SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on kuni 2016. aastani struktuurne eelarvepuudujääk 0,45 % SKPst ja seejärel 0,5 % SKPst, täidetakse prognoosi kohaselt 2019. aastal. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult langema 84,6 %-lt SKPst 2016. aastal 71,0 %-le SKPst 2021. aastal. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik ning eeldab investeringute ja ekspordi hoogsat kasvu 2017. ja 2018. aastal.
- (7) Stabiilsusprogrammist ilmneb, et pagulaste erakorralisel sissevoolul ja julgeolekuga seotud meetmetel on märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid pagulaste erakorralise sissevoolu ja julgeolekuga seotud meetmete tõttu lubatud lisakulud 2016. aastal vastavalt 0,25 %-ni SKPst ja 0,04 %-ni SKPst. 2017. aastal on julgeolekuga seotud meetmete täiendav mõju võrreldes 2016. aastaga hinnanguliselt 0,01 % SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätteid võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest pagulaste sissevool ja suur terrorioht on erakorralised sündmused, nende mõju Austria riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubatakse ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seepärast on 2016. aasta keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavat kohandamismäära vähendatud, et võtta arvesse pagulaste ja julgeolekuga seotud lisakulusid. 2017. aasta, sealhulgas selle lubatud lisakulude puhul antakse lõplik hinnang 2018. aasta kevadel, võttes aluseks Austria ametiasutuste esitatud andmed.
- (8) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Austriale soovitus tagada, et keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kaldutaks kõrvale ainult nii palju, nagu on lubatud seoses erakorralisest pagulaste sissevoolust tingitud eelarvemõjuga,⁽²⁾ ning teha sel eesmärgil 2017. aastal eelarvekohandus mahus 0,3 % SKPst, välja arvatud juhul, kui keskpika perioodi eelarve-eesmärgist on võimalik kinni pidada väiksema kohandusega. Arvestades komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi, tuleb 2017. aastal struktuurne eelarvepositsioon hoida stabiilsena, võttes arvesse lubatud kõrvalekaldeid. Komisjoni prognoosi kohaselt on 2017. aastal oht sellest nõudest mõnel määral kõrvale kalduda. 2018. aastal peaks Austria komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi arvestades tagama, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽³⁾ nominaalne

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Austrial on 2015. aastal erakorralisest pagulaste sissevoolust ja 2016. aastal julgeolekuga seotud meetmetest tulenenud eelarvemõju võrra lubatud kalduda vastavalt kuni 2017. ja 2018. aastani kõrvale keskpika perioodi eelarve-eesmärgist, sest kummalgi juhul võivad ajutised kõrvalekalded kokku kesta kolm aastat.

⁽³⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

kasvumäär ei ületa 2,2 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni paranemisele 0,3 % SKPst⁽¹⁾. Kui poliitikat ei muudeta, on Austria 2018. aastal oht sellest nõudest mõnevõrra kõrvale kalduda. Samal ajal prognoositakse, et Austria täidab 2017. ja 2018. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Austria peab olema valmis võtma 2017. ja 2018. aastal nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid.

- (9) Elanikkonna kiire vananemise tõttu kujutavad pensioni- ja tervishoiukulud endast keskpikas ja pikaajalises perspektiivis keskmist ohtu Austria rahanduse jätkusuutlikkusele. Austria riiklikud pensionikulud on ülejäänud liikmesriikidega võrreldes suhteliselt suured ja kasvavad 2060. aastaks eeldatavasti 0,5 protsendipunkti SKPst. Liidu keskmine näitaja peaks samal ajavahemikul langema 0,2 protsendipunkti SKPst. Üks peamistest pensionikulude kasvu põhjustest on hiljutistest reformidest hoolimata madalana püsiv tegelik pensioniiga. Tegelik pensioniiga, väljendatuna keskmise tööturult lahkumise vanusena, on 62 aastat ja 6 kuud meeste puhul ning 61 aastat naiste puhul, mis on madalam kui liidu keskmine, st 63 aastat ja 7 kuud meeste puhul ning 62 aastat ja 7 kuud naiste puhul (2014). Naiste seadusjärgne pensioniiga (60 aastat) on lisaks üks madalamaid liidus ja seda hakatakse meeste omaga ühtlustama alles 2024. aastal. Seadusjärgse pensioniea sidumine oodatava eluea muutumisega aitaks tagada elanikkonna vananemise tingimustes pensionide jätkusuutlikkuse, muu hulgas tegeliku pensioniea tõstmise kaudu.
- (10) Riiklikud tervishoiukulud on juba praegu suured, kuid eeldatavalt kasvavad keskpikas ja pikaajalises perspektiivis märkimisväärselt: 2060. aastaks suurenevad need 1,3 protsendipunkti SKPst, liidus keskmiselt aga 0,9 protsendipunkti. Suuri tervishoiukulusid põhjustavad peamiselt ulatuslik haiglasektor ja vähem kuluka ambulatoorse ravi alakasutamine. Haiglate osa tervishoiuvaldkonna kogukuludest on üks suuremaid liidus. Hiljutised algatused esmatasandi tervishoiuteenuste paremaks osutamiseks tuleb seega täielikult ellu viia, muu hulgas toetades uusi rahastamislepinguid tervishoiuteenuste osutajate ja sotsiaalkindlustusfondide vahel. Lisaks ei kasuta Austria haiglasektor piisavalt ära tõhusaid hankemenetlusi, nagu liiduülesed hankemenetlused (0,23 % SKPst; liidu keskmine on 0,62 %), koondhanked ja hinnavälistel kriteeriumidel põhinevad hanked.
- (11) 2017. aasta rahalise tasakaalustamise seadus on aidanud lihtsustada Austria eri valitsustasandite rahalisi suhteid. Austria eelarveraamistik on siiski eri pädevuste ja rahastamiskorralduse tõttu endiselt liiga keeruline ning seda nõrgestab asjaolu, et kohaliku ja riikliku tasandi piiratud pädevus maksude kogumisel ei ole ikka veel kooskõlas nende ulatuslike ülesannetega kulude kandmisel.
- (12) Tänu 2016. aasta maksureformile on maksukiil küll vähenenud 49,5 %-lt 46,7 %-le, kuid püsib võrreldes liidu keskmisega (40,6 %) suhteliselt suur (näitajad keskmise sissetulekuga ja lasteta üksikisiku puhul). Kuna maksuastmestikud ei ole inflatsiooniga seotud, hakkab maksukiil maksumäära korrigeerimata jätmise iga-aastase mõju tulemusena järk-järgult jälle suurenema. Seevastu ei kasutata peamiselt vananenud maksubaasi tõttu piisavalt ära rohkem majanduskasvu soodustavaid tuluallikaid, nagu korduvad omandimaksud. Korduvatest omandimaksudest saadav tulu on Austrias väga väike ja moodustab 0,2 % SKPst, samal ajal kui liidu keskmine oli 2014. aastal 1,6 %. Energia efektiivne maksumäär on Austrias samuti suhteliselt madal, mis osutab sellele, et keskkonnamaksud, mis hõlmavad ka keskkonnahoidliku käitumise soodustamist, saaks paremini ära kasutada.
- (13) Tööturg toimib Austrias paremini kui enamikus liikmesriikides, kuid probleemid ei ole kadunud. Eelkõige ei kasutata tööturul täielikult ära naiste potentsiaali, mida näitab suur sooline palgalõhe, mis tuleneb muu hulgas osalise tööajaga töötamise suurest osakaalust. Sooline palgalõhe ulatus 2015. aastal 21,7 %-ni, samal ajal kui liidu keskmine oli 16,3 %. Keskmisest suurem osalise tööajaga töötavate naiste osakaal tuleneb peamiselt nende kohustustest laste ja eakate eest hoolitsemisel. 2015. aastal olid hoiuvõimalused tagatud 25,5 %-le alla 3-aastastest lastest, mis jääb ikka veel oluliselt alla Barcelona 33 % eesmärgile.
- (14) Austria on juba ületanud strateegia „Euroopa 2020“ haridusalased põhieesmärgid. OECD 2015. aasta rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) testi tulemused kinnitavad siiski, et haridustulemused sõltuvad märkimisväärselt sotsiaal-majanduslikust taustast. Lisaks on haridustulemused märksa halvemad sisserändaja taustaga õpilaste

⁽¹⁾ 2018. aastal Austriale nõutava kohanduse puhul on võetud arvesse 2016. aastal erakorraliste sündmuste tõttu lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis võivad kesta kolm aastat.

puhul. 2016. aastal oli välismaal sündinud õpilastel 2,7 korda suurem oht enne keskkooli lõpetamist koolist välja langeda kui teistel. Lõimumisprobleeme on ka Austrias sündinud sisseerändajate lastel. Lisaks tuleb Austrialt saada hakkama suure hulga varjupaigataotlejate ja pagulaste laste loimiseiga haridussüsteemi.

- (15) Pangandussektori olukord pareneb pidevalt, ehkki aeglaselt. Austria pangad jäävad kapitaliseerituse tasemelt teiste liikmesriikide pankadele endiselt alla ja kodumaisel turul on nende kasumlikkus surve all. Välisurgudel on nende varade kvaliteet ja kasumlikkus mitmel pool Kesk-, Ida- ja Kagu-Euroopas veelgi paranenud, kuid kohati on nad endiselt haavatavad. Samal ajal on seoses kinnisvarahindade tõusu ja eluasemelaenude taastumisega veelgi tähtsam kohaldada makrotasandi usaldatavusmeetmeid.
- (16) Investeeringud hakkasid 2016. aastal Austrias jälle kasvama, kuid nõrk koht on endiselt VKEdes investeeringud ja investeerimine teenustesektorisse. Austria on mõistnud, et ettevõtete asutamine ja kasvamine on tähtis uute investeeringute leidmiseks (lisaks asendusinveesteringutele) ja sellega kaasnevaks töökohtade loomiseks. Seepärast on riik võtnud endale eesmärgi ulatuslikult toetada digitaalset üleminekut ning suurendada tavapäraselt madalat ettevõtete asutamise ja kasvu määra (7,4 % uusi ettevõtteid ja 7,3 % kiiresti kasvavaid ettevõtteid; liidu keskmine vastavalt 10,8 % ja 9,2 %). Teatatud on juba mõnest konkreetsest meetmest, millega ühelt poolt vähendatakse investeerimistõkkeid ja teiselt poolt parandatakse omakapitali rahastamise, ettevõtluse edendamise ja maksusoodustuste raamtingimusi.
- (17) Äriteenuste sektoris ja reguleeritud kutsealadel valitsevad endiselt suured regulatiivsed takistused, mis ületavad liidu keskmist, eriti arhitektide ja inseneride puhul. Ühtlasi on tööjõu voolavus nii nendel ametialadel kui ka juristidel, raamatupidajatel/maksunõustajatel, patendivolinikel, kinnisvaramaakleritel ja turismigiididel liidu keskmisest märgavalt väiksem, mis näib osutavat vähesele dünaamikale ja konkurentsile Austria kutseteenuste sektoris. Eespool nimetatud takistuste hulka kuuluvad muu hulgas: 1) arhitektidele, inseneridele ja patendivolinikele seoses osaluse ja ettevõtte õigusliku vormiga kehtestatud piirangud, 2) arhitektidele ja inseneridele kehtestatud piirangud valdkondadevaheliste ettevõtete asutamisel ning 3) arhitektidele, inseneridele ja turismigiididele reserveeritud tegevusalade eriti lai ulatus. Selliste takistuste vähendamine võiks hoogustada konkurentsi, mis tooks turule rohkem ettevõtteid ja pakuks tarbijale eeliseid madalamate hindade näol. Soovitused selle probleemi lahendamiseks esitati 2017. aasta jaanuaris komisjoni teatistes, mis moodustas osa teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketi.
- (18) Austria on teinud suuri jõupingutusi varjupaigataotlejate vastuvõtmiseks ning pagulaste ja teiste sisseerändajate loimimiseks. Sisseerändaja taustaga inimeste, eriti väljaspool liitu sündinud naiste ja tööd otsivate pagulaste loimimisega tööturule on siiski endiselt probleeme.
- (19) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Austria majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Austriale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Austria eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (20) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Austrialt võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

1. Järgida oma eelarvepoliitikas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõudeid, mis eeldab, et 2018. aastal saavutatakse keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse erakorraliste sündmuste tõttu lubatud ajutisi kõrvalekaldeid. Tagada tervishoiu- ja pensionisüsteemi jätkusuutlikkus. Ratsionaliseerida ja ühtlustada eri valitsustasandite pädevused ning viia omavahel kooskõlla nende rahastamine ja ülesanded kulude kandmisel.
2. Suurendada naiste osalemist tööturul, sealhulgas alaliste hooldusteenuste pakkumise kaudu. Parandada ebasoodsas olukorras olevate, eriti aga sisseerändaja taustaga noorte haridustulemusi. Edendada investeeringuid teenustesektorisse, vähendades haldus- ja regulatiivseid tõkkeid, lihtsustades turuletulekut ja toetades ettevõtete kasvu.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

Eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Poola 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/20)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja koostööstamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Poolat ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 22. veebruaril 2017 avaldati 2017. aasta aruanne Poola kohta. Selles hinnati Poola edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Poola esitas nii oma 2017. aasta riikliku reformikava kui ka 2017. aasta lähenemisprogrammi 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

- (5) Poola suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Oma 2017. aasta lähenemisprogrammis kavandab valitsus järk-järgult parandada nominaalset eelarvepositiooni ning saavutada 2020. aastaks 2016. aasta puudujäägi 2,4 % SKPst asemel puudujäägi 1,2 % SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst, eeldatavasti ei saavutata 2020. aastaks, st programmiperioodi lõpuks. 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori võla suhe SKPsse eeldatavasti 54,4 %-lt SKPst 2016. aastal 55,3 %-le SKPst 2017. aastal ja peaks 2020. aastaks vähenema 52,1 %-le SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik.
- (6) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Poolale soovitus saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine 0,5 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2017. aastal oht sellest soovitatud kohandusest mõnevõrra kõrvale kalduda.
- (7) Võttes arvesse Poola eelarveolukorda, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Poola veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on struktuurne puudujääk 1 % SKPst. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär⁽¹⁾ ei tohi ületada 3,7 % 2018. aastal. See vastaks struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Poola peab olema valmis võtma 2017. aastal täiendavaid meetmeid ning et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks on vaja täiendavaid meetmeid ka 2018. aastal. Kuid vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 tuleks eelarvekavade ja -tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarvetasakaalu tsükliliste tingimuste valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitustega avaldatud komisjoni teatises 2017. aasta Euroopa poolaasta kohta, tuleb 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Poola rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Poola tsüklilist olukorda.
- (8) 2017. aasta riigiaruande kohaselt on Poola saavutanud mõningaid edusamme maksukogumise valdkonnas, kus tehti mitu reformi eesmärgiga tugevdada maksusüsteemi. Nende täielikku mõju maksukogumisele ja maksukohustuse täitmisega seotud kuludele tuleks täpsemalt jälgida. Seevastu ei ole Poola saavutanud edu, et piirata vähendatud käibemaksumäärade laialdast kasutamist, millel on negatiivne mõju käibemaksutuludele ja mis ei ole tulemuslik sotsiaalpoliitika vahend.
- (9) Poolas esineb kuluriske mitmes valdkonnas, eelkõige elanikkonna vananemisega seotud valdkondades. Seepärast on vaja luua mehhanismid avaliku sektori kulutuste tõhususe ja tulemuslikkuse hindamiseks, et võimaldada ressursside ümberjaotamist. Seda silmas pidades on valitsus teatanud kavast tugevdada eelarveprotsessi, eelkõige keskpika perioodi eelarveaamistikutega seoses, ning lisada sinna kulude läbivaatamise. Poola on ainus liikmesriik, kellel ei ole täieõiguslikku sõltumatut eelarvenõukogu ega ole ka teada, et seda kavatsetaks moodustada, isegi kui Poolal on sõltumatud eelarveasutused, mis täidavad osa selle funktsioone.
- (10) Tööealise elanikkonna vähenemine võib järgmistel kümnenditel piirata Poola majanduskasvu potentsiaali. Poola tööturg on viimastel aastatel hästi toiminud. Tööhõive määr on kasvanud, kuid mitmed hiljutised poliitikameetmed võivad vähendada tööjõu, eelkõige naiste, väheste oskustega isikute ja vanemaeliste osalemist tööturul. 2017. aasta lõpus alandatakse kohustuslikku pensioniiga; selle eesmärk on ergutada eakamaid töötajaid tööturult lahkuma. Poola sotsiaalkaitsesüsteem pakub üksnes piiratud stiimuleid tööleasumiseks. Uue lapsetoetusega loodetakse vähendada vaesust ja ebavõrdsust, kuid sellel võib olla negatiivne mõju lapsevanemate, eelkõige naiste tööjõus osalemise

⁽¹⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

määrale. Lapsetoetuse suurus ja majandusliku olukorra piiratud hindamine vähendavad mõju, mis on muudes sotsiaaltoetustes sisalduvatel stiimulitel tööle asuda. 2016. aasta septembrist kaotati viieaastaste laste eelkoolikohustus ja ametlikes lastehoiuasutustes käivate alla kolmeaastaste laste osakaal on ikka veel üks madalamaid liidus. Vaatamata võetud meetmetele on tööturg väga killustatud ning see avaldab negatiivset mõju tootlikkusele ja inimkapitali akumuleerumisele. Probleemid, mis takistavad tähtajatute lepingute laialdasemat kasutamist, püsivad. Kodifitseerimiskomisjon valmistab ette uue, individuaalseid ja kollektiivseid töölepinguid käsitleva tööseadustiku eelnõu. See võimaldab need probleemid lahendada.

- (11) Keskmine tegelik pensioniiga on viimastel aastatel tõusnud, kuid on endiselt liiga madal. Kõrgem tegelik pensioniiga on väga oluline majanduskasvu, tulevaste pensionide piisavuse ja pensionisüsteemi rahalise jätkusuutlikkuse seisukohast. Hiljuti tehtud otsus vähendada naiste kohustuslikku pensioniiga 60 aastale ja meestel 65 aastale on aga samm vastupidises suunas ning võib negatiivselt mõjutada tegelikku pensioniiga. Põllumajandustootjate kulukas sotsiaalkindlustussüsteem on veel üks töötajate vähese liikuvuse ja varjatud töötuse põhjus põllumajandussektoris.
- (12) Haridussüsteem on viimasel kahel aastakümnel oluliselt edasi arenenud, 15aastaste põhioskused on liidu keskmisest oluliselt paremad ning haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaal on Poolas üks madalamaid liidus. Siiski on veel palju teha, et tagada õpilastele oskused, mis vastavad kiiresti muutuva tööturu vajadustele. Muudatustega alg- ja põhihariduses kaasnevad suured organisatoorsed väljakutsed ning need muudatused lühendavad üldhariduse omandamise kestust, mis omakorda võib suurendada hariduslikku ebavõrdsust. Lisaks on teatatud muudatustest, mille eesmärk on kutseõppe ja -koolituse kohandamine tööturu vajadustele, kuid nende mõju olemasolevate puuduste kõrvaldamisele tuleb veel oodata. Valitsus on algatanud konsultatsioonid kõrgharidusreformi teemal, et parandada sektori tulemuslikkust ja vastavust tööturu vajadustele. Poolas on madal täiskasvanuõppes osalemise määr ja vanemaealiste põhioskuste keskmine tase, mis takistab nende tööalast konkurentsivõimet.
- (13) Puudujäägid ruumilises planeerimises suurendavad halduskoormust, mis kaasneb ehitusloavajadusega. Maakasutuskavad hõlmavad piiratud osa Poola territooriumist ja on sageli halva kvaliteediga. Kavaga hõlmamata piirkonnas antakse ehituslube maakasutust käsitlevate ühekordsete haldusotsuste alusel, see omakorda on investorite jaoks seotud riskiga ja põhjustab ebakindlust. Ehitusseadustiku eelnõu eesmärk on konsolideerida ruumilise planeerimise protsess ja leevendada investorite halduskoormust. Reform pakub võimaluse olukorda parandada, kuid see sõltub seaduse lõplikust redaktsioonist ja rakendamisest.
- (14) Ettevõtluskeskkond on üldiselt soodne. Siiski vähenes 2016. aastal märgatavalt investeerimistegevus, kuna liidu struktuurifondide vahendeid kasutati tagasihoidlikumalt, muu hulgas seetõttu, et üks programmitöö periood lõppes ja teine algas, samuti suurenes erainvestorite ebakindlus. Lisaks mõjutasid ettevõtlussektori kindlustunnet paljud regulatiivsed muudatused ja asjaolu, et mitme olulise seaduse arutamiseks korraldati vaid piiratud avalik konsultatsioon. Õiguskindlus ning usaldus õigusloome-, maksu- ja muu poliitika ning institutsioonide kvaliteedi ja prognoositavuse vastu on olulised tegurid, mis võivad suurendada investeringute määra. Õigusriigi põhimõte ja sõltumatu kohtusüsteem on selle saavutamiseks samuti olulised. Õiguskindlust aitab parandada õigusriigi põhimõtetega seotud tõsiste probleemide käsitlemine. Olukorras, kus valitsus püüab oma rolli majanduses suurendada, on oluline tagada investeerimisotsuste majanduslik elujõulisus. Regulatiivne koormus on paljudes valdkondades endiselt väga suur.
- (15) Teedevõrk on tänu liidu rahastamisele kiirelt arenenud, kuid liiklussurmade arv on endiselt üks suuremaid liidus, põhjustades suuri sotsiaalseid kulusid. Kuigi liidu rahastamine on kättesaadav, esineb raudteesektoris suuri kitsaskohti projektide teostamisel. Raudteevarade pikaajalise kasutamise tagamise probleem püsib, kuna puudub mitmeaastane raudteetaristu hooldamise kava.
- (16) Ligikaudu 60 % Poola fossiilkütuste tootmisvõimsusest on vanem kui 30 aastat. Seetõttu vajab see lähiaastatel suuri investeringuid. Elektrivõrkude ühendatuse määr oli 2016. aastal üks madalamaid ELis. Kuna suur osa elektritootmisvõimsusest kõrvaldatakse kasutusest ja elektrinõudlus kasvab, halvendab see elektrienergia tootmise

piisavuse väljavaateid. Taastuvenergia kasutamise 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi saavutamine on küsimärgi all. Poola on pärast veeldatud maagaasi terminali kasutuselevõttu märkimisväärselt parandanud oma gaasivarustuse kindlust. Välja on arendatud riiklik maagaasi ülekande- ja jaotusvõrk. Piirkondlikult oluliste gaasiühenduste arendamisel tehtavad tööd ei kulge siiski kavakohaselt.

- (17) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Poola majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Poolale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Poola eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (18) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Poolal võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

1. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Poola riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Parandada avaliku sektori kulutuste tõhusust ja piirata vähendatud käibemaksumäära kasutamist.
2. Suurendada eelkõige naiste, väheste oskustega isikute ja vanemaealiste osalemist tööturul, edendades sealhulgas vajalike oskuste omandamist ning kõrvaldades takistused püsivamate töölepingute sõlmimiseks. Tagada pensionisüsteemi jätkusuutlikkus ja piisavus, astudes samme tegeliku pensioniea tõstmiseks ja alustades eripensionide süsteemi reformimist.
3. Kõrvaldada takistused investeeringute tegemiselt, seda eriti transpordisektoris.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Portugali 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/21)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Portugali ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Portugali rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Portugal tagama allpool esitatud soovitusel 1–4 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 22. veebruaril 2017 avaldati 2017. aasta riigiaruanne Portugali kohta. Selles hinnati Portugali edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Portugalil esineb ülemäärane makromajanduslik

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

tasakaalustamatus. Eelkõige põhjustavad haavatavust netoväliskohustuste suur osakaal ning era- ja valitsemissektori suur võlg ja viivislaenude suur osakaal suure, kuid siiski väheneva töötuse ja tootlikkuse aeglase kasvu taustal. Potentsiaalne majanduskasv jääb kriisieelsele ajale alla, kuna seda mõjutavad toote- ja tööturu püsivad kitsaskohad ja paindumatus koos maksebilansi tasakaalustamatusega. Jooksevkonto näitab teatavaid paranemise märke, kuigi netoväliskohustuste märkimisväärses kohandamiseks on tarvis veel pingutada. Pärast märkimisväärsed kohandusi eelnevatel aastatel hakkas tööjõu ühikukulu tootlikkuse kasina kasvu ja palgatõusu tulemusel kerkima. Olukorras, kus võlakooormust on vaja vähendada, on eravõlg vähenenud ja valitsemissektori võlg on stabiliseerunud. Viivislaenude osakaal on endiselt suur, kasumlikkus vähenenud ning kapitalipuhvrid suhteliselt kasinad. Kõik see kujutab endast ohtu pankade bilansile. Tööturu tingimused on paranenud, kuid noorte ja pikaajaline töötus ning ajutiste töötajate osakaal on endiselt suur.

- (4) 28. aprillil 2017 esitas Portugal oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Portugali 2017. aasta riiklik reformikava sisaldab kohustusi nii lühikeseks kui ka keskpikaks perioodiks. Eelkõige sisaldab see meetmeid riigi rahanduse juhtimise ja ettevõtluskeskkonna parandamiseks ning ettevõtlussektori võlga tegelemiseks. Samuti võetakse selles kohustus uuendada riigihaldust laiapõhjaliste reformidega, suurendada sotsiaalkaitset, ajakohastada tööjõu oskuste taset ning parandada riigiettevõtete juhtimist. Selles käsitletakse ka 2017. aasta riigiaruandes ja euroala soovitusel tõstatatud lahendamist vajavaid küsimusi, sealhulgas vajadust taaskäivitada investeeringud ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Kui need meetmed ettenähtud aja jooksul täielikult ellu viidaks, aitaksid need käsitleda Portugali makromajanduslikku tasakaalustamatust ja vastata riigipõhiste soovitudele. Portugali poliitiliste kohustuste hinnangute põhjal kinnitab komisjon oma varasemat hinnangut, et praeguses etapis ei ole vaja makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust tõhustada. Tegevuspõhimõtete reformimise tegevuskava täitmist hakatakse spetsiifilise järelevalve teel täpsemalt jälgima.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärses majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Pärast ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse lõpetamist kohaldatakse Portugali suhtes praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglina seotud üleminekukorda. 2017. aasta stabiilsusprogrammiga kavatseb Portugal viia 2017. aastaks valitsemissektori eelarvepuudujäägi 1,5 %-le SKPst ja 2018. aastaks 1,0 %-le SKPst ning 2020. aastaks jõuda ülejäägini 0,4 % SKPst. Need plaanid ei hõlma võimalikke puudujääki suurendavaid pankade toetusmeetmeid. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne ülejääk 0,25 % SKPst, on kavas saavutada 2021. aastaks. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 127,9 %-le 2017. ja 124,2 %-le 2018. aastal ning jõudma 117,6 %-le 2020. aastal. 2017. aasta puhul on eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium usutav, kuid järgnevatel aastatel optimistlik. Meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2017. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (7) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Portugalile soovitus saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine vähemalt 0,6 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2017. aastal oht sellest soovitatud kohandusest olulisel määral kõrvale kalduda.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (8) Võttes arvesse eelarveolukorda ja eelkõige riigi võlataset, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Portugal veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on struktuurne ülejääk 0,25 % SKPst. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär⁽¹⁾ ei tohi ületada 0,1 % 2018. aastal. See vastaks struktuursele kohandusele vähemalt 0,6 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Peale selle ei suuda Portugal esmapilgul järgida 2017. ja 2018. aastal võlareegliga seotud üleminekukorda. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Portugal peab olema eelkõige 2017. aastal valmis võtma stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid. Kuid vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 tuleks eelarvekavade ja -tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarvetasakaalu tsükliliste tingimuste valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitusetega avaldatud komisjoni teatistes 2017. aasta Euroopa poolaasta kohta, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii majanduse praeguse elavnemise tugevdamisele kui ka Portugali riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Portugali tsüklilist olukorda.
- (9) Eelarve kindel konsolideerimine sõltub uue eelarveraamistiku seaduse õigeaegsest ja täpsest täitmisest ning valitsemissektori kulutuste läbivaatamisest ja ratsionaliseerimisest ja maksude kogumise täiustamisest. Portugal on hakanud kulutusi läbi vaatama, kasutades peamiselt tervishoiu- ja haridusministeeriume ning riigiettevõtete ja (tsentraliseeritud) avalike hangete ja kinnisvara haldamist hõlmavaid tõhustamismeetmeid. Kulutuste läbivaatamine ei ole siiski veel laiapõhjaline, sest läbivaatamisega on hõlmatud vaid keskvalitsus ning selles keskendutakse teenuste ühtlustamisega kaasnevast tõhususest tulenevale kokkuvõttele. Tervishoiusektoris on valitsus võtnud meetmeid haiguste ennetamise ja rahvatervise tegevuspõhimõtete edendamiseks. Tervishoiusektori tõhustamiseks ja kestlikuks muutmiseks on võetud meetmeid, näiteks tsentraliseeritud avalike hangete või geneeriliste ravimite laiema kasutamisega. Kuigi haiglate reform jätkub, on haiglate eelarvete planeerimine ja täitmine endiselt oluline lahendamist vajav küsimus. Hilinenud maksed (võlgnevused) kuhjuvad, osutades raamatupidamise kontrollimehhanismide ja juhtimistavade nõrkusele. Täpne ja tasakaalustatud eelarvestamine, kulude parem kontroll ja kohustuste kontrollimise seaduse õigeaegne ja tulemuslik rakendamine võivad aidata vähendada võlgnevusi ja suurendada selle sektori tõhusust ja kvaliteeti. Kõrged ja kasvavad vananemisega seotud kulud kujutavad jätkuvalt ohtu rahanduse jätkusuutlikkusele. Keskpikas perspektiivis peaksid suuremad eelarveriskid olema seotud valdavalt pensionide rahastamise kuludega. Portugali pikaajalised eelarveriskid on hinnangute kohaselt väikesed. Selle taga on suuresti pensionireformid ja eeldused, et poliitikat ei muudeta ning et pensionisüsteemi suurt sõltuvust eelarvevahendite ümberpaigutamisest vähendatakse veelgi. Riigiettevõtete restruktureerimisele nende eelarvete jätkusuutlikuks muutmisel ei ole veel täit tähelepanu omistatud. Rahandusministeeriumi järelevalveosakonna kontrollitavate riigiettevõtete võla kogusumma oli 2016. aasta teises kvartalis 32 miljardit eurot. Riigiettevõtete eelarvete jätkusuutlikkuse tagamise eesmärgi sisaldav raamistik võiks aidata vähendada riigiettevõtete sõltuvust eelarvevahendite ümberpaigutamisest ja aitaks tegelda suure põhivõlga.
- (10) Portugali tööturg taastus 2016. aastal jätkuvalt. Tööturu näitajad paranesid stabiilselt ja töötuse määr langes märgatavalt. Märkimisväärne osa uutest töökohtadest luuakse tähtajatute lepingutega. Ajutiste lepingute osakaal on püsivalt kõrge. Tööturu suur killustatus kahjustab töötajate karjäärivõimalusi ja sissetulekut, eriti noorte hulgas. 2017. aasta jaanuaris muutis Portugal oma tööhoive tugiprogrammi, et toetada tähtajatute lepingutega värbamist. Selle oodatav mõju killustatuse vähendamisele on piiratud, sest programmiga hõlmatakse ootuste kohaselt vähe inimesi. Kuigi tööturu hiljutised reformid on suurendanud töökohtade loomise stiimuleid, võivad mõned õigusraamistiku aspektid heidutada ettevõtjaid värbama töötajaid tähtajatute lepingutega. Eelkõige seisavad tööandjad silmitsi teadmata vallandamiskuludega, kui alaliste töötajate koondamist peetakse ebaõiglaseks. See tuleneb võimalusest ennistada tööle ebaõiglase koondatud töötaja ja kohtumenetluse ebatõhususest.

⁽¹⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (11) 2014. aastast vähenenud töötuse kõrval väheneb ka pikaajaliste töötute absoluutarv. Siiski on rohkem kui pool töötutest olnud töötud aasta või kauem ja nende osakaal tööturu taastumisega vähenenud ei ole. Pikaajaliste ja noorte töötute suur arv suurendab ohtu, et töötud kaotavad sideme tööturuga, järk-järgult oma oskused ja tööalase konkurentsivõime ning vähendavad seega ka potentsiaalset majanduskasvu. Endiselt märkimisväärne noorte töötus väheneb tänu viimastel aastatel võetud meetmetele, sealhulgas noortegarantii raames võetud teavitusemeetmetele⁽¹⁾. See selgitab osaliselt, miks mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noorte) osakaal on liidu keskmisest väiksem. Portugal tegeleb ka aktiivsete tööturumeetmete ühtlustamisega ja noorte töötusega. Selle hulka kuuluvad tööhõivealaste stiimulite (sotsiaalmaksete vähendamine) kehtestamine aprillis 2017, et võtta noori ja pikaajalisi töötuid tööle tähtajatute lepingutega. Pikaajaliste töötute tulemuslikuks aktiveerimiseks on väga oluline, et avalikud tööturuasutused teeksid tõhusat koostööd sotsiaalteenistusega, et selle rühma vajadused paremini välja selgitada ja nendega tegeleda. Oluline samm selles suunas oleks luua lubatud tööhõive ühtsed kontaktpunktid.
- (12) Valitsus suurendas väljakuulutatud kava kohaselt miinimumpalka 2017. aastal juba kolmandat aastat järjest. Viimane, oodatud inflatsiooni ja keskmist tootlikkuse kasvu ületav suurendamine peaks muutma miinimumpalga siduvamaks, sest sellega oli 2016. aastal kaetud juba viiendik töötajate koguarvust. Miinimumpalga tõus aitab vähendada suurt palgavaesust ja võib mõjuda positiivselt kogunõudlusele. Sellega võivad siiski kaasneda tööhõiveriskid, eriti madala kvalifikatsiooniga töötajatele. Praeguses elavnemisfaasis need riskid materialiseerunud küll ei ole, kuid neile tuleb siiski tähelepanu pöörata. Valitsus jälgib miinimumpalga muutumise mõju kvartaliaruannetes, mis avaldatakse ja arutatakse läbi koos sotsiaalpartneritega.
- (13) Portugal on saavutanud märkimisväärset edu haridustulemustes, nagu nähtub OECD rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) viimastest tulemustest. Portugal on siiski OECD riikide hulgas ühe suurima klassi kordama jäänute määraga. See on selgelt suurendanud haridussüsteemist varakult lahkumise riski ja suurendab märkimisväärselt kulutusi haridusele. Tööjõu üldine oskuste tase on üks madalamaid Euroopas ja see kahjustab riigi innovatsioonisuutlikkust ja konkurentsivõimet. Lisaks takistab digitaaloskuste puudumine endiselt tööjõu oskuste ajakohastamist. Umbes 22 %-l Portugali tööjõust puuduvad digitaaloskused peamiselt seetõttu, et nad ei kasuta korrapäraselt interneti. See näitaja on liidu keskmisest kaks korda kõrgem. Valitsus on võtnud meetmeid täiskasvanuõppe ja digitaaloskuste edendamiseks, eelkõige „Qualifica“ programmi ja digitaaloskuste riikliku algatuse (INCoDe2030 algatus) kaudu. Tõhususe tagamiseks peavad need pakkuma kvaliteetseid võimalusi töötajate oskuste täiendamiseks ja ümberõppeks vastavalt tööturu vajadustele. Valitsus on võtnud ka rea meetmeid kõrgharidus- ja ettevõtlussektori vahelise koostöö toetamiseks, täpsemalt teadusuuringute tulemuste ja teadustegevuse valdkonnas. Sellise koostöö soodustamiseks tuleb siiski ülikoolide struktuuri muuta.
- (14) Ehkki olukord on paranemas, on ettevõtete viivislaenude suur osakaal koos vähese kasumlikkuse, riigi võlakohustustega seotud riskidele avatuse ja nõrkade kapitalipuhvritega endiselt pangandussektori jaoks problemaatiline. Varade kvaliteedi vähenemine isearanis ettevõtlussektoris kahjustab pangandussektori kasumlikkust. Koos nõrkade kapitalipuhvritega takistab see omakorda krediidi ja investeringute tootlikumat jaotust. Ehkki viivislaenude tase on vähenemas, on nende osakaal suur (19,5 % võrreldes 19,6 %-ga 2015. aasta lõpus) ning teatavates majandussektorites tõuseb see endiselt, eriti ehitus- ja kinnisvarasektoris tegutsevate ettevõtete puhul. Viivislaenude suure osakaalu vähendamiseks on võetud mõningaid meetmeid. Selleks et märkimisväärselt vähendada viivislaenude osakaalu, sealhulgas edendada järelturu teket, et pangad saaksid müüa raskustes olevate portfelli osasid, on endiselt tarvis laiapõhjalist strateegiat.
- (15) Krediiditingimused on järk-järgult paranenud nii nõudluse kui ka pakkumise poole peal, kuid VKEd juurdepääsu rahastamisele on endiselt vaja parandada. Nende Portugali VKEd protsent, kes ei saanud taotletud laenu täies osas, tõusis 34 %-lt 42 %-le, samas kui liidu langev keskmine jõudis 2016. aastal 30 %-le. Suure kasvupotentsiaaliga

⁽¹⁾ Nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 120, 26.4.2013, lk 1).

innovaatilistel ja konkurentsivõimelistel ettevõtetel oleks kasu paremast kapitalile juurdepääsust. See vähendaks nende sõltuvust võla teenindamisest ja parandaks nende juurdepääsu rahastamisele, aidates ettevõtetel kasvada ja rahvusvaheliseks saada. Laenudest ja omakapitalist rahastatud investeringute kapitalikulude erinevus oli 2016. aastal liidus oma suuruselt viiendal kohal ning ületas tublisti liidu keskmist. Kuigi maksusüsteemi muutused on vähendanud stiimuleid võla teenindamiseks, on liiga vara näha nende mõju võla olulisele soosimisele äriühingu maksustamises. Juulis 2016 algatas valitsus peamiselt erainvesteringute suurendamiseks programmi Capitalizar. Programmiga luuakse VKEdele uued krediidiiliinid, moodustatakse erirahastatud erainvesteringutes osalemiseks ja muudetakse maksusüsteemi investeringute soodustamiseks. Samal ajal on valitsus loonud veel ühe programmi (Programa Semente), et pakkuda rahastamist idufirmadele ja käivitamisetaapis väikeettevõtjatele (seemnekapital). Selle programmiga aidatakse neil hankida omakapitali, pakkudes kuni kolmeks aastaks maksusoodustusi väikeinvestoritele, kes sellistes ettevõtetes uusi aktsiaid/osakuid soetavad. Mõlemad programmid peaksid kiire ja täieliku rakendamise korral parandama äriühingute rahastamist Portugalis.

- (16) Komisjon pakkus jaanuaris 2017 osana teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketi kõikidele liikmesriikidele suuniseid riiklikeks reformideks, millega reguleerida suure kasvu ja töökohtade loomise potentsiaaliga kutsealasid. Reformisootused käsitlesid suurt hulka nõudeid ja nende aluseks on võrdlev analüüs, mis lähtub viimase kolme aasta jooksul koostöös liikmesriikidega teostatud vastastikuse hindamise käigus tehtud tööst ja asjaomastest põhimõtetest. Portugal on selles tegevuses aktiivselt osalenud. Portugal on oma riiklikus tegevuskavas selgitanud, et 2011. aastast on reguleeritud kutsealasid põhjalikult reformitud, nende regulatsiooni läbi vaadatud ja lähiaastatel ei ole kavas suuremaid muudatusi. Komisjoni pakutavad suunised täiendavad 2017. aasta Euroopa poolaasta hindamisi ja käsitlevad täpsemalt nende kutsealade suhtes kohaldatavaid nõudmisi. Mitmeski sektoris esineb teenuste pakkumisel märkimisväärsed regulatiivsed ja haldustõkkeid. Ehitust ja muid kõige suuremate piirangutega äriteenuseid (sealhulgas reguleeritud kutsealad) käsitlevad mõningad reformid lepidi kokku finantsabiprogrammiga. Paraku on need peatatud või on toimunud tagasimineku. Teatavaid kutsealasid reguleerivates seonduvates õigusaktides on neid kutsealasid konkurentsile avavad põhimõtted nõrgemad kui raamseaduse omad. Seetõttu tekib küsimus, milline võib olla nende otsene või kaudne piirav mõju konkurentsile kutsealaste teenuste turul.
- (17) Portugali avalikku haldust iseloomustavad endiselt vähene tõhusus ja läbipaistvuse puudulikkus. Konkurents avalikes hangetes on piiratud. Edusammudest hoolimata esineb läbipaistvuses ning avalike hangete andmete ja menetluste usaldusväärsuses puudujääke. Läbipaistvus on jätkuvalt keeruline ülesanne kontsessioonilepingute ning avaliku ja erasektori partnerluste puhul, sest avaliku sektori hankijatel puuduvad teadmised keeruliste lepingute haldamiseks. Otselepingute sõlmimine on avalike hangete puhul endiselt väga levinud. Hiljuti on alustatud riigihangete seadustiku läbivaatamist ja komisjon jälgib tähelepanelikult selle rakendamist. Halduskoormus ja ühtsete rakendustavade puudumine kogu riigis lükkavad menetluste reformimist edasi. Mõningasest edust hoolimata on kohaliku ja keskvalitsuse haldusmenetluste lihtsustamine viibinud ja avaliku halduse eri tasandite vaheline koordineerimine vähene. Portugali ametiasutused on heaks kiitnud uue lihtsustamisprogrammi SIMPLEX+. See kätkeb endas nii kodanikele kui ka ettevõtetele suunatud üsna laiapõhjaliste meetmete paketti. Need meetmed on paljulubavad ning SIMPLEX+ programmi kasu saamiseks on tarvis tagada paketi varane rakendamine. Suuremat osa paketi ettevõtetele suunatud meetmetest on nüüd rakendama asutud. Portugali kohtusüsteemi tulemuslikkus jääb endiselt liidu keskmisele alla. Tsiviil-, kaubandus- ja maksuvaidluste tõhususe näitajad on Portugalis kasinad. See mõjub kehvasti äridünaamikale ning välismaiste otseinvesteringute juurdevoolule. Maksu- ja halduskohtute kiirus asjade lahendamisel jätab soovida ning menetlused on endiselt liiga pikad. Maksejõuetuskohtu menetluse lõpetamiseks kulub kuni 40 kuud, mis tekitab kahtlusi SIREVE raamistike tõhususes.
- (18) Portugal on saavutanud edu läbipaistvuse suurendamisel ja avalikus halduses esineva korruptsiooni vastases võitluses, kuid seni puudub üldstrateegia. Riigiprokuratuuri jaoks on korruptsioonivastases võitlusest saanud tõeline prioriteet ning asjade lahendamiseks ja vahendite haldamiseks on loodud tõhusamad menetlused. Nüüd tuleb oodata, kas selle tulemusel paraneb ka kõrgetasemelise korruptsiooni eest süüdi mõistmine ning tugevamat hoiatust pakkuvate karistuste määramine. Ennetuse korras igas avalikus asutuses ette nähtud korruptsiooni ennetamise kava loomine on siiani olnud üldjoontes puhtformaalne. Kavad ei ole iga organisatsiooni eripärale kohandatud ega sisalda piisavat seiret.

- (19) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Portugali majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Portugalile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Portugali eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (20) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1.
- (21) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitudes 1–4,

SOOVITAB Portugalil võtta 2017.–2018. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise püsivus. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Portugali riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Kasutada juhuslikke tulusid, et vähendada kiiremini valitsemissektori võla suhet SKPse. Suurendada jõupingutusi kulude läbivaatamise laiendamiseks, et katta märkimisväärne osa valitsemissektori kuludest mitmes poliitikavaldkonnas. Tugevdada kulude kontrolli, kulutõhusust ja eelarvestamist, eelkõige tervishoiusektoris, kus tuleks keskenduda haiglate võlgnevusele, ja tagada pensionisüsteemi jätkusuutlikkus. Riigiettevõtete eelarvete jätkusuutlikkuse tagamiseks püstitada 2018. aasta eelarveks aegsasti sektoripõhised tõhususeesmärgid, parandada riigiettevõtete üldist netotulu ja vähendada riigieelarvele avalduvat koormust.
2. Edendada tähtajatute lepingutega värbamist, sealhulgas vaadata läbi asjaomane õigusraamistik. Tagada pikaajaliste töötute tulemuslik aktiveerimine. Tagada koostöös sotsiaalpartneritega, et miinimumpalga muutused ei kahjustaks madala kvalifikatsiooniga isikute tööhõivet.
3. Kiirendada jõupingutusi krediidiastutuste bilansside korrastamiseks viivislaenude laiapõhjalise strateegia rakendamisega, sealhulgas langenud väärtusega varade järelturu tõhustamisega. Parandada eelkõige idufirmade ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu kapitalile.
4. Rakendada halduskoormuse vähendamise tegevuskava ning hakata 2017. aasta lõpuks tegelema ehitus- ja äriteenuste sektori regulatiivsete tõketega. Tõhustada maksejõuetus- ja maksumenetlusi.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Rumeenia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/22)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Rumeeniat ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Rumeenia kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Rumeenia edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Rumeenia esitas 5. mail 2017 nii oma 2017. aasta riikliku reformikava kui ka 2017. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) 2009. ja 2015. aasta vahel oli Rumeenial võimalik kasutada kolme maksebilansi abiprogrammi, mida haldavad ühiselt Euroopa Komisjon ja Rahvusvaheline Valuutafond ning toetab Maailmapank. Väljamakseid tehti ainult esimese programmi (2009–2011) raames, 2011–2013. aasta ja 2013–2015. aasta programmid olid ennetavad. Komisjoni nimel tehtav programmijärgne järelevalve, mille eesmärk on jälgida Rumeenia suutlikkust maksta tagasi esimese programmi raames saadud laenu, algas 2015. aasta oktoobris ja jätkub seni, kuni laenust, mis tuleb tagasi maksta 2018. aasta kevadeks, on tagastatud vähemalt 70 %.
- (6) Rumeenia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2017. aasta lähenemisprogrammis eeldab valitsus, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on nii 2017. kui ka 2018. aastal 2,9 % SKPst ja väheneb seejärel järk-järgult, kuni jõuab 2020. aastal 2,0 %-ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärki (struktuurne puudujääk 1 % SKPst) ei täideta eelduste kohaselt 2020. aastaks, kui programmiperiood lõpeb. Ümberarvutatud ⁽¹⁾ struktuurne eelarvepositsioon jõuab 2020. aastaks eelduste kohaselt - 2,6 %-ni. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse tõusma 2016. aasta 37,6 %-lt SKPst 2018. aastaks 38,3 %-ni SKPst ja seejärel langema 2020. aastaks 37,6 %-ni SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik. Makromajanduslike väljavaadete peamine langusrisk tuleneb eelarve- ja struktuurimeetmete väiksemast mõjust lühiajalistele ja keskpika perioodi majanduskasvu väljavaadetele. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud. Lisaks sellele võib eelarveprognoos palkade ühtlustamise seaduse eelnõu tõttu märkimisväärselt halveneda.
- (7) 12. juulil 2016 soovitas nõukogu Rumeenial piirata 2016. aastal kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgist ja saavutada 2017. aastal aastane eelarvekohandus 0,5 % SKPst, v.a juhul, kui keskpika perioodi eelarve-eesmärgini jõutakse väiksema jõupingutusega. 2016. aasta arvandmete põhjal leiti, et Rumeenia on keskpika perioodi eelarve-eesmärgist märkimisväärselt kõrvale kaldunud. Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 4 ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 10 lõikega 2 saatis komisjon 22. mail 2017 Rumeeniale hoiatuse selle kohta, et 2016. aastal täheldati märgatavat kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Pärast seda võttis nõukogu 16. juunil 2017 vastu uue soovitus, ⁽²⁾ milles kinnitati, et Rumeenia peab võtma vajalikud meetmed tagamaks, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ⁽³⁾ ei ületa 2017. aastal 3,3 %, mis tähendab aastast struktuurilist kohandamist vähemalt 0,5 % ulatuses SKPst. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2017. aastal kaldutakse soovitatud kohandusest märkimisväärselt kõrvale.
- (8) Võttes arvesse Rumeenia eelarveolukorda, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Rumeenia veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on struktuurne puudujääk 1 % SKPst. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei tohi ületada 4,3 %. See vastaks struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on oht, et 2018. aastal kaldutakse sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Lisaks on komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt valitsemissektori eelarvepuudujääk 2017. ja 2018. aastal vastavalt 3,5 % ja 3,7 % SKPst, mis on suurem kui aluslepingus sätestatud kontrollväärtus 3 % SKPst. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et arvestades oluliselt halveneva eelarveprognoosiga tuleb 2017. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks võtta olulisi täiendavaid meetmeid kooskõlas Rumeeniale 16. juunil 2017 saadetud soovitusel, et korrigeerida märkimisväärne kõrvalekaldumine keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast.
- (9) Rumeenia eelarveraamistik on usaldusväärne, ent selle täitmine ei ole täielikult tagatud. 2016. aasta eelarves kalduti märkimisväärselt kõrvale keskpika perioodi eesmärgist (struktuurne puudujääk 1 % SKPst), mis on vastuolus riikliku eelarveraamistiku puudujäägi piirnormiga. 2017. aasta eelarves kalduti riiklikest eelarve-eeskirjadest veel enam kõrvale. 2016. aastal nagu varasematelgi aastatel ei saanud Rumeenia ametiasutused parlamendile augustikuiseks kohustuslikuks tähtjaks ära ajakohastatud eelarvestrateegiat. Sellest tulenevalt ei ole iga-aastases eelarveprotsessis juhindatud keskpika perioodi eelarvestrateegiast.

⁽¹⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud metoodikat kasutades.

⁽²⁾ Nõukogu soovitus, 16. juuni 2017, mis esitatakse eesmärgiga korrigeerida täheldatud märkimisväärne kõrvalekalle, mis tuvastati Rumeenias keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavas (ELT C 216, 6.7.2017, lk 1).

⁽³⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (10) Küllaldate kapitalipuhvrite ja suureneva kasumlikkuse varal jätkus 2016. aastal pangandussektori olukorra paranemine. Rumeenia ametiasutused võtsid kohustuse viia pangandussektoris 2018. aastal läbi põhjalik varade kvaliteedi läbivaatamine ja stressitest. Seadus võlgadest vabastamise kohta jõustus 2016. aasta mais, ent riski pangandussektorile leevendab suuresti konstitutsioonikohtu otsus, mille kohaselt kohtud peavad hindama, kas laenuvõtjad vastavad raskustes olekut käsitlevatele õigussätetele. Hiljuti tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks parlamendi poolt 2016. aasta oktoobris vastu võetud seadus Šveitsi frankides nomineeritud laenude konverteerimise kohta. Ent sagedased seadusandlikud algatused õhnestavad jätkuvalt õiguslikku ootuspärasust ja võivad seega avaldada negatiivset mõju investorite suhtumisele.
- (11) Rumeenias lobbab maksudest kõrvalehoidumine, mis vähendab maksutulu ja maksusüsteemi õiglust ning moonutab majandust. Rumeenia on teinud piiratud edusamme maksukuulekuse ja maksude kogumise tugevdamist käsitleva riigipõhise soovitusete täitmisel. 2016. aastal muudeti käibemaksu registreerimise ja tagastamise korda ning pooleli on elektrooniliste ja maksuhalduriga ühendatud kassaparaatide paigaldamine kogu riigis. 2017. aastast kehtib sellistes sektorites nagu hotellindus, toidlustamine ja muud seotud tegevussektorid erikord, mille kohaselt maksude summa ei sõltu tuluvahemikust. Lisaks sellele kehtestati piirangud seoses füüsilisest isikust ettevõtjate ja pereettevõtetega, et tõkestada maksustamise vältimist. 2016. aastal tähteldati nõuetele vastavuse paranemist seoses maksude deklareerimise ja maksmisega, ent ühiste maksu- ja tööinspeksioonide ja -audititega ei õnnestunud tulemusi parandada. Lisaks sellele tõsteti mikroettevõtjatele kohaldatava maksustamise korra raames oluliselt kehtivat käibekünnist ja samal ajal langetati maksumäära, võimaldades maksukohustuste täitmist nii, et see tõi kaasa eelarvetulude vähenemise. On oht, et sektori- ja kategooriapõhine lähenemine äriühingute maksustamisele põhjustab halduskoormuse nii äriühingutele kui ka maksuhaldurile ega aita maksukogumist parandada.
- (12) Leibkonna suurust arvesse võttes on netotulu jaotus Rumeenias äärmiselt ebavõrdne ning see pärsib riigi jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu potentsiaali. Elanikkonna kõige rikkama 20 % sissetulek on kõige vaesema 20 % sissetulekust enam kui kaheksa korda suurem. See suhtarv on tugevasti üle liidu keskmise. Suurel määral tuleneb ebavõrdsus sellest, et tervishoiuteenused, haridus, teenused ja tööturg ei ole kõigi jaoks ühtviisi kättesaadavad. Lisaks sellele on sissetulekute ebavõrdsus enne ja pärast maksude ja sotsiaalsete siirete mahaarvamist üks väiksemaid liidus. Peamiste sotsiaalhüvitiste aluseks olevat sotsiaaltoetuse võrdlusiindeksit ei ole pärast selle kehtestamist 2008. aastal ajakohastatud. Deklareerimata töö, sealhulgas ümbrikupalkade maksmine, on endiselt laialt levinud ja mõjutab endiselt negatiivselt maksutulu, moonutab majandust ning vähendab maksu- ja sotsiaalkindlustussüsteemi õiglust ja tõhusust. Katseprojekti raames tegid maksuamet ja tööinspeksioonid ühiskontrolle, ent seni pole neil olnud süsteemset mõju. Vahendeid ei ole koondatud sektoritesse, kus on kõige suurem maksudest kõrvalehoidumise oht, ümbrikupalkadele pööratakse vähe tähelepanu ja sunnimeetmed on ennetusmeetmete suhtes üliluslikud.
- (13) Tööturutulemused paranesid 2016. aastal, kui töötuse määr langes taas kriisieelsele tasemele. Tööjõud üha kahaneb, kuna elanikkond vananeb ja väljaränne on endiselt ulatuslik. Madala tööpuudusega kõrvuti on riigis üks kõrgemaid mitteaktiivsuse määrasid liidus. Noorte, naiste, väheste oskustega isikute, puuetega inimeste ja eriti romade tööhõive ja tööjõus osalemise määr on oluliselt alla liidu keskmise. Mittetöötavate ja mitteõppivate noorte arv on endiselt väga suur.
- (14) Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse oht küll väheneb, ent see on väga suur, ennekõike lastega perede, puuetega isikute, romade ja maaelanikkonna puhul. Seoses sellega, et poliitika võttis kursi konkreetsetele elanikkonnarühmadele mõeldud teenuste paremale osutamisele, võeti 2016. aastal vastu terviklik vaesusevastane pakett. Sellega nähakse ette katseprojekt integreeritud teenuste toomiseks tõrjutud kogukondadeni. Projekti kasutuselevõtt kogu riigis tõstaks märkimisväärselt integreeritud teenuste pakkumise taset, mis on praegu madal. Järjestikuste riigipõhiste soovitusete täitmise raames võeti vastu miinimumsissetulekut käsitlev seadus, mis jõustub 2018. aastal. Miinimumsissetuleku olemasolu suurendab sotsiaalabi piisavust ja katvust. See ühendab passiivse toetuse ning kohustuslikud aktiivsed tööturumeetmed ja kontrollid. Samas on selle osakaal töötute aktiveerimisel tagasihoidlik, kuna eesmärgiks on jõuda aktiivsete tööturumeetmetega 2021. aastaks 25 % toetusesaajateni.
- (15) Riikliku tööhõiveameti reformide raames on tõhustatud aktiveerimismeetmeid. Reformid hõlmavad rohkem vajadustele kohandatud toetust ning integreeritud teenuseid töötajatele ja tööandjatele. Mittetöötavaid ja mitteõppivaid noori teavitatakse paremini ning neile pakutavaid teenuseid parandatakse. Ent tööturust kõige kaugematele rühmadele pakutava aktiveerimispoliitika ulatus on jätkuvalt piiratud ja hiljutised aktiveerimismeetmed

ei keskendu enam neile konkreetsetele rühmadele. Meetmete ulatus ja lõimitus sotsiaalteenustega ei ole küllaldased selleks, et just nende rühmade tööturul osalemist märkimisväärselt suurendada.

- (16) Pensionide piisavusel ja eakate vaesusel on märkimisväärne sooline mõõde: kuna kõik muud näitajad on samad, on naistel nende madalama pensioniea tulemusena väiksemad pensioniõigused. Rumeenia on üks väga vähestest liikmesriikidest, kes ei näe ette naiste ja meeste pensioniea ühtlustamist. Seadus, millega võrdsustatakse meeste ja naiste pensioniiga, esitati parlamendile 2013. aastal. Seni on ainult senat selle vastu võtnud.
- (17) Võttes arvesse tootlikkuse arengut, sissetulekute ühtlustumist ja Rumeenia konkurentsipositsiooni, tuleb erilist tähelepanu pöörata avaliku ja erasektori palkade tõusule. Avaliku sektori palgatõusul võib olla ülekanduv mõju erasektori palkadele ja seega võib see mõjutada Rumeenia konkurentsivõimet. Rumeenia miinimumpalk on küll endiselt üks liidu madalamaid, ent see on viimastel aastatel märkimisväärselt tõusnud. Miinimumpalga erakorralised suurendamised on märkimisväärselt suurendanud miinimumpalka saavate töötajate hulka ning viimasel ajal põhjustanud palgajaoatuse kõige alumise osa tugeva kokkusurutuse. Riigipõhise soovitusel täitmise raames loodi 2016. aasta alguses kolmepoolne tööühm, et luua mehhanism miinimumpalga kehtestamiseks objektiivsete majanduslike, tööturuga seonduvate ja sotsiaalsete kriteeriumide põhjal, ent töö viibis märkimisväärselt ning seda tuleb asjakohaselt uuesti alustada. Sotsiaaldialoogi iseloomustab endiselt sektori tasandi kollektiivlääbirääkimiste vähesus ja institutsioonide nõrkus, mis piiravad reformide tulemuslikkust.
- (18) Küllaldased põhioskused on hea ja stabiilse töökoha leidmise ja säilitamise ning eduka majandus- ja ühiskonnaelus osalemise pant. Rahvusvahelised uuringud viitavad tõsistele vajakajäämistele Rumeenia teismeliste põhioskuste osas. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte suur osakaal, väike kõrghariduse omandajate määr ja ulatuslik väljaränne on tinginud kvalifitseeritud tööjõu alapakkumise. Juurdepääs kvaliteetsele tavaharidusele on eriti piiratud maapiirkondades ja roma laste puhul. Maapiirkondadesse ja peamiselt romadest õpilastega koolidesse on raske meelitada häid õpetajaid. Koos segregatsiooni ja tihtiesineva diskrimineeriva hoiakuga on selle tagajärjeks roma laste kesisemad haridusalased tulemused. Vastuseks korduvatele riigipõhiste soovitustele võttis Rumeenia vastu strateegia seoses haridussüsteemist varakult lahkumisega ja alustas selle rakendamist. Hiljuti on muu hulgas võetud integreeritud meetmeid, algatatud sooja koolitoidu pilootprogramm, parandatud koolisõidukulude tagasimaksmist ja väljastatud lasteaiakuponge, et õhutada vaeste perede lastele koolieelse hariduse andmist. 2017. aasta sügiseks on kavandatud projektipõhised ja liidu rahastatavad meetmed õpetamise kvaliteedi tõstmiseks ebasoodsas olukorras olevates koolides ning käimas on õppekavade uuendamine (olguigi, et see on mittetäielik). Täiustatud on segregatsioonivastaseid õigusakte, muu hulgas andes haridusinspeksioonidele selles valdkonnas suuremad volitused. Ent endiselt puudub järelevalvemetoodika. Selleks et teha edusamme võitluses sotsiaalmajandusliku ebavõrdsusega hariduses, on vaja täiendavaid meetmeid. Seni on noortegarantii koolist väljalangenuteni jõudnud ainult osaliselt ja nn teise haridusvõimaluse programmid ei ole hõlpsasti kättesaadavad. Kutseharidus- ja -õppesüsteemi ei ole piisavalt tööturu vajadustega kooskõlla viidud ning osalemine täiskasvanuhariduses on väga vähene.
- (19) Rumeenia elanikkonna tervisenäitajad on viletsad. Taskukohast ja kvaliteetset tervishoidu püüab tervishoiutöötajate nappus, alarahastatus, liigne sõltuvus haiglatest ja korruptsioon, mis mõjutab eelkõige madala sissetulekuga inimesi ja maapiirkondi. Lisaks tervishoiutöötajatele makstavatele mitteametlikele tasudele väljendub korruptsioon haiglate riigihangetes, kindlustuspettustes ja altkäemaksudes sünnitunnistuste eest, mis annavad õiguse toetuste saamiseks. Riigipõhise soovitusel täitmise ja liidu 2014–2020. aasta rahastamisperioodi eeltingimuse kontekstis võttis Rumeenia mõned poliitikameetmed üleminekuks statsionaarselt ravilt ambulatoorsele. Vajalike taristute ja teenuste kindlakstegemise eesmärgil töötati välja piirkondlikud tervishoiukavad ning riikliku tervishoiustrateegia rakendamist jälgitakse. Kooskõlas 2016.–2020. aasta riikliku korruptsioonivastase strateegiaga võeti vastu õigusaktid, et uuendada süsteemi tagasiside andmiseks mitteametlike maksete kohta, ja tõsteti tervishoiutöötajate palku. Korruptsioonivastane strateegia hõlmab ulatuslikke tervishoiuteenuste alaseid meetmeid, mille hulgas on aruandekohustuse suurendamine ja suurem läbipaistvus haigla juhtide värbamisel. Sellest hoolimata on ambulatoorse ravi, eriarstile suunamise ja hoolekandesüsteemide täiustamine alles algfaasis, mitteametlikud maksed on valdavad, endiselt on tagamata läbipaistvus haiglate haldamisel ja riiklik tervishoiupersonali strateegia on vastuvõtmise ootel.

- (20) Rumeenia poliitiliste otsuste tegemist ja haldussuutlikkust on pärssinud menetluste ja otsustamisprotsesside läbipaistmatus, kvaliteetse teabe vähene kasutamine, valdkondlike poliitikasuundade nõrk koordineerimine ja laialt levinud korrupsioon. Avaliku halduse reformimisel on tehtud piiratud edusamme. Organisatsioonilised struktuurid on endiselt ebastabiilsed ning see kahjustab avaliku halduse sõltumatust ja tulemuslikkust. 2016. aastal algatati avaliku teenistuse strateegiad, ent mitut nende peamist eesmärki ei ole õiguslikus raamistikus veel arvesse võetud, eriti seoses objektiivsete kriteeriumidega personali töölevõtmisel, hindamisel ja tulemuslikkuse premeerimisel. Tehtud on ettepanek palgatasemete mõningaseks ühtlustamiseks, ent puudub selge seos töö tulemuste ja tasu vahel keskvalitsuse ja kohalikul tasandil. Avaliku teenistuse ameti suutlikkust ja volitusi tuleb veelgi suurendada. Tagasikäigu on saanud mõned 2016. aastal algatatud uuest läbipaistvusmeetmetest. Strateegiline planeerimine ja regulatiivse mõju hindamine ei ole püsivalt haldustavadesse kinnistunud.
- (21) Üks Rumeenia majandusliku arengu peamisi kitsaskohti on halva kvaliteediga ja ebapiisav transporditaristu. Omavahel seotud vajakajäämist kõrvaldamiseks ja vastusena riigipõhisele soovitusel võttis Rumeenia 2016. aasta sügisel vastu transpordi üldkava. Teedetaristusse investeerimise kiirendamiseks lahutati taristusse tehtavate investeeringute haldamine taristu haldamise eest vastutavast ametist. Raudteevõrgustiku reformimiseks loodi 2016. aastal asutus, mis peaks tööle hakkama 2017. aasta keskel.
- (22) Rumeenial on viimasel ajal üks liidu kõige kõrgemaid investeeringute suhtarve. 2016. aastal avaliku sektori investeeringud siiski vähenesid, mis oli tingitud ka liidu fondide vähesest kasutamisest. Riigi arengupotentsiaali ärakasutamise seisukohast on Rumeenia jaoks elulise tähtsusega liidu rahastamise ulatuslik ja tõhus kasutamine, ennekõike sellistes ematahtsates sektorites nagu transport või jäätmed. Avaliku sektori investeeringute kvaliteeti on muu hulgas alla viinud juhtimispuudujäägid ja muutuvad prioriteedid. Olenemata riigipõhisest soovitusel, on avaliku sektori investeeringute projektide prioriteetide seadmisel ja ettevalmistamisel saavutatud vähe edu. Alates 2016. aasta augustist on ministrid pidanud investeerimisprioriteete oma kulukavades arvesse võtma. Ent rohkem ei ole võetud ühtegi meetet, et suurendada rahandusministeeriumi osa investeeringute prioriteetide järjekorda seadmisel ja parandada ministeeriumidevahelist koordineerimist avaliku sektori investeerimisprojektide ettevalmistamisel. Veel ei ole jõutud riikliku jäätmekava ja jäätmetekke vältimise programmi vastuvõtmiseni, mis pidi toimuma 2016. aasta lõpuks. Samuti on vaja koostada kavad juhtimise ja regulatiivse jõustamise parandamiseks riiklike ja liidu rahaliste vahendite suunamisel, et täita liidu tasandi keskkonnanõuded.
- (23) Tõhusad riigihanked on otsustava tähtsusega selleks, et saavutada strateegilised eesmärgid ja tegeleda Rumeenia poliitiliste sõlmküsimustega, nagu avaliku sektori kulutuste tõhusus, avaliku halduse ajakohastamine, võitlus korrupsiooniga, samuti innovatsiooni ning jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu edendamine. Samuti on need olulised, et tagada kodanike usaldus avaliku võimu ja demokraatia vastu. Hiljuti võttis Rumeenia meetmeid riigihangete strateegia ja tegevuskava rakendamiseks. 2016. aasta mais jõustunud riigihangete seaduse jätkuna võeti 2016. aasta juunis vastu riigihankeid ja kommunaalteenuste sektori hankeid käsitlev rakendusakt, 2016. aasta lõpus võeti vastu kontsessioonilepinguid käsitlev teisene õigusakt ning riigihangete riiklikus tegevuskavas on sätestatud korrupsiooni ärahoidmine ja järelevalve. Strateegia mitmed olulised meetmed ootavad siiski rakendamist, näiteks tugevdatud kontroll ja muud korrupsioonivastased meetmed, e-riigihangete täielik rakendamine ja riigihangetega tegelevate ametnike kooolitamine.
- (24) Üle 45 % Rumeenia elanikkonnast elab maapiirkondades, mis jäävad linnapiirkondadest tööhõive, hariduse, teenustele ja taristule juurdepääsu ning materiaalse heaolu poolest kaugele maha. Vastusena riigipõhisele soovitusel parandada juurdepääsu integreeritud avalikele teenustele, laiendada põhitaristut ja edendada majanduse mitmekesistamist, eelkõige maapiirkondades, võttis Rumeenia 2016. aastal kasutusele ulatusliku meetmete kogumi maaelu arengu kohta, millega moderniseeritakse väikeseid põllumajandusettevõtteid, toetatakse mittepõllumajanduslikke VKEsid ja investeeringuid taristusse, sealhulgas sotsiaalteenustesse ja haridusse, ning muudetakse töösuhted ametlikuks. Nende meetmete pikaajaline edu sõltub suutlikkusest võtta katsemeetmed ulatuslikumalt kasutusele ning olemasolevaid liidu rahastamisvahendeid tulemuslikult suunata ja vastu võtta.
- (25) Riigiettevõtetele on oluline osa majanduses, eelkõige peamistes taristusektorites. Vajakajäämist riigiettevõtete juhtimisel väljenduvad nende madalamas kasumlikkuses võrreldes sarnaste eraettevõtetega, mis mõjutab negatiivselt riigi rahandust. Riigipõhise soovitusel täitmisel tegi Rumeenia märkimisväärsed edusamme riigiettevõtete juhtimise parandamisel. 2016. aasta sügisel võeti kiiresti vastu määrused, mis toetavad riigiettevõtete juhtimist reguleerivaid

peamisi õigusakte. Õiguslik raamistik järgib head rahvusvahelist tava seoses läbipaistvusega juhatuse liikmete ametisse nimetamisel ja riigiettevõtete juhtimisega ning annab rahandusministeeriumile spetsiifilised järelevalve- ja täitevvolitused. Samuti võeti meetmed kohalike omavalitsuste teadlikkuse suurendamiseks uutest eeskirjadest ja avalikustati riigiettevõtete eelarveline teave. Ent viivitused professionaalsete juhtide määramisel panevad muretsema edasise rakendamise pärast.

- (26) Rumeenia konkurentsivõime kannatab mittekulupõhise konkurentsivõime nõrkuste ja kõrgema lisandväärtusega majandusele ülemineku struktuursete tõkete (sealhulgas keerukad haldusmenetlused) all. 2016. aastal riigipõhise soovitusel võttis Rumeenia vastu mitu seadusandlikku akti haldusmenetluste lihtsustamiseks ning kodanike ja haldusasutuste suhtlemise hõlbustamiseks, ehkki need käsitlesid piiratud arvu menetlusi.
- (27) Korruptsioon püsib kõigil tasanditel ja takistab jätkuvalt äritegevust. Rumeenia tegi märkimisväärsed edusamme seoses suure osaga kohtusüsteemi reformist ja võitlusega suurkorruptsiooni vastu. Ent veel on vaja olulisi meetmeid nende valdkondade mureküsimuste lahendamiseks, et reformid oleksid jätkusuutlikud ja pöördumatud. Saavutatud on mõningast edu täiendavate meetmete väljatöötamisel, et korruptsiooni takistada ja selle vastu võidelda, ennekõike kohalikes omavalitsustes, ent 2016. aastal vastu võetud riikliku korruptsioonivastase strateegia tulemusliku rakendamise osas on endiselt tõsiseid probleeme. Vajalikud on jõupingutused seoses kohtute sõltumatuse austamisega Rumeenia ühiskondlikus elus, kriminaal- ja tsiviilseadustike reformide lõpuleviimise ning kohtuotsuste tulemusliku täitmise tagamisega. Rumeenia saab soovitusi kohtureformi ja korruptsioonivastase võitluse kohta koostöö- ja jälgimiskorra raames. Seepärast Rumeenia riigipõhised soovitused neid valdkondi ei hõlma.
- (28) Komisjon on 2017. aasta Euroopa poolaasta raames Rumeenia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Rumeenia esitatud soovitusete järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Rumeenia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (29) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Rumeenial võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada 2017. aastal nõukogu 16. juuni 2017 soovitus järgimine, et korrigeerida märkimisväärne kõrvalekaldumine keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist. Tagada eelarveraamistiku täielik kohaldamine. Tugevdada maksukuulekust ja maksude kogumist. Võidelda mitteametliku töötamise vastu, muu hulgas tagades ühtsete kontrollide süstemaatilise kasutuse.
2. Tõhustada sihipäraseid aktiveerimismeetmeid ja integreeritud avalikke teenuseid, keskendudes tööturust kõige kaugemal olijatele. Võtta vastu õigusaktid, millega võrdsustatakse meeste ja naiste pensioniiga. Töötada sotsiaalpartneritega konsulteerides välja miinimumpalga kehtestamise läbipaistev mehhanism. Parandada juurdepääsu kvaliteetsele tavaharidusele, eriti roma ja maapiirkondade laste puhul. Minna tervishoiuteenuste valdkonnas üle ambulatoorsele ravile ja piirata mitteametlikke makseid.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

3. Võtta vastu õigusaktid, et tagada professionaalne ja sõltumatu avalik teenistus, mis lähtub objektiivsetest kriteeriumidest. Tõhustada avaliku sektori investeerimisprojektide prioriteetide järjestamist ja ettevalmistamist. Tagada riikliku riigihangete strateegia õigeaegne, täielik ja jätkusuutlik rakendamine.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Sloveenia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/23)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Sloveeniat ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Sloveenia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Sloveenia tagama allpool esitatud soovitusel 1–3 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Sloveenia kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Sloveenia edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Sloveenial esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Haavatavus tuleneb eelkõige pangandussektori puudustest, ettevõtlussektori võlakooormusest ja eelarveriskidest. Majanduskasvu taastumise taustal on järk-järgult korrigeerimisel võlataseme tasakaalustamatus.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

Märkimisväärselt on vähenenud ettevõtlussektori võlg ja taastunud on erainvesteeringute, sh välismaiste otseinvesteeringute maht, kuigi sissetulevate välismaiste otseinvesteeringute maht on võrreldes teiste piirkonna riikidega endiselt madal. Valitsemissektori võlg oli suurim 2015. aastal ning järgmistel aastatel on oodata selle vähenemist. Pangandussektori ümberkorraldamisel saavutatud edu langes kokku viivislaenude osakaalu kiire vähenemisega ning prognooside kohaselt see peaks veelgi jätkuma. Valitsus on võtnud asjakohaseid meetmeid pangandussektori tugevdamiseks ja ümberkorraldamiseks ning riigiettevõtete juhtimise parandamiseks. Kuid ettevõtlussektori võlakohustuste ja finantssektori allesjäänud puudustega tegelemiseks on vaja täiendavaid poliitikameetmeid, et tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus ja parandada ettevõtluskeskkonda.

- (4) Sloveenia esitas oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 28. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta riikliku reformikava 3. mail 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Sloveenia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ja võlareeglga seotud üleminekukorda. 2017. aasta stabiilsusprogrammis eeldab valitsus, et 2017. aastal väheneb valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk kuni 0,8 %-ni SKPst, jõudes 2020. aastal ülejäägini 0,4 % SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurselt tasakaalustatud eelarvepositsioon, mis ei vasta stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetele – on kavas saavutada 2020. aastal. Ümberarvutatud⁽²⁾ struktuurse eelarvepositsioonist ilmneb, et keskpika perioodi eelarve-eesmärgi programmiperioodi lõpuks ei saavutata. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2017. aastal 77,0 %-ni SKPst ja jätkama langust, jõudes 2020. aastal 67,5 %-ni SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarve-eesmärkide saavutamiseks alates 2017. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (7) 2017. aasta stabiilsusprogramm osutab sellele, et pagulaste erakorralisel sissevoolul on 2016. ja 2017. aastal märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni arvamuse kohaselt ulatus pagulaste erakorralisest sissevoolust tulenev lubatud lisakulude summa 2016. aastal 0,07 %-ni SKPst. Kõnealune summa ei ole võrreldes 2016. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognoosi kinnitava 2017. aasta eelarvekavaga muutunud. 2017. aastaks taotleti stabiilsusprogrammis 0,07 % SKPst, mille puhul lisanduv mõju ulatub komisjoni hinnangul kuni 0,01 % SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest pagulaste sissevool ja julgeolekuga seotud meetmed on erakorralised sündmused, nende mõju Sloveenia riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubatakse ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2016. aastaks vähendatud, et neid täiendavaid eelarvekulusid arvesse võtta. 2017. aasta kohta antakse lõplik hinnang, mis arvestab ka lubatud lisakulusid, 2018. aasta kevadel, võttes aluseks Sloveenia ametiasutuste poolt esitatavad andmed.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliiselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodikat kasutades.

- (8) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Sloveeniale soovitusel saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine vähemalt 0,6 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Lähtuvalt komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist eksisteerib oht kalduda sellest nõudest 2017. aastal mõnevõrra kõrvale.
- (9) Võttes arvesse Sloveenia eelarveolukorda ja eelkõige riigi võlataset, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Sloveenia asjakohasele keskpika perioodi eelarve-eesmärgile veelgi lähemale. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽¹⁾ nominaalne kasvumäär ei tohi ületada 0,6 %. See vastaks struktuursele kohandusele 1 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Prognoositakse, et Sloveenia täidab 2017. ja 2018. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Sloveenia peab olema valmis võtma 2017. aastal täiendavaid meetmeid ning et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks on vaja täiendavaid meetmeid ka 2018. aastal. Kuid vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 tuleks eelarvekavade ja -tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarvetasakaalu tsükliliste tingimuste valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitustega avaldatud komisjoni teatistes 2017. aasta Euroopa poolaasta kohta, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii majanduse praeguse elavnemise tugevdamisele kui ka Sloveenia riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Sloveenia tsüklilist olukorda. Lisaks on konkreetselt Sloveenia puhul tegemist märkimisväärselt ebakindlusega seoses tsüklilise olukorraga, sest 2008.–2013. aastal toimus erakordselt suur majanduslangus ning tehti olulisi struktuuri- ja finantssektore reforme.
- (10) 2015. aasta juulis vastu võetud eelarve-eeskirjade seadusega kehtestati valitsemissektori keskpika perioodi eelarveraamistik. Selleks, et muuta see toimivaks, on vajalikud mõningad muudatused riigi rahanduse seaduses. Algselt kohustus valitsus võtma muudetud riigi rahanduse seaduse vastu kuue kuu jooksul pärast eelarve-eeskirjade seaduse vastuvõtmist. Kuid seda tähtaega lükati korduvalt edasi ja muudetud õigusakti ei ole veel parlamendile aruteluks esitatud. Muudetud riigi rahanduse seadus on üks õiguslikest vahenditest, millega võtta siseriiklikku õigusesse üle nõukogu direktiiv 2011/85/EL,⁽²⁾ ning selle ülevõtmise pidid liikmesriigid lõpule viima 2013. aasta lõpuks. Eelarvenõukogu liikmed nimetati ametisse 21. märtsil 2017.
- (11) Riigi rahanduse haavatavus Sloveenias tuleneb muu hulgas valitsemissektori suurest võlast, mis 2016. aastal oli 79,7 % SKPst. Samas vananeb Sloveenia elanikkond kiiremini kui enamikus liikmesriikides. Kuna riiklikke kulutusi pensionidele, tervishoiule ja pikaajalisele hooldusele on kavas suurendada, on Sloveenia pikaajalise jätkusuutlikkuse mahajäämuse näitaja teistest liikmesriikidest kõrgem ning riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus on Sloveenias habras.
- (12) Valitsus on esitanud tervishoiusüsteemi reformimise ettepanekud. Reformi keskmes olev tervishoiu- ja ravikindlustusseaduse eelnõu pandi avalikule konsultatsioonile 2017. aasta veebruaris ning selle edastamine rahvusassambleele on kavas 2017. aasta suvel. Kavandatud ajastusest kinnipidamine on oluline ja peaks võimaldama õigusakti veel 2017. aastal vastu võtta. 2016. aasta detsembris esitati ettepanekud tervishoiuteenuste ja patsiendiõiguste seaduse muutmiseks ja võeti vastu uus apteekide seadus. Ülejäänud probleemid hõlmavad haiglate juhtimist ja tegevust, esmatasandi arstiabi rolli haiglaravi eelpostina, haiglate rahastamissüsteeme, tervishoiutehnoloogia hindamist ja infosüsteeme. Lisaks jäävad suuresti kasutamata meditsiinivahendite ja -teenuste tsentraliseeritud hangetest tulenevad eelised, ehkki ettevalmistamisel on uus ravimeid käsitlevate tsentraliseeritud riigihangete kord, mis võib muuta hanked läbipaistvamaks ja kulutõhusamaks. Ka pikaajalise hoolduse reformiga edasiliikumine on märkimisväärne katsumus. Praeguse ni puudub Sloveenias terviklik pikaajalise hoolduse süsteem. Ettevalmistamisel on katseprojekt pikaajalise hoolduse vajaduste väljaselgitamiseks.

⁽¹⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutlusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

⁽²⁾ Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41).

- (13) 2016. aasta aprillis võttis valitsus vastu valge raamatu pensionide kohta ning algatas avaliku konsultatsiooni pensionisüsteemi tuleviku üle. Kuid konkreetsed seadusandlikud ettepanekud puuduvad endiselt. Riigi ees olevad väljakutsed on tagada pensionisüsteemide pikaajaline jätkusuutlikkus ja asjakohasus, kohandades selleks seadusjärgset pensioniiga vastavalt eluea pikenemisele ning soodustades hilisemat pensionile jäämist, suurendada täiendavate pensioniskeemide osakaalu, käsitleda asjakohaselt erinevaid elukutseid ning vähendada vaesusriski vanaduses.
- (14) Olukord tööturul ja sotsiaalsed suundumused on jätkuvalt paranenud. Töökohtade loomine on tõusuteel ja tööpuudus väheneb. Inimeste määr, keda ohustab vaesus või sotsiaalne tõrjutus, on vähenenud, kuid on vanemaealiste puhul siiski liidu keskmisest suurem. Paranenud olukord tööturul võimaldab eakamatele töötajatele töökohti luua, kuid nende osaluse määr on endiselt madal. Viimastel aastatel on üha enam levinud töötuskindlustussüsteemi kaudu pensionile jäämine. Pikaajalise töötuse määr on endiselt kriisieelsest tasemest kõrgem ja hõlmab üle poole kõigist töötutest. Enam kui 40 % kõigist pikaajalistest töötutest on üle 50-aastased ja peaaegu pool neist on olnud tööta kaks aastat või kauem. Ette on valmistatud eakate töötajate tööhõive määra suurendamiseks koostatud analüüs ja tegevuskava ning seda sotsiaalpartneritega arutatud. Tegevuskava õigeaegne rakendamine võib aidata eakate töötajate aktiveerimist parandada. Madala kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määr on endiselt madal ja tunduvalt alla kriisieelse taseme ja liidu keskmise. 2016. aasta jaanuaris vastu võetud aktiivse tööturupoliitika rakendamise kavas jätkatakse praegust lähenemisviisi ning kulud antud valdkonnas on jätkuvalt madalad. Eakad ja madala kvalifikatsiooniga töötajad on aktiivse tööturupoliitika meetmetes endiselt alaesindatud. Hoolimata 2013. aasta reformist on tööturu killustatus endiselt probleem.
- (15) Viivislaenude osakaal on küll endiselt suur, kuid on hakanud kindlalt vähenema. Sloveenia Pank on rakendanud mitmeid meetmeid, mis peaksid ergutama pankasid oma viivislaene jätkusuutlikult vähendama. Võla vähendamise surve on hakanud leevenema, kuid krediitvood ettevõtetele vähenevad jätkuvalt. Edusammud võla vähendamisel on ettevõtete lõikes ebaühtlased. Pangandussektori konsolideerimise ja ümberkorraldamise edenemist näitab kolme panga ühinemine 2016. aastal. Sloveenia kohustus müüma vähemalt 50 % oma osalusest suurimas riigiosalusega pangas 31. detsembriks 2017 ja veel 25 % miinus üks osak 31. detsembriks 2018. Õigusraamistiku läbivaatamine tugevdas veelgi pankade varahaldusettevõtja suutlikkust korraldada ettevõtteid ümber. Viivislaenude osakaal on VKEdes hulgas endiselt suur. Probleemi lahendamiseks on Maailmapanga abiga ette valmistatud süsteemne lähenemisviis VKEdes viivislaenude restruktureerimiseks. Lisaks võttis valitsus vastu seaduseelnõu keske krediitregistri loomiseks, et võimaldada tõhusamat riskide juhtimist ja vähendada võlaohu.
- (16) Krediitivõimelise ettevõtte juurdepääs alternatiivsetele rahastamisallikatele on väga piiratud. Sloveenia ettevõtjate fond ja Slovenska izvozna in razvojna banka (SID pank) on peamiselt võtnud kasutusele uued võlainstrumentid VKEdes jaoks, sealhulgas sellised meetmed nagu mikrokrediit. 2016. aastal võttis Sloveenia ettevõtjate fond kasutusele stardikapitalikava, millest said kasu ligi 50 VKEd. Teised alternatiivsed rahastamisvahendid, sh riskikapital ning omakapital koos Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamisega võiksid olla olulised täiendava rahastamise allikad, kuid jäävad suures osas kasutamata.
- (17) 2015.–2020. aasta avaliku halduse arengustrateegia rakendamine on käimas ja saavutatud on mõningast edu. Kuid mõned konkreetsed meetmed, näiteks avaliku teenistuse seaduse vastuvõtmine, on taas edasi lükkunud. Valitsuse programm halduskoormuse vähendamiseks on aastatel 2009–2015 aidanud kokku hoida hinnanguliselt 365 miljonit eurot ja 318 halduskoormuse vähendamise meetmest on ellu viidud ligi 60 %. Kuid erasektori investeringuid takistavad endiselt keerukad ja aeganõudvad haldusmenetlused, eriti ehituses ja ruumilises planeerimises. Kohtusüsteemi tõhusus ja kvaliteet on veelgi paranenud, kuid kaubandusasjades võtab esimese kohtuistungi kindlaksmääramine ikka veel kaua aega ja nõudeid ei saa esitada elektrooniliselt. Hoolimata mõningate oluliste korruptsioonivastaste reformide vastuvõtmisest, nagu korruptsiooni suhtes nulltolerantsi kehtestamise programm, on korruptsioon endiselt probleem ning paistab mõjutavat ärialaseid otsuseid. Pärast esialgseid edusamme kutsealade reguleerimise ajakohastamisel on reformid pidurdunud. Piiravate tõkete kaotamine kutsealade reguleerimisel võib toetada nende kutsealade turgudel konkurentsi.
- (18) Riigi sekkumine majandusse on jätkuvalt ulatuslik, hoolimata 2013. aastal algatatud erastamiskavast. Riik on Sloveenia suurim tööandja, varahaldur ja ettevõtete võlakirjade omanik. Koos äriühingute nõrga üldjuhtimisega on riigi suur osakaal avaldanud märkimisväärset finants- ja majanduslikku mõju. Aastatel 2007–2014 ulatub see hinnanguliselt 13 miljardi euronile ehk ühe kolmandikuni SKPst ning tuleneb peamiselt finantssektori stabiliseerimismeetmetest ja riigi omandis olevate ettevõtete saamata jäänud kasumist võrreldes erasektori partneritega. Riigiettevõtete toimimine on hakanud paranema tänu uuele äriühingute üldjuhtimise süsteemile, kuid

riskid jäävad. 2015. aasta lõpuks näitasid tulemused Sloveenia riikliku valdusettevõtja hallatavate ettevõtete kasumlikkuse suurenemist, kuigi haldusstrateegias seatud vahe-eesmärgi ei saavutatud. 2017. aasta jaanuaris kinnitas valitsus varade haldamise kava 2017. aastaks, milles kvantifitseeriti eraldi iga riigiettevõtte tulemuslikkuse näitajad ning ajakohastati loovutatavate varade loetelu. Samal ajal on endiselt pooleli parlamendi poolt 2015. aastal esmakordselt kinnitatud varahaldusstrateegia muutmine, sest valitsus lükkas otsuse tegemise 2017. aasta teise poolaastasse. Kuigi 2017. aasta veebruari lõpus nimetati ametisse uus haldusnõukogu esimees, ei ole kogu järelevalvenõukogu koosseis veel paigas.

- (19) Komisjon on 2017. aasta Euroopa poolaasta raames Sloveenia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Sloveeniale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Sloveenia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (20) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1.
- (21) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1 ja 3,

SOOVITAB Sloveenial võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Sloveenia riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Võtta vastu ja rakendada kavandatud tervishoiusüsteemi reform ning võtta vastu kavandatud pikaajalise hoolduse reform, millega suurendatakse kulutõhusust, kättesaadavust ja kvaliteetset hooldust. Kasutada täielikult ära tsentraliseeritud hangete potentsiaal tervishoiusektoris. Võtta vastu vajalikud meetmed pensionisüsteemi pikaajalise jätkusuutlikkuse ja asjakohasuse tagamiseks.
2. Tõhustada jõupingutusi madala kvalifikatsiooniga ja eakate töötajate tööalase konkurentsivõime suurendamiseks, eelkõige suunatud elukestva õppe ja kaasamise meetmete kaudu.
3. Parandada rahastamistingimusi, sealhulgas pakkudes jätkusuutlikke lahendusi viivislaenu tasumiseks ja tagades juurdepääsu alternatiivsetele rahastamisallikatele. Tagada pankade varahaldusettevõtja strateegia täielik rakendamine. Vähendada ettevõtete halduskoormust, mis tuleneb ruumilise planeerimise ja ehituslubade eeskirjadest, ning tagada riigiettevõtetes hea juhtimistava.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Slovakkia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamust Slovakkia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/24)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Slovakkia ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Slovakkia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Slovakkia tagama allpool esitatud soovitusel 1–2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Slovakkia kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Slovakkia edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) 26. aprillil 2017 esitas Slovakkia oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Slovakkia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavatseb valitsus vähendada nominaalset eelarvepuudujääki 2017. aastal 1,3 %ni SKPst ning aastatel 2019–2020 järk-järgult 0 %ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst – saavutatakse eeldatavasti 2018. aastal. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2020. aastaks järk-järgult 46 % tasemele. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav.
- (7) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Slovakkiale soovitus saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine 0,5 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2017. aastal oht sellest soovituselt mõnel määral kõrvale kalduda.
- (8) Võttes arvesse Slovakkia eelarveolukorda, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Slovakkia veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽²⁾ nominaalne kasvumäär ei tohi ületada 2,9 %. See vastaks struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on ajavahemikul 2017–2018 oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Slovakkia peab olema valmis võtma 2017. aastal nõuete täitmiseks lisameetmeid ning et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks on vaja 2018. aastal veel täiendavaid meetmeid. Määruse (EÜ) nr 1466/97 kohaselt tuleb eelarvekavade ja tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarve tasakaalu tsüklilistes tingimustes. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitustega avaldatud komisjoni teatises 2017. aasta Euroopa poolaasta kohta, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneva 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii majanduse praeguse elavnemise tugevdamisele kui ka Slovakkia riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Slovakkia tsüklilist olukorda.
- (9) Slovakkia riigi rahandus peab siiski toime tulema pikaajaliste riskidega. Tervishoiukulud ohustavad jätkuvalt riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust, kuna tervishoiu kulutasuvuse suurendamine on Slovakkias endiselt probleemne. Haiglaravisüsteemi paremaks muutmiseks ja kulude vähendamiseks on võetud meetmeid, kuid konkreetseid tulemusi ei ole veel saavutatud. 2016. aasta kulude läbivaatamise käigus tehti kindlaks võimalikud kokkuhoiukohad. Tervikliku tervishoidu ja tervishoiukulutusi hõlmava reformi elluviimine on seni siiski veninud – põhjuseks maksete diagnoosipõhistesse rühmadesse jagamise ja käivitatud e-tervishoiusüsteemi aeglane edenemine. Samal ajal on pikas perspektiivis oodata riikliku pensionisüsteemi puudujäägi kahekordistumist ning ka pensioniiga on Slovakkias üks liidu madalamaid. Hiljutised pensionisüsteemi kohandamised on olnud ajutised ja lühiajalised.
-
- (¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).
- (²) Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (10) Maksudest kõrvalehoidumine ja maksustamise vältimine on vähenenud ning on tehtud jõupingutusi vabatahtliku maksukuulekuse suurendamiseks. Maksude kogumise parandamine on märkimisväärselt vähendanud varasemat olulist käibemaksu alalaekumist. Käibemaksupettuste piiramisel on samuti olnud positiivne mõju äriühingu tulumaksu laekumisele. Finantsamet on keskendunud käibemaksukuulekuse parandamisele eelkõige auditeerimise kaudu. Samal ajal kaalutakse auditiväliseid tegevusi vabatahtliku maksukuulekuse tugevdamiseks.
- (11) Kuigi tööturul on olukord tänu tõhusale majanduse elavdamisele ja töökohtade loomisele paranenud, on endiselt probleemiks pikaajaline töötus. Pikaajalise töötuse määr on jätkuvalt üks liidu kõrgeimatest. Pikaajaline töötus mõjutab eelkõige marginaliseeritud romasid, madala kvalifikatsiooniga inimesi ja noori. Lisaks püsib piirkondlik ebavõrdsus – töötuse määr Ida-Slovakkias on endiselt kaks korda kõrgem kui Bratislavas. Täiskasvanute elukestvas õppes ja teist võimalust pakkuvas hariduses osalemise määr on madal. Vaatamata meetmetele, millega julgustatakse madalapalgalisi töötajaid tööturul püsima, ja käimasolevale riiklike tööturuteenuste reformile, esineb siiski raskusi individuaalsete teenuste pakkumises pikaajalistele töötutele ja haavatavatele rühmadele, muu hulgas suure juhtumite arvu tõttu. Slovakkia püüab pikaajaliste töötute integreerimise tegevuskava (mida suures osas rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondist) abil seda olukorda parandada, võttes aluseks tervikliku lähenemisviisi individuaalsetele teenustele. Selleks pakutakse erinõustamist, võetakse kasutusele uus profileerimissüsteem, tehakse koostööd eratööhõivebüroodega ja koostatakse koos tööandjatega piirkondlikel tööturuvajadustel põhinevad sihtotstarbelised koolituskavad. Romad osalevad Slovakkia tööturul endiselt väga vähe ja nende tööhõive määra suurendamine edeneb aeglaselt. Nende vähest osalemist tööturul mõjutab madal haridus- ja oskuste tase ning diskrimineerimine. Sünnitamiseas naiste madal tööhõive määr tuleneb pikast vanemapuhkusest (kuni kolm aastat), mida mehed harva kasutavad, lastele mõeldud lastehoiuasutuste vähesusest, eelkõige alla kolmeaastaste laste puhul, ning paindliku tööaja vähesest kasutusest.
- (12) Haridussüsteem ei ole piisavalt kohandatud Slovakkia majanduse kasvava potentsiaaliga. Haridustulemused ja põhioskuste tase valmistavad rahvusvaheliste standarditega võrreldes pettumust ning on ajavahemikus 2012–2015 veelgi halvenenud. Lisaks püsivad suured piirkondlikud erinevused. Kehvade tulemuste põhjuseks on peamiselt õpilaste sotsiaalmajandusliku ja etnilise tausta oluline mõju, võrdsete võimaluste puudumine, juurdepääsu ja kaasatuse probleemid ning ka õpetajaameti suhteline ebapopulaarsus. Kuigi õpetajate palk tõusis 2016. aastal kaheks jaos (jaanuaris 4 % ja septembris 6 %) ning ajavahemikul 2017–2020 on oodata täiendavat palgatõusu, on konkurentsivõimetus palgatingimused ja ebapiisav õpetajate täiendkoolitus muu hulgas põhjusteks, miks see amet ei ole atraktiivne, seda eriti tulevaste noorte õpetajate ning riigi enam arenenud piirkondades elavate inimeste jaoks. Hiljuti vastuvõetud segregatsioonivastased õigusaktid, milles käsitletakse marginaliseerunud roma kogukonda, ootavad veel täielikku rakendamist, et tuua esile positiivseid muutusi ja suurendada romade osalemist kaasavas tavahariduses, sh eelkõige alushariduses ja koolieelses õppes.
- (13) Slovakkia avalik haldussüsteem on praegu ajakohastamisel, kuid korruptsioon on jätkuvalt tõsine probleem. Korruptsiooni taset peetakse kõrgeks ning see on peamine äritegevuse takistaja. Kontrollimehhanismid ja korruptsioonivastaste eeskirjade täitmise tagamine ei toimi ning rikkumisest teatamise ja varifirmadega seotud poliitilised algatused ei pruugi olla probleemi lahendamiseks piisavad. Lisaks sellele jäävad riigihanketavad mitmeski küsimuses selle valdkonna parimatest tavadele tahapoole. Praegu on väljatöötamisel koolitusmeetmed, mis annavad personalile oskused riigihankesüsteemi tõhusamaks haldamiseks. Endiselt on probleemiks huvide konfliktid, kohandatud pakumistingimused ja madalaima hinna kriteeriumide liigne kasutamine, mis toob kaasa kvaliteedipõhise konkurentsi vähesuse. Puudustest riigihangetes on pidevalt teatatud kui põhjusest, mis mõjutab avaliku sektori vahendite jaotamise tõhusust.
- (14) Sageli muutuv õiguskeskkond muudab õigusaktide täitmise ettevõtete jaoks keeruliseks ja kulukaks ning seadusandlike ja reguleerimisprotsesse ning maksejõuetusmenetlusi ei peeta sageli kuigi ettevõttesõbralikuks. Hiljuti moodustati ettevõtlust käsitlev ministeeriumidevaheline töörühm, mida juhivad majandusministeeriumi riigisekretär, ning see peaks juuniks 2017 esitama ettepanekud ettevõtluskeskkonna parandamiseks võetavate meetmete kohta. Äriteenuste sektoris valitsevad Slovakkias endiselt suured regulatiivsed piirangud. Komisjon esitas 2017. aasta jaanuaris teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketi osana teatise, mis käsitles soovitusi kutsealateenuste reguleerimise reformimiseks ja konkreetseid suunised kutsealade kaupa selle probleemi lahendamiseks.

- (15) Slovakkia jaoks on endiselt probleemiks kohtusüsteemi tulemuslikkuse ja sõltumatus suurendamine, kuigi puuduste kõrvaldamiseks on tehtud jõupingutusi. Kohtuasutuste tõhusus ja sõltumatus valmistab siiski jätkuvalt muret. Peale selle on avalikus halduses endiselt koormaks ebatõhusus, vähene suutlikkus ja killustatus. Personalihalduse strateegia vastuvõtmine oktoobris 2015 ja hiljutine avaliku teenistuse seaduse vastuvõtmine on positiivsed sammud edasi. Uus poliitiliselt sõltumatu avaliku teenistuse nõukogu jälgib avaliku teenistuse seaduse ja avalike teenistujate eetikakoodeksi põhimõtete rakendamist. Keerukas ja läbipaistmatu õigusraamistik muudab keeruliseks huvitatud isikute vahelised suhted energiaturul. Hiljutised muutused jaotustasude määramises osutavad jätkuva poliitilisele ja ärimõjule. Elektrienergia reguleeriva asutuse sõltumatus tõenäoliselt väheneb pärast õigusakti vastuvõtmist, millega antakse valitsusele ainuõigus asutuse juhi nimetamiseks ning majandus- ja keskkonnaministeeriumile õigus hinnakujundusprotsessi sekkuda.
- (16) Komisjon on 2017. aasta Euroopa poolaasta raames Slovakkia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Slovakkiale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Slovakkia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (17) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Slovakkial võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Slovakkia riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Parandada tervishoiusüsteemi kulutasuvust, rakendades muu hulgas kulutõhususe projekti.
2. Parandada ebasoodsas olukorras olevate rühmade aktiveerimismeetmeid, rakendades muu hulgas pikaajaliste töötute tegevuskava ning pakkudes personaalseid teenuseid ja sihipärast koolitust. Soodustada naiste tööhõivet, laiendades eelkõige taskukohase hinnaga ja kvaliteetse lastehoiuteenuse pakkumist. Parandada hariduse kvaliteeti ja suurendada romade osalemist kaasavas tavahariduses.
3. Suurendada riigihangete konkurentsi ja läbipaistvust ning tugevdada korruptsioonivastast võitlust, tõhustades kehtivate õigusaktide täitmise tagamist. Võtta vastu laiaulatuslik kava ettevõtete haldus- ja õiguslike tõkete vähendamiseks, ja rakendada seda. Parandada kohtusüsteemi tõhusust, vähendades muu hulgas tsiviil- ja kaubandusajade menetlemise kestust.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Soome 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/25)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Soomet ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. Nõukogu võttis soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾ vastu 21. märtsil 2017.
- (2) Kuna Soome rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Soome tagama allpool esitatud soovitusel 1–2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Soome kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Soome edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmetel võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Soomes ei esine makromajanduslikku tasakaalustamatust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (4) Soome esitas nii oma 2017. aasta riikliku reformikava kui ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Soome suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsus ette näinud, et 2017. aastal halveneb valitsemissektori nominaalne eelarvepositsioon 2016. aasta -1,9 %-lt SKPst -2,3 %-le SKPst. Seejärel hakkab eelarvepositsioon püsivalt paranema, jõudes 2020. aastaks -0,2 %-le SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi – struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst – saavutamist prognoositakse alates 2019. aastast. Ümberarvutatud⁽²⁾ struktuurset eelarvepositsioonist ilmneb siiski, et keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatakse alles 2020. aastal. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse saavutama 2017. aastal kõrgeima taseme 64,7 % juures ja langema 2020. aastal 62,7 %-le. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium paistab olevat optimistlik eriti 2018. ja 2019. aasta suhtes. See stsenaarium põhineb eeldusel, et tööhõive suureneb aastatel 2018–2019 peaaegu 2 % aastas, mis on märgatavalt rohkem kui viimase 10 aasta keskmine suurenemine (+0,2 %).
- (7) 22. mail 2017 esitas komisjon ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 alusel aruande, kuna Soome valitsemissektori võlg ületas kontrollväärtuse 60 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et pärast kõigi asjaomaste tegurite hindamist tuleks võlakriteerium lugeda täidetuks.
- (8) 2017. aasta stabiilsusprogramm osutab, et pagulaste erakorralisel sissevoolul on märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt olid kulud 2016. aastal 0,34 % SKPst. Komisjoni hinnangul ulatusid lubatud lisakulud 2016. aastal 0,17 %-ni SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad arvestada selle lisakuluga, sest pagulaste sissevool on ebatavaline sündmus, selle mõju Soome riigi rahandusele on märkimisväärne ning keskpika perioodi eelarve-eesmärgist ajutise kõrvalekaldumise lubamine ei seaks ohtu riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2016. aastaks vähendatud, et neid kulusid arvesse võtta. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt prognoositakse 2017. aastaks pagulaste erakorralise sissevooluga seotud kulude vähenemist 0,15 % SKPst. Komisjon annab lõpliku hinnangu 2017. aasta, sealhulgas lubatud kõrvalekaldumise mahu kohta Soome ametiasutuste esitatud andmete alusel 2018. aasta kevadel.
- (9) Soome esitas oma 2017. aasta eelarvekavas taotluse ennetuslikus osas ette nähtud paindlikkuse kasutamiseks, järgides „Ühiselt kokku lepitud seisukohta, mis käsitleb stabiilsuse ja kasvu pakti kehtivate nõuete paindlikumat kasutamist,“ mille majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu kiitis heaks veebruaris 2016, et rakendada olulisi struktuurireforme, millel oleks positiivne mõju riigi rahanduse (paindlikkust taotleti mahus 0,5 % SKPst) ja liidu poolt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames kaasrahastatud projektidele tehtavate riiklike kulutuste (paindlikkust taotleti mahus 0,1 % SKPst) pikaajalisele jätkusuutlikkusele.
- (10) Paindlikkuse taotluses struktuurireformideks viidatakse tööturureformidele, eelkõige konkurentsivõime paktile ja pensionireformile. Paktiga külmutatakse 12 kuuks rohkem kui 90 % töötajate palgad ja suurendatakse ilma hüvituse tahtajatult iga-aastast tööaega 24 tunni võrra. Peale selle hakkavad töötajad tahtajatult maksma suuremaid sotsiaalkindlustusmaksid. Töötajate palgade külmutamise ja suurema kulukoormuse kompenseerimiseks vähendas valitsus alates 2017. aastast tahtajatult makse töötulult. Pensionireformiga tõstetakse madalaimat seadusjärgset

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükiliselt kohandatud eelarvepositsioon, mille komisjon on arvutanud ümber ühiselt kokkulepitud metoodikat kasutades, pärast ühekordsete ja ajutiste meetmete arvessevõtmist.

pensioniiga 2027. aastaks 63-lt 65-le, mille järel seotakse pensioniiga keskmise eeldatava elueaga. Mõlemad reformid jõustuvad 2017. aastal. Nagu esitleti 2017. aasta eelarvekavas, võib konkurentsivõime pakti tulemusel paranenud kulupõhine konkurentsivõime suurendada tööhõivet ja tõsta reaalselt SKPd umbes 1,5–2 %. Võttes arvesse meetme laadi, ei ole tööhõive ja SKP prognoosid kindlad, kuid tunduvad olevat üldiselt usutavad. Seepärast on nende reformide mõju riigi rahanduse jätkusuutlikkusele positiivne. Peale selle viitavad komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi alusel läbi viidud 2017. aasta hinnangulise SKP lõhe üksikasjaliku hindamise tulemused sellele, et 2017. aastal saavutab Soome minimaalse sihttaseme. Selleks et täiendavalt tagada eelarvepuudujäägi kontrollväärtuse (3 % SKPst) järgimine, on valitsus avalikult lubanud võtta 2017. aastal vajaduse korral lisameetmeid, et tagada eelarve-eeskirjade järgimine, sealhulgas aluslepingus sätestatud kontrollväärtusest (3 % SKPst) kinnipidamine. Selle alusel võib hinnata, et Soomele võib 2017. aastal lubada taotletud ajutist kõrvalekaldumist 0,5 % ulatuses SKPst, tingimusel, et ta rakendab piisavalt kokkulepitud reforme, mida jälgitakse Euroopa poolaasta raames.

- (11) Seoses paindlikkuse taotlusega täiendavateks investeeringuteks, paistab 2017. aasta stabiilsusprogrammis esitatud teave kinnitavat asjaolu, et Soome ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgist 2017. aastal kasutatakse tulemuslikult investeeringute suurendamiseks. Seepärast, ning võttes arvesse eespool nimetatud minimaalse sihttasemega seotud aspekte ja seda, et SKP lõhe prognoosi põhjalik hindamine kinnitab Soome majanduse kehva seisu, võib hinnata, et Soomele võib 2017. aastal lubada ajutist kõrvalekaldumist 0,1 % ulatuses SKPst, võttes arvesse riiklike investeeringukulude liidu poolt kaasrahastatavatesse projektidesse. Et kontrollida kaasrahastatavatesse investimisprojektidesse tehtavate tegelike riiklike kulutuste ja selleks lubatud kulutuste summat, viib komisjon läbi järeelhindamise.
- (12) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Soomele soovitus saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine vähemalt 0,6 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoos osutab struktuuri- ja investeeringuklausli alusel täiendava ajutise kõrvalekaldumise võimalusele 0,6 % SKPst 2017. aastal, tagades samal ajal minimaalse sihttaseme (s.o struktuurne eelarvepuudujääk 1,1 % SKPst) jätkuva täitmise. Selle alusel lubatakse struktuursel eelarvepositsioonil 2017. aastal kalduda kõrvale 0,5 % ulatuses SKPst. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal täidab Soome ennetusliku osa nõuded. Kui võtta arvesse uusimat ajakohastatud pagulaste erakorralise sissevoolu eelarvemõju vähenemise hinnangut 2017. aasta kohta, siis üldjäreldus sellest ei muutu. 2018. aastaks peaks Soome saavutama oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi, võttes arvesse (2016. aastaks lubatud) kõrvalekaldeid seoses ebatavaliste sündmustega ning (2017. aastaks lubatud) kõrvalekaldeid struktuurireformide ja investeeringute elluviimiseks⁽¹⁾. Tuginedes komisjoni 2017. aasta kevadprognoosile on see kooskõlas valitsemis-sektori esmaste netokulude⁽²⁾ maksimaalse nominaalse kasvumääraga 1,6 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,1 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, täidaks Soome ennetusliku osa nõuded 2018. aastal. Kui võtta arvesse uusimat ajakohastatud pagulaste erakorralise sissevoolu eelarvemõju vähenemise hinnangut 2017. aasta kohta, siis üldjäreldus sellest ei muutu. Samal ajal prognoositakse esmapilgul, et Soome ei saavuta 2017. ja 2018. aastal võla vähendamise sihttasest. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Soome peab olema valmis võtma nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid.
- (13) Rahvastiku vananemise ja tööjõu vähenemise tõttu kasvavad kulutused pensionidele, tervishoiule ja pikaajalisele hooldusele 2013. aasta 23 %-lt SKPst 2030. aastaks 27 %-le SKPst. 2017. aasta jaanuaris jõustus pensionireform, mille raames tõstetakse madalaimat seadusjärgset pensioniiga 2027. aastaks 63-lt 65-le ja seotakse pensioniiga keskmise eeldatava elueaga. Praegu kohalike omavalitsuste vastutusalas olevate sotsiaal- ja tervishoiuteenuste maksumus moodustab 10 % SKPst. Kui süsteemi ei reformita, kasvavad need kulutused prognoosi kohaselt lähiaastatel nominaalväärtuses 4,4 % aastas ja nende osakaal SKPs suureneb. Reformide peamiste eesmärkide hulka kuulub riigi rahanduse pikaajalise mahajäämuse vähendamine jätkusuutlikkuse alal kulude parema kontrolli kaudu. See saavutatakse teenuste lõimimise, suuremate teenusepakujate ja digiteerimise kaudu. Esimene seadusandlike

⁽¹⁾ Soomel lubatakse 2018. aastal kalduda oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kõrvale, sest ajutised kõrvalekalded võivad kesta kokku kolm aastat.

⁽²⁾ Valitsemis-sektori netokulud saadakse, kui valitsemis-sektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemis-sektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

ettepanekute pakett sotsiaal- ja tervishoiuteenuste reformimiseks esitati parlamendile 2017. aasta märtsis. Nende seadustega pannakse alus nende 18 uue maakonna õigusraamistikule, kes võtavad alates 2019. aastast omavalitsusüksustelt üle vastutuse sotsiaal- ja tervishoiuteenuste osutamise eest. Seadusandlikud ettepanekud, mis käsitlevad reformi kõige vastuolulisemaid osi, eelkõige patsientide vabadust valida teenusepakkujat, esitati parlamendile 2017. aasta mai alguses ning need on vaja vastu võtta, et neid saaks rakendada alates 2019. aastast, nagu plaanitud.

- (14) Palga kasv on olnud viimastel aastatel mõõdukas. Kollektiivlepingutega määratud palkade keskmine aastakasv oli 2014.–2016. aastal 0,7 %. Tööviljakuse nõrga kasvu tõttu on kulupõhine konkurentsivõime paranenud vaid vähehaaval. 2016. aastal kirjutasid sotsiaalpartnerid alla konkurentsivõime paktile, mille eesmärk on parandada Soome kulupõhist konkurentsivõimet 2017. aastal etappide kaupa. Konkurentsivõime paktiga külmutatakse rohkem kui 90 % töötajate palgad 12 kuuks ja suurendatakse ilma lisahüvitusega tähtajatult iga-aastast tööaega 24 tunni võrra. Peale selle hakkavad töötajad tähtajatult maksuma suuremaid sotsiaalkindlustusmaksiseid. Eeldatakse, et need meetmed toetavad ekspordi laienemist ja tööhõivet lähiaastatel. 2017. aasta teisel poolel toimuv järjekordne palgaläbirääkimiste voor on otsustav nende oodatavate positiivsete tulemuste tagamiseks, sest konkurentsivõime pakt ei sulgenud täielikult kulupõhise konkurentsivõime lõhet sarnaste riikide majandustega.
- (15) Olukord tööturul hakkas 2016. aastal järk-järgult paranema, kuid probleeme veel jätkub. Tööhõive töötlevas tööstuses vähenes 2008. ja 2015. aasta vahel 21 %. Muudes sektorites, nagu ehitus, kinnisvara ja tervishoid, on näha tööjõupuuduse märke. See osutab vajadusele suunatud ja aktiivse tööturupoliitika ning pidevate investeeringute järele täiskasvanuõppesse ja kutseõppesse, et võimaldada tööalast liikuvust. Vabade töökohtade ja tööhõive suhe oli 2016. aastal peaaegu sama kõrge kui 2007. aastal, samal ajal kui töötuse määr oli kaks protsendipunkti kõrgem. See võib osutada tööjõu nõudluse ja pakkumise mittevastavusele, teatavate vabade töökohtade madalale atraktiivsusele või piiratud stiimulite tööle minna. On vaja jätkata jõupingutusi, et tagada mittetöötavate, eelkõige 25–39aastaste, pikaajaliste töötute ja siserännanute tööturutulemuste parandamine. Rändaja taustaga inimeste sotsiaalsete ja tööturutulemuste parandamine nõuab ka jätkuvat investeerimist nende haridusse.
- (16) Aktiivsuse suurendamise asemel võib keerukas toetuste süsteem oma mitmesuguste hüvitistega tuua kaasa ulatusliku tööturult eemale jäämise ja madala palga lõksu, samuti bürokraatlikke probleeme toetuste ennistamisega. Nende lõksudega tegelemine on äärmiselt oluline. Selleks et suurendada stiimuleid võtta vastu tööpakkumisi, on karmistatud töötü kohustust tööpakkumine vastu võtta ja kohustust osaleda aktiveerimiskavades. Peale selle lühendati sissetulekutega seotud töötushüvitiste maksmise kestust. Võeti kasutusele positiivsed stiimulid, nagu luba kasutada põhilist töötushüvitist liikuvus- ja palgatoetusena töötajate aktiveerimiseks. Lisaks suurematele stiimulitele võtta vastu töö, saaks kõrvaldada praegused bürokraatlikud tõkked tööle minekuks või ettevõtluse alustamiseks.
- (17) Mittekulupõhine konkurentsivõime pärsib tulemuslikku eksporti ja võib vähendada Soome atraktiivsust välisinvestorite jaoks. Struktuursed muutused toimuvad, kuid on viimasel ajal aeglustunud. Edu on saavutatud selliste teenusesektorite avamisel konkurentidele nagu jaekaubandus ja transport, ning on tehtud ettepanekuid suurendada konkurentsi muudes riigisisestes teenusesektorites. Sel ajal, kui rahvusvaheline võrdlus asetab Soome seoses tema ärikeskkonna ja huvipakkuvusega investoritele maailmas juhtivate riikide hulka, on siseinvesteeringute maht võrreldes majanduse mahuga Soomes allpool liidu keskmist.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Soome majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi, 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Soomele esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud üksnes programmide ja järelmeetmete asjakohasust Soome eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastes riiklikesse otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.

- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Soomel võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Ajada eelarvepoliitikat, mis on kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega, mis tähendab, et 2018. aastal saavutatakse keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud erakorraliste sündmuste, struktuurireformide teostamise ja investeerimisega, mille jaoks lubatakse ajutist kõrvalekaldumist. Tagada haldusreformi õigeaegne vastuvõtmine ja rakendamine, et parandada sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kulutõhusust.
2. Edendada palkade edasist kohandamist tootlikkuse arenguga, võttes täiel määral arvesse sotsiaalpartnerite rolli. Võtta suunatud aktiivseid tööturupoliitika meetmeid, et lahendada tööhõive ja sotsiaalprobleeme, pakkuda stiimuleid töö vastuvõtmiseks ja ettevõtluse edendamiseks.
3. Jätkata õigusraamistiku täiustamist ja vähendada halduskoormust, et suurendada konkurentsi teenuste valdkonnas ja edendada investeerimist.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Rootsi 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/26)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Rootsit ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Rootsi kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Rootsi edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Rootsil esineb makromajanduslik tasakaalustamatuse risk. Eelkõige põhjustab juba niigi ülehinnatud eluasemehinna pidev tõus koos kodumajapidamiste kasvava võlakooormusega ebakorrapärase korrigeerimise riski. Ehkki pankade kapitaliseerituse tase paistab olevat piisav, võib ebakorrapärane korrigeerimine mõjutada ka finantssektorit, sest kasvab pankade riskipositsioon kodumajapidamiste hüpoteekidest. Sellises olukorras võib tekkida välismõju naaberriikides, kuna Rootsi panganduskonsernid on Põhjamaades ja Balti riikides süsteemne tähtsus. Rootsi ametiasutused mõistavad kuhjuvaid riske ning viimastel aastatel on võetud meetmeid hüpoteeklaenu kasvu ohjeldamiseks ja elamuehituse laiendamiseks. Siiski ei ole seni astunud poliitilistest sammudest piisanud, et hoida ära elamuehitussektori ülekuumenemine. Endiselt esineb poliitilisi lünki eluasemega seotud maksustamise valdkonnas, makrotasandi usaldatavusjärelevalve õigusraamistikus ning kitsaskohtade kõrvaldamises uute eluasemete pakkumises ja olemasoleva eluasemefondi tõhusas kasutamises.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

- (3) Rootsi esitas oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta lähenemisprogrammi 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) Rootsi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2017. aasta lähenemisprogrammis on valitsus ette näinud, et 2017. aastal saavutatakse eelarve ülejääk 0,3 % SKPst ja kogu programmiperioodi vältel järgitakse jätkuvalt keskpika perioodi eelarve-eesmärki – struktuurset eelarvepuudujääki 1 % SKPst. 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse langema 2017. aastal 39,5 %-le ja jätkama langust, jõudes 2020. aastal 31,4 %-le SKPst. Peamisteks jõududeks valitsemissektori võla suhte vähenemises SKPse on kindel majanduskasv ja riigi rahanduse usaldusväärsus. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositatsioon olema 2017. aastal ülejäägis 0,4 % SKPst ja 2018. aastal ülejäägis 0,8 % SKPst ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Tuginedes 2017. aasta lähenemisprogrammi hindamisele ja võttes arvesse komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi, on nõukogu arvamusel, et 2017. ja 2018. aastal Rootsi täidab stabiilsuse ja kasvu pakti sätteid.
- (6) Kodumajapidamiste võlakoormus on jätkanud tõusu juba niigi kõrgelt tasemelt. Kodumajapidamiste võlakoormus kasvas 2016. aastal 7,1 %, jõudes 86 %ni SKPst ja umbes 180 %ni netotulust. Seda põhjustas peamiselt eluasemehindade tõusuga seotud kõrgema hüpoteegiga laenu võtmine. Võlatasemete jaotus on muutunud üha ebaühtlasemaks – suur osa hiljuti hüpoteeklaenu võtnud kodumajapidamisi (2016. aastal 16,4 %) on võtnud laenuks kuni 600 % oma netotulust. Valitsus on võtnud mõned asjakohased makrotasandi usaldatavusjärelevalve meetmed – sh uute hüpoteeklaenude amortiseerimise nõuete kasutuselevõtmine 2016. aastal – kuid jääb ebaselgeks, kas neil on keskpikas perspektiivis piisav mõju. 2017. aasta veebruaris käivitas valitsus õigusloome protsessi makrotasandi usaldatavusjärelevalve asutuse seadusest tuleneva mandaadi laiendamiseks, et asutus saaks tulevikus võtta õigeaegselt võimalikke makrotasandi usaldatavusjärelevalve meetmeid ja kasutada laiemat vahendivalikut. Õigusaktide täiendused jõustuvad eelduste kohaselt 2018. aasta veebruariks. Maksusoodustuste kohandamine, näiteks piirates järk-järgult hüpoteeklaenude intressimaksete maksustatavast tulust mahaarvamise võimalusi või tõstes korduvaid omandimaksusid, aitaks piirata kodumajapidamiste võla kasvu, kuid valitsusel ei ole selles valdkonnas edu olnud.
- (7) Rootsis on alates 1990ndate aastate keskpaigast eluasemehinnad kiirelt ja püsivalt tõusnud. Nende hindade kiire ja püsiv kasv jätkub, eelkõige peamistes linnapiirkondades. Seda on põhjustanud muu hulgas koduomandi ja hüpoteekvõla leebe maksustamine, soodsad laenuitingimused koos hüpoteekide suhteliselt madala amortisatsioonimääraga ja valitsev eluasemenappus. See nappus on seotud eluasemeturu struktuurse ebatõhususega. Eluasemeehitus on jätkuvalt suurenenud, kuid ei suuda seni kaugeltki täita vajadust uusehituste järele. Valitsuse 22 punktist koosnev eluasemeturu kava on suunatud mõnede eluasemenappuse põhjuste kõrvaldamisele, sisaldades meetmeid ehituseks kättesaadava maa suurendamiseks, ehituskulude vähendamiseks ja planeerimisprotsessi lühendamiseks. Kuid piisavat tähelepanu ei pöörata mõnele muule struktuursele ebatõhususele, sh nõrgale konkurentsile ehitustööstuses. Eluasemenappust süvendavad olemasoleva elamufondi tõhusat kasutamist takistavad tõkked. Rootsi rangelt reguleeritud renditurg põhjustab ummikseisu, kus ühed on turul ja teised sinna ei pääse, kuid üüri määramise paindlikumaks muutmiseks ei ole võetud mingeid märkimisväärsed poliitikameetmeid. Omakoduturul vähendavad suhteliselt kõrged kapitali kasvutulu maksud koduomanike liikuvust. Viidi läbi ajutine

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

kapitali kasvutulu maksude tähtaja pikendamise reform, kuid selle mõju jääb arvatavasti piiratuks. Kättesaadavate ja taskukohaste eluasemete puudus võib piirata ka liikuvust tööturul ja sisserändajate edukat tööturule integreerimist, suurendades põlvkondadevahelist ebavõrdsust.

- (8) 2016. aastal oli Rootsi tööhõive määr üks liidu kõrgeimast (81,2 %), samal ajal kui pikaajalise töötuse määr oli üks madalaimast. Probleemid aga püsivad – näiteks madala kvalifikatsiooniga isikute ja väljastpoolt ELi saabuvate sisserändajate integreerimine tööturule ning väljaspool ELi sündinud naiste märkimisväärse tööhõivelõhe vähendamine. Rootsi on teinud suuri jõupingutusi varjupaigataotlejate vastuvõtmisel ning pagulaste ja muude sisserändajate integreerimisel. Olukorda paistab olevat võimalik veelgi parandada, sest 2016. aastal töötas või õppis 90 päeva pärast tutvustusprogrammi läbimist vaid kolmandik selles osalenuist, ning senini puudub igakülgne lähenemisviis vastavate kvalifikatsioonide tunnustamisele ja nende juhtimisele.
- (9) 2015. aasta OECD rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) uuringu kohaselt on 15aastaste põhioskused aastatepikkuse languse järel tõusnud. Kuid kesiste tulemustega õpilaste osakaal on ikka veel liidu keskmise lähedal ja õpilaste sotsiaal-majandusliku taustaga seotud tulemuslõhe on laienenud. Valitsuse käivitatud meetmed õpitulemuste parandamiseks ja võrdsustamiseks nõuavad pingsat seiret ning algatusi äsjasaabunud sisserändajatest õpilaste koolisüsteemi integreerimiseks.
- (10) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Rootsi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Rootsile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Rootsi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (11) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Rootsi täidab stabiilsuse ja kasvu pakti.
- (12) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Rootsil võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tegeleda kodumajapidamiste võlakoormusega seotud ohtudega, eelkõige piirates järk-järgult hüpoteeklaenude intressimaksete maksustatavast tulust mahaarvamise võimalusi või tõstes korduvaid omandimaksusid, piirates samal ajal ülemäärase võla ja sissetuleku suhtega laenude andmist. Soodustada eluasemeinvesteeringuid ja parandada eluasemeturu tõhusust, sealhulgas muutes üürihindade kehtestamine paindlikumaks ja vaadates üle kapitali kasvutulu maksu ülesehituse.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Ühendkuningriigi 2017. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Ühendkuningriigi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/27)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Ühendkuningriiki ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Ühendkuningriigi kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Ühendkuningriigi edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmete võtmistel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Ühendkuningriik esitas oma 2017. aasta riikliku reformikava 21. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta lähenemisprogrammi 27. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Ühendkuningriigi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti paranduslikku osa. Kui Ühendkuningriik korrigeerib 2016.–2017. aastal püsivalt oma ülemäärase eelarvepuudujäägi, hakatakse tema suhtes alates 2017.–2018. aastast kohaldama stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglga seotud üleminekukorda. Kooskõlas nõukogu 19. juuni 2015. aasta soovitusel loodab valitsus oma 2017. aasta lähenemisprogrammis kõrvaldada ülemäärase eelarvepuudujäägi (valitsemissektori eelarvepuudujäägiga 2,7 % SKPst) eelarveaastaks 2016–2017. Eeldatakse, et eelarveaastal 2017–2018 kasvab valitsemissektori eelarvepuudujääk veidi, st 2,8 %-le SKPst, ja eelarveaastal 2018–2019 langeb 1,9 %-le SKPst. Lähenemisprogramm ei sisalda keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Vastavalt lähenemisprogrammile eeldatakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse üldiselt stabiliseerub eelarveaastast 2016–2017 eelarveaastani 2018–2019 umbes 87,5 % tasemel ning eelarveaastal 2020–2021 langeb 84,8 % tasemele SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik. Ehkki kavandatud puudujäägieesmärgi toetamiseks vajalikke meetmeid on piisavalt kirjeldatud, ohustavad makromajanduslike väljavaadete langusriskid puudujäägi kavandatud vähendamist.
- (6) 12. juulil 2016 soovitas nõukogu Ühendkuningriigil kõrvaldada ülemäärane puudujääk eelarveaastaks 2016–2017 ja saavutada eelarveaastal 2017–2018, pärast ülemäärase puudujäägi kõrvaldamist, eelarve kohandus keskpika perioodi minimaalse eelarve-eesmärgi suunas mahus 0,6 % SKPst. Tuginedes komisjoni 2017. aasta kevadprognoosile, prognoositakse, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk on jõudnud 2016.–2017. eelarveaastal 2,7 %-ni SKPst, mis on kooskõlas nõukogu soovitatud eesmärgiga. 2017.–2018. aastal on oht kalduda mõningal määral kõrvale ennetusliku osa nõuetest.
- (7) Võttes arvesse Ühendkuningriigi eelarveolukorda ja eelkõige riigi võlataset, eeldatakse, et ta liigub asjakohasele keskpika perioodi eelarve-eesmärgile veelgi lähemale. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames kokku lepitud eelarvekohanduste matriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽¹⁾ nominaalne kasvumäär ei tohi ületada 1,8 %. See vastaks struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst aastas. Kui poliitikat ei muudeta, on oht sellest nõudest mõnevõrra kõrvale kalduda, kui eelarveaastaid 2017–2018 ja 2018–2019 koos käsitleda. Samal ajal prognoositakse esmapilgul, et Ühendkuningriik ei täida eelarveaastal 2017–2018 võlareeglga seotud üleminekukorda, kuid eelarveaastal 2018–2019 täidab. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Ühendkuningriik peab olema valmis võtma alates 2017.–2018. eelarveaastast stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid. Kuid vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 tuleks eelarvekavade ja -tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarvetasakaalu tsükliliste tingimuste valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitusetega avaldatud komisjoni teatistes, tuleb edaspidisel hindamisel nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Ühendkuningriigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Ühendkuningriigi tsüklilist olukorda.
- (8) Erainvesteeringud on olnud järjekindlalt liidu keskmisest tunduvalt allpool ja avaliku sektori investeeringud veidi allpool. Tootlikkus on märkimisväärselt allpool G7 keskmist ja see on jäänud alates 2008. aastast muutumatuks. Valitsus paneb suurt poliitilist rõhku investeeringute suurendamisele, et suurendada tootlikkuse kasvu. Eelkõige on Ühendkuningriigil vaja kõrvaldada olulised puudused taristuvõrgustike suutlikkuses ja kvaliteedis. Võttes arvesse kiiresti kasvavat nõudlust, on maanteed on väga ülekoormatud ja raudteede läbilaskevõime kohati järjest kehvem. Samuti kasvab vajadus täiendavate investeeringute järele energia tootmisvõimsuse ja varustuskindluse suurendamiseks. Riiklikus taristukavas on sätestatud kõrgelennuline plaan parandada Ühendkuningriigi majanduslikku taristut ja 2016. aastal tehti hulk otsuseid investeerida suurtesse transpordi- ja energeetikaprojektidesse. Siiski püsib kahtlus piisavate era- ja avaliku sektori investeeringute tagamise võimalikkuses taristu puudujääkide aegsaks ja kulutõhusaks kõrvaldamiseks. Ühendkuningriigi oluliseks probleemiks on eluasemepakkumise suurendamine. Krooniline eluasemenappus aitab kaasa eluaseme hinnatõusule ja toob kaasa majandus- ja sotsiaalkulude märkimisväärse kasvu, eriti majanduskasvu keskuste ümbruses. Reformitud planeerimissüsteem ja täiendavad meetmed eluaseme valdkonnas aitavad veidi paremini kaasa elamuehituse suurendamisele. Sellegipoolest on eluasemepakkumise

⁽¹⁾ Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

valdkonnas endiselt rida piiranguid, sh maaturu ja elamuehituse range ja keeruline reguleerimine, ning uute eluasemete pakkumine ei käi ikka veel sammu nõudluse kasvuga.

- (9) Tööturu üldnäitajad on jätkuvalt positiivsed, pikaajaline ja noorte töötus on üldiselt madalad. Kuid mitteaktiivsuse, osalise tööajaga ja madalapalgalise tööhõive tase vajab vähendamist. Seoses tootlikkuse nõrga kasvuga jääb sissetulekute kasv tagasihoidlikuks. Püsivad probleemid oskuste pakkumise, ärakasutamise ja arendamisega. On toimunud märgatavaid muutusi poliitikas, mis keskenduvad tehnikahariduse ja õpipoisiõppe reformide kaudu oskustele ja nende arendamisele. Kvaliteetne õpipoisiõppe peab keskenduma nii kvalifikatsiooni tasemele kui ka asjaomasele teemavaldkonnale. Muud strateegilise tähtsusega ja rahastatavad oskuste suurendamise viisid (eriti üle 25aastastele suunatud) laiendavad riigile, ärivaldkonnale ning karjääri edendamisest huvitatud üksikisikutele kättesaadavat oskustevalikut. Probleeme on ka seoses lastehoiu ja sotsiaalhoolduse pakkumisega, mis suurendavad naiste osajätöö osatähtsust. Lastehoiu reformimine on olnud seni pidev, kuid aeglane. Hüppeline muutus on tõenäoline, kui kahe järgmise aasta jooksul rakendatakse täiel määral mõningaid algatusi. Alla kolme aasta vanuste laste osalus ametlikus lastehoius on suhteliselt väike. Ehkki hiljutised meetmed on mõningal määral parandanud 3- ja 4aastaste laste hoiu kättesaadavust ja taskukohasust, ei aita need lahendada alla kolme aasta vanuste laste hoiu probleemi. Varem väljakuulutatud reformide ja kärpemeetmete tulemusena, eelkõige töökohapoolse toetuse valdkonnas, võivad sotsiaalpoliitika tulemused, sh mis puudutab laste vaesust, sattuda keskpikas perspektiivis surve alla, eriti suurema inflatsiooni tingimustes. Erilist muret tekitab töötavates leibkondades vaesuses elavate laste arv.
- (10) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Ühendkuningriigi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Ühendkuningriigile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Ühendkuningriigi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (11) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Ühendkuningriigil võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid.

1. Jätkata 2018.–2019. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Ühendkuningriigi riigi rahanduse jätkusuutlikkus.
2. Võtta uusi meetmeid, et suurendada eluasemepakkumist, muu hulgas planeerimisnõuete ja nende rakendamise reformimise kaudu.
3. Kõrvaldada oskuste nõudlusele mittevastavuse probleemid ja tagada oskuste arendamine, muu hulgas jätkates õpipoisiõppe kvaliteedi parandamist ning tagades muid rahastatavaid täiendushariduse arendamise võimalusi.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET